

Norwegian21 CEFR Historieutgave – C2

Sammendrag av kursets innhold

Kurset følger blant andre Mina, Samir og Noor inn i komplekse situasjoner der språk, rolle, mandat, etikk og offentlig ansvar må avveies samtidig. Gjennom tolv kapitler arbeider du med undertekst, konkurrerende fortolkninger, makt i formuleringer, krisekommunikasjon, ekspertformidling, ironi og uenighet uten enkle fasitsvar. Historien trener presis og fleksibel språkbruk på C2-nivå, slik at du kan håndtere tvetydighet, beskytte viktige nyanser og kommunisere ansvarlig under press.

Dokumentets formål

Dette dokumentet presenterer det samlede historie- og undervisningsmaterialet for **Komplett norskkurs C2**. Det er laget som sporbar dokumentasjon og som mulig vedlegg/underlag til en søknad om bruk eller godkjenning innen norskopplæring for voksne.

Dokumentet er ikke i seg selv en offentlig godkjenning. Historietekstene nedenfor er gjengitt fra prosjektets nåværende redaksjonelle kilder. Kildenes status og kontrollpunkter er beholdt synlig; uavkryssede kontrollpunkter skal ikke tolkes som ferdig ekstern kvalitetssikring.

Kursidentitet og omfang

Felt	Verdi
Kurs	Komplett norskkurs C2
Kurs-ID	l21.course.no.complete-c2
Manifestversjon	3
Skjemaversjon	1
Målpråk	nb-N0
CEFR-nivå i leksjonsmetadata	C2: 60
Kapitler	12
Leksjoner	60
Estimert samlet leksjonstid	1800 minutter (30.0 timer)
Kursbeskrivelse	Et komplett, muntlig C2-kurs med forklaring av nyanser, register og implikasjoner.

Metadataoversikt

- Ferdigheter: listening, reading, speaking

- Innholdsvanskelighet: advanced: 60
- Emner i manifestet: avansert-forhandling, ekspertformidling, humor-ironi-og-ordspill, komplekse-moter, krise-og-sensitiv-kommunikasjon, kritisk-medie-og-datatolkning, presentere-og-svare, redaksjonell-syntese, stemme-stil-og-identitet, tjenester-rettigheter-og-ansvar, undertekst-og-implisitt-mening
- Metadataene beskriver kursinnholdet og må ikke forveksles med en selvstendig offentlig vurdering av CEFR-samsvar.

Kapitteloversikt

Kapittel	Tittel	Beskrivelse	Leksjoner	Estimert tid
1	Kapittel 1 — Underteksten i rommet	Underteksten i rommet	5	150 min
2	Kapittel 2 — Flere sannheter samtidig	Flere sannheter samtidig	5	150 min
3	Kapittel 3 — Stemmen, rollen og mandatet	Stemmen, rollen og mandatet	5	150 min
4	Kapittel 4 — Språk som flytter makt	Språk som flytter makt	5	150 min
5	Kapittel 5 — Når ordene får følger	Når ordene får følger	5	150 min
6	Kapittel 6 — Fra fag til offentlighet	Fra fag til offentlighet	5	150 min
7	Kapittel 7 — Uenighet som tåler dagslys	Uenighet som tåler dagslys	5	150 min
8	Kapittel 8 — Teksten som blir stående	Teksten som blir stående	5	150 min
9	Kapittel 9 — Humor, ironi og tilhørighet	Humor, ironi og tilhørighet	5	150 min
10	Kapittel 10 — Etikk uten fasitsvar	Etikk uten fasitsvar	5	150 min
11	Kapittel 11 — Språklig beredskap	Språklig beredskap	5	150 min
12	Kapittel 12 — Åpent sluttspunkt	Åpent sluttspunkt	5	150 min

Leksjoner og pedagogisk metadata

Kapittel 1 — Underteksten i rommet

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innholds
1	Et ja som ikke kan siteres	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	undertekst-og-implisitt-mening	pilot:c2-v2-cl
2	Når pausen svarer	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	undertekst-og-implisitt-mening	pilot:c2-v2-cl
3	Den nyttige uklarheten	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	undertekst-og-implisitt-mening	pilot:c2-v2-cl
4	Ros med brodd	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	undertekst-og-implisitt-mening	pilot:c2-v2-cl
5	Det alle forstår, men ingen sa	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	undertekst-og-implisitt-mening	pilot:c2-v2-cl

Kapittel 2 — Flere sannheter samtidig

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innho
1	To rimelige lesninger	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	kritisk-medie-og-datatolkning	pilot:c2-v2
2	Vitnet og overskriften	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	kritisk-medie-og-datatolkning	pilot:c2-v2
3	Tall med ulik tyngde	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	kritisk-medie-og-datatolkning	pilot:c2-v2
4	Uenige om hva som skjedde	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	kritisk-medie-og-datatolkning	pilot:c2-v2
5	Den tredje forklaringen	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	kritisk-medie-og-datatolkning	pilot:c2-v2

Kapittel 3 — Stemmen, rollen og mandatet

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innholdsreferanse
1	Jeg mener, vi mener	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	stemme-stil-og-identitet	pilot:compl c2-v2-c03-l
2	På vegne av hvem?	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	stemme-stil-og-identitet	pilot:compl c2-v2-c03-l
3	Et sitat med ny eier	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	stemme-stil-og-identitet	pilot:compl c2-v2-c03-l
4	Rollen låner autoritet	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	stemme-stil-og-identitet	pilot:compl c2-v2-c03-l
5	Når tolken blir deltaker	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	stemme-stil-og-identitet	pilot:compl c2-v2-c03-l

Kapittel 4 — Språk som flytter makt

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innholdsreferanse
1	Hvem forsvant fra setningen?	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	tjenester-rettigheter-og-ansvar	pilot c2-v2
2	Et tilbud som krever takknemlighet	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	tjenester-rettigheter-og-ansvar	pilot c2-v2
3	Normal for hvem?	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	tjenester-rettigheter-og-ansvar	pilot c2-v2
4	Det passive samtykket	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	tjenester-rettigheter-og-ansvar	pilot c2-v2
5	Et problem eller en person?	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	tjenester-rettigheter-og-ansvar	pilot c2-v2

Kapittel 5 — Når ordene får følger

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innholdsreferanse
1	Ti sekunder til svar	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	krise-og-sensitiv-kommunikasjon	pi c2

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innhold
2	Beklagelsen med et men	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	krise-og-sensitiv-kommunikasjon	pilott c2
3	Varsle uten å skremme	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	krise-og-sensitiv-kommunikasjon	pilott c2
4	Grensen i døra	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	krise-og-sensitiv-kommunikasjon	pilott c2
5	Når rettelsen haster mer enn forklaringen	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	krise-og-sensitiv-kommunikasjon	pilott c2

Kapittel 6 — Fra fag til offentlighet

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innhold
1	Eksperten på kjøkkenet	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	ekspertformidling	pilott c2-
2	Fra vedtak til nabo	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	ekspertformidling	pilott c2-
3	Én graf, tre publikum	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	ekspertformidling	pilott c2-
4	Ordet som ikke finnes	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	ekspertformidling	pilott c2-
5	Kortere uten å bli enklere enn sant	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	ekspertformidling	pilott c2-

Kapittel 7 — Uenighet som tåler dagslys

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innhold
1	Stolen mellom to fronter	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	komplekse-moter	pilott c2-v2
2	Det falske enten-eller	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	komplekse-moter	pilott c2-v2
3	Avbrytelsen som	C2	30 min	advanced	listening, reading,	komplekse-moter	pilott c2-v2

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innh
	beskytter saken				speaking		
4	Den sterke innvendingen	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	komplekse-moter	pilot c2-v2
5	Enighet som ikke finnes	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	komplekse-moter	pilot c2-v2

Kapittel 8 — Teksten som blir stående

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innh
1	Sitatet med den manglende halvdel	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	redaksjonell-syntese	pilc c2-v
2	Referatet som låser framtiden	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	redaksjonell-syntese	pilc c2-v
3	E-posten som skifter tone	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	redaksjonell-syntese	pilc c2-v
4	Fotnoten som bærer konklusjonen	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	redaksjonell-syntese	pilc c2-v
5	Signaturen og ansvaret	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	redaksjonell-syntese	pilc c2-v

Kapittel 9 — Humor, ironi og tilhørighet

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innholds
1	Spøken som krever forkunnskap	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	humor-ironi-og-ordspill	pilot:con c2-v2-c09
2	Ironi oppover, ironi nedover	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	humor-ironi-og-ordspill	pilot:con c2-v2-c09
3	Når latteren ikke betyr ja	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	humor-ironi-og-ordspill	pilot:con c2-v2-c09

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innholdsre
4	Den oversatte ordleken	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	humor-ironi- og-ordspill	pilot:con c2-v2-c09
5	Retten til å ikke le	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	humor-ironi- og-ordspill	pilot:con c2-v2-c09

Kapittel 10 — Etikk uten fasitsvar

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innhol
1	Rettferdig, men for hvem?	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	avansert-forhandling	pilot: c2-v2-
2	Det minste inngrepet	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	avansert-forhandling	pilot: c2-v2-
3	Omsorg eller overstyring?	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	avansert-forhandling	pilot: c2-v2-
4	Lojalitetens grense	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	avansert-forhandling	pilot: c2-v2-
5	Ingen ren løsning	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	avansert-forhandling	pilot: c2-v2-

Kapittel 11 — Språklig beredskap

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innhold
1	Spørsmålet som flytter målstolpen	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	presentere- og-svare	pilot:c c2-v2-c
2	Tre avbrytelser, én tanke	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	presentere- og-svare	pilot:c c2-v2-c
3	Feilsitat i sanntid	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	presentere- og-svare	pilot:c c2-v2-c
4	Når stemmen låser seg	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	presentere- og-svare	pilot:c c2-v2-c

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innhold
5	Svaret etter møtet	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	presentere-og-svare	pilot:c2-v2-c

Kapittel 12 — Åpent slutt punkt

Nr.	Leksjon	CEFR	Tid	Vanskelighet	Ferdigheter	Emner	Innhold
1	Det vi vet, og det vi fortsatt tolker	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	redaksjonell-syntese	pilot:c2-v2-c
2	En konklusjon med mindretall	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	redaksjonell-syntese	pilot:c2-v2-c
3	Når historien må endres	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	redaksjonell-syntese	pilot:c2-v2-c
4	Avtalen om det uavklarte	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	redaksjonell-syntese	pilot:c2-v2-c
5	Det siste ordet er et spørsmål	C2	30 min	advanced	listening, reading, speaking	redaksjonell-syntese	pilot:c2-v2-c

Hele historien

Denne delen samler alle kapitteletkstene i fast kursrekkefølge. Lesetekst, dialog, forståelsesspørsmål med svar, muntlig fokus og redaksjonell kontroll er tatt med. Overskriftsnivåene er bare tilpasset dette samledokumentet; kildeteksten er ellers ikke omskrevet.

Kilde:

Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter01.md

C2 – Kapittel 1: Underteksten i rommet

Redaksjonell lesetekstproduksjon

Status: Draft

Språk: Norsk bokmål

Kilde: Complete Norwegian C2, V2 Redeveloped

Kapittelintroduksjon

I «Underteksten i rommet» møter du avansert norsk i konkrete situasjoner der ordvalg, rolle, belegg og virkning må vurderes samtidig. Du arbeider med presise formuleringer, reelle motargumenter og handlinger som tåler etterprøving.

1.1 Et ja som ikke kan siteres

Status: Draft

Lesetekst

Direktøren møter Mina i korridoren og sier at forslaget er «spennende». Inne i møtet ber Mina eleven skrive at ledelsen er positiv. Liv blar opp budsjettbrevet og spør hvor pengene i så fall står. Mina svarer at en slik formulering i det minste vil holde saken levende; hun vil ikke at gruppa skal snakke ned den eneste åpningen de har fått.

Eleven må anerkjenne at kommentaren har politisk betydning, men stanse overgangen fra interesse til tilsagn. Når Mina presser på med «Kan vi ikke bare skrive at signalene er gode?», skal svaret gjøre kilden, situasjonen og begrensningen hørbar. Gruppen ender med å omtale møtet som et tegn på interesse og avtaler å be om et skriftlig svar. De vet fortsatt ikke om direktøren vil prioritere saken når budsjettet behandles.

Begrepsforklaring

Et positivt signal er en reaksjon som kan ha politisk betydning; et tilsagn er en forpliktelse noen kan holdes ansvarlig for. Korridorros blir ikke institusjonell støtte før avsender, ramme og vilkår er avklart.

Sentrale begreper

Presisjon handler om å uttrykke akkurat det kunnskapsgrunnlaget gir dekning for. Betydningsnyanser er de mindre forskjellene i styrke, sikkerhet, holdning og implikasjon mellom formuleringer som ellers kan virke like. «Interesse», «støtte», «tilsagn» og «finansiering» peker i samme positive retning, men forplikter avsenderen i svært ulik grad. Å velge riktig ord er derfor ikke bare et spørsmål om stil; det avgjør hvilke forventninger og hvilket ansvar formuleringen skaper.

Viktige skiller

Skill interesse fra støtte og støtte fra finansiering. «Spennende» sier noe om mottakelsen, men ingenting sikkert om prioritering, penger eller senere vedtak.

Språk og formulering

Kildeledd som «direktøren sa i en uformell samtale» avgrenser beviset. Modalverb og forbehold – «kan tyde på», «er ikke bekreftet» – lar signalet stå uten å oppgradere det.

Kontekst, register og implikasjon

I referater og beslutningsgrunnlag virker kategoriske formuleringer autoritative og kan skape forventninger. En presis reservasjon er ikke defensiv; den beskytter både mottakeren og den som ble sitert.

Kontrasteksempel

For sterkt: «Ledelsen støtter prosjektet.» Presist: «Direktøren uttrykte interesse; vi har bedt om skriftlig avklaring før budsjettmøtet.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c01.l01

Roller: Deltaker, Mina

Mina: Kan vi ikke bare skrive at signalene er gode?

Deltaker: Hun kalte forslaget spennende, men hun lovet ikke å støtte det.

Mina: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: Var dette en personlig reaksjon, eller ba hun oss ta det videre?

Mina: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: Vi kan vise til interesse, så lenge vi ikke framstiller den som finansiering.

Mina: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Jeg hører at du vil holde muligheten åpen; det er nettopp derfor ordlyden må tåle et senere nei.

Deltaker: Skriv heller at vi ber om en formell avklaring før budsjettmøtet.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Hun kalte forslaget spennende, men hun lovet ikke å støtte det.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Var dette en personlig reaksjon, eller ba hun oss ta det videre?
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Vi kan vise til interesse, så lenge vi ikke framstiller den som finansiering.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Skriv heller at vi ber om en formell avklaring før budsjettmøtet.

Muntlig fokus

I «personlig reaksjon, eller ... ta det videre?» skal stemmen åpne et reelt alternativ. Den må ikke falle allerede etter «personlig reaksjon», for da høres spørsmålet ut som en anklage forkledd som avklaring.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

1.2 Når pausen svarer

Status: Draft

Lesetekst

Samir får spørsmål om han kan dekke helgevaktene. Han svarer ikke, men ser nedover turnuslista og setter en ring rundt to navn. Arne tolker pausen som motvilje og sier at de må ha et ja eller nei nå. Samir ser opp: «Hvis du allerede har bestemt hva pausen min betyr, er det vel ikke så mye å spørre om.»

Eleven må reparere situasjonen uten å gjøre tausheten tom eller entydig. De to markerte kollegene har meldt forfall; det gjør presset reelt, men sier fortsatt ikke hva Samir selv kan ta. Eleven gir ham en avgrenset måte å svare på: hva han vet nå, hva han må undersøke, og når gruppa kan få resten. Turnusen utsettes til bemanningen er kontrollert.

Begrepsforklaring

En pause er observerbar atferd, men meningen med pausen er ikke observerbar. Den kan uttrykke tvil, beregning, ubehag, behov for tid eller ganske enkelt at personen leser.

Viktige skiller

Skill «han svarer ikke ennå» fra «han vil ikke». Det første beskriver tidspunktet; det andre tilskriver en holdning.

Språk og formulering

Åpne kontrollspørsmål som «trenger du et øyeblikk?» og avgrensninger som «hva vet du nå?» gir svarrom. Unngå ladede spørsmål som bygger inn motvilje.

Kontekst, register og implikasjon

I møter kan rask tolking av taushet fungere som press. Rolig tempo og eksplisitt turtildeling gjør spørsmålet reelt, særlig når makten er ulikt fordelt.

Kontrasteksempel

Tolkning: «Du er tydeligvis imot.» Observasjon og invitasjon: «Du ser på turnusen. Hva trenger du å kontrollere før du svarer?»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c01.l02

Roller: Deltaker, Samir

Samir: Hvis du allerede har bestemt hva pausen min betyr, er det vel ikke så mye å spørre om.

Deltaker: Jeg ser at du sjekker turnusen; trenger du et øyeblikk før du svarer?

Samir: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: Pausen din kan bety flere ting, så jeg vil heller spørre enn å tolke den.

Samir: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: Kan du si hva du vet om denne helga, uten å ta stilling til resten ennå?

Samir: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: To har meldt forfall allerede; det er bemanningen vi må avklare, ikke viljen din.

Deltaker: Vi lar helgeplanen stå åpen til Samir har sjekket hvem som faktisk er tilgjengelig.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Jeg ser at du sjekker turnusen; trenger du et øyeblikk før du svarer?
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Pausen din kan bety flere ting, så jeg vil heller spørre enn å tolke den.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Kan du si hva du vet om denne helga, uten å ta stilling til resten ennå?
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Vi lar helgeplanen stå åpen til Samir har sjekket hvem som faktisk er tilgjengelig.

Muntlig fokus

Etter «trenger du» må tempoet roe seg. En rask avslutning vil høres ut som et krav om straks-svar; en liten åpen pause før «et øyeblikk» gir Samir den betenkningstiden setningen tilbyr.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

1.3 Den nyttige uklarheten

Status: Draft

Lesetekst

Mina har skrevet at tiltaket skal innføres «så snart som mulig». Liv spør om det betyr denne måneden eller etter budsjettvedtaket. Mina vil ikke sette inn en dato ingen har vedtatt, men vet også at den åpne formuleringen gjør det mulig å legge overtiden på de

samme medarbeiderne uten ny diskusjon.

Eleven skal ikke presse fram en falsk dato. Oppgaven er å gjøre avhengigheten synlig: oppstarten krever en politisk avklaring, og bemanningen må vurderes før noen pålegges overtid. Mina innvender at dette høres nølende ut. Eleven må vise at presis betingelse er mer forpliktende enn et ubestemt løfte.

Begrepsforklaring

Strategisk uklarhet oppstår når en åpen formulering fordeler handlingsrom og risiko uten å si hvem som bestemmer. «Så snart som mulig» kan høres forpliktende ut, men skjuler ofte vilkårene.

Viktige skiller

En ukjent dato er ikke det samme som ukjente beslutningspunkter. Man kan være presis om avhengigheter selv om kalenderdatoen ikke finnes.

Språk og formulering

Betingelsessetninger med «etter at», «forutsatt at» og «når ... er avklart» viser rekkefølge. Navngi beslutningseier og hva som må vurderes.

Kontekst, register og implikasjon

Slike formuleringer brukes i planer og vedtak. «Snarest» virker handlekraftig, men kan skyve kostnaden over på ansatte; en uttrykt betingelse gjør ansvaret etterprøvbart.

Kontrasteksempel

Vagt: «Tiltaket innføres snarest.» Ansvarlig: «Oppstart vurderes etter politisk vedtak og en egen bemanningsavklaring.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c01.l03

Roller: Deltaker, Mina

Mina: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: «Så snart som mulig» skjuler hvem som avgjør når det faktisk er mulig.

Mina: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: Vi trenger ikke finne på en dato, men vi må si hva oppstarten avhenger av.

Mina: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Hvem kan godkjenne bemanningen, og når skal saken legges fram for dem?

Mina: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Formuleringen er fleksibel for ledelsen, men den kan bli svært konkret for dem som må arbeide overtid.

Deltaker: Tiltaket starter etter politisk avklaring og en egen vurdering av bemanningen.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: «Så snart som mulig» skjuler hvem som avgjør når det faktisk er mulig.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Vi trenger ikke finne på en dato, men vi må si hva oppstarten avhenger av.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Hvem kan godkjenne bemanningen, og når skal saken legges fram for dem?
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Tiltaket starter etter politisk avklaring og en egen vurdering av bemanningen.

Muntlig fokus

I den fjerde frasen skal «fleksibel for ledelsen» og «konkret for dem» få tydelig kontrast. Trykket bærer maktforskjellen; ekstra irritasjon i stemmen vil bare gjøre Mina til problemet.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

1.4 Ros med brodd

Status: Draft

Lesetekst

Etter redigeringen kaller Liv rapporten «usedvanlig strømlinjeformet». Mina hører kritikken og spør om Liv mener hun har manipulert teksten. Liv svarer at tre avsnitt er borte, alle fra mindretallet, men nekter å forklare tonen sin. Samtalen står i fare for å bli en diskusjon om hensikt i stedet for om rapporten.

Eleven må la brodden være hørbar uten å gjøre den til bevis. Først avgrenses den dokumenterbare innvendingen: Rapporten er kortere, men representerer færre av argumentene som faktisk ble fremmet. Deretter inviteres Liv til å si hva hun vil ha tilbake. Mindretallsmerknaden gjeninnføres; spørsmålet om redigeringen var strategisk, forblir ubesvart.

Begrepsforklaring

Ironisk ros sier ofte én ting bokstavelig og antyder det motsatte gjennom tone eller kontekst. Brodden kan være relevant, men er ikke dokumentasjon på avsenderens motiv eller på hva som faktisk skjedde.

Viktige skiller

Skill antydningen «redigeringen var strategisk» fra funnet «tre mindretallsavsnitt er fjernet». Tonen åpner en hypotese; dokumentene kan underbygge en konkret innvending.

Språk og formulering

Metaspråk som «jeg hører at dette ikke bare er ros» anerkjenner underteksten. Spørsmålet «hva savner du konkret?» flytter samtalen fra motivlesning til etterprøvable tekst.

Kontekst, register og implikasjon

I konfliktfylte møter er en direkte motivanklage konfronterende og vanskelig å reparere. En dokumentorientert formulering kan være fast uten å gjøre personen til saken.

Kontrasteksempel

Motivpåstand: «Du fjernet kritikken med vilje.» Etterprøvable kritikk: «Alle tre avsnittene fra mindretallet er borte; de må vurderes på nytt.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c01.l04

Roller: Deltaker, Liv

Liv: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Jeg hører at «strømlinjeformet» ikke bare er ros; hva er det konkret du savner?

Liv: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: Tre innvendinger er tatt ut, og alle kom fra mindretallet.

Liv: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: Det viser en skjevhet i resultatet, men ikke nødvendigvis hvorfor teksten ble redigert slik.

Liv: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: Mina, kan vi se på hvilke argumenter som forsvant før vi diskuterer motiv?

Deltaker: Legg inn mindretallsmerknaden igjen, med samme tydelige avsender som før.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Jeg hører at «strømlinjeformet» ikke bare er ros; hva er det konkret du savner?
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Tre innvendinger er tatt ut, og alle kom fra mindretallet.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Det viser en skjevhet i resultatet, men ikke nødvendigvis hvorfor teksten ble redigert slik.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Legg inn mindretallsmerknaden igjen, med samme tydelige avsender som før.

Muntlig fokus

«Ikke nødvendigvis hvorfor» skal sies som en avgrensning av beviset, ikke som en avvisning av Liv. Hold toneleiet stabilt gjennom «men»; et brått fall vil få forbeholdet til å høres ut som en irettesettelse.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

1.5 Det alle forstår, men ingen sa

Status: Draft

Lesetekst

Noor har ledet tre møter mens den valgte møtelederen er syk. I utkastet til referat står det nå bare «møteleder Noor». Arne mener alle vet at hun har rollen, og at en presisering vil få henne til å framstå svak. Noor sier at hun gjerne tar ansvaret denne uka, men ikke vil oppdage i ettertid at det er blitt brukt som argument i valget neste måned.

Eleven må finne en formulering som verken forskutterer valget eller undergraver Noors myndighet i dagens møte. «Fungerende møteleder» blir foreslått. Arne tester ordet ved å spørre om Noors beslutninger da fortsatt gjelder. Eleven forklarer at tittelen avgrenser varigheten, ikke ansvaret hun hadde mens hun ledet.

Begrepsforklaring

Implisitt mandat oppstår når en midlertidig praksis behandles som om den allerede var formelt besluttet. At alle forstår hvem som leder i dag, avgjør ikke hvem som har vervet senere.

Viktige skiller

Skill funksjon fra varig mandat. «Fungerende møteleder» avgrenser tidsrommet, men reduserer ikke myndigheten personen hadde mens møtet pågikk.

Språk og formulering

Tidsadverb og rolletitler bærer avgrensningen: «i dette møtet», «inntil valget», «fungerende». En aktiv setning kan samtidig bekrefte hvilke beslutninger rollen omfatter.

Kontekst, register og implikasjon

I protokoller får titler senere bevisverdi. En presisering kan derfor virke byråkratisk nå, men hindrer at praksis brukes som argument i en annen beslutning.

Kontrasteksempel

Forskuttering: «Møteleder Noor vedtok ...» Presist: «Fungerende møteleder Noor ledet behandlingen; vervet velges neste måned.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c01.l05

Roller: Deltaker, Noor

Noor: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Noor leder møtet nå; det betyr ikke at valget allerede er avgjort.

Noor: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: La oss skille myndigheten hun har i dag, fra mandatet som skal avgjøres neste måned.

Noor: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: «Fungerende møteleder» beskriver oppgaven uten å forskuttere valget.

Noor: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Presiseringen svekker ikke beslutningene hun tok mens hun ledet møtet.

Deltaker: Noor, er dette en tittel du kan godkjenne i referatet?

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Noor leder møtet nå; det betyr ikke at valget allerede er avgjort.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: La oss skille myndigheten hun har i dag, fra mandatet som skal avgjøres neste måned.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: «Fungerende møteleder» beskriver oppgaven uten å forskuttere valget.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Noor, er dette en tittel du kan godkjenne i referatet?

Muntlig fokus

Den siste frasen skal ende med tydelig turtaking: trykk lett på «du», og gi deretter gulvet til Noor. Ingen utfyllende forklaring skal komme etter spørsmålet; poenget er at hun får eie svaret om sin egen tittel.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

Kilde:**Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter02.md****C2 – Kapittel 2: Flere sannheter samtidig**

Redaksjonell lesetekstproduksjon

Status: Draft

Språk: Norsk bokmål

Kilde: Complete Norwegian C2, V2 Redeveloped

Kapittelintroduksjon

I «Flere sannheter samtidig» møter du avansert norsk i konkrete situasjoner der ordvalg, rolle, belegg og virkning må vurderes samtidig. Du arbeider med presise formuleringer, reelle motargumenter og handlinger som tåler etterprøving.

2.1 To rimelige lesninger

Status: Draft

Lesetekst

Noor legger høringssvaret på skjermen. Én setning sier at kommunen «kan åpne for en avgrenset pilot». To avsnitt senere står det at videre drift vil bli stanset dersom effekten ikke kan dokumenteres. Mina peker på den første formuleringen: «Da har de jo invitert oss til å prøve.» Liv peker på den andre: «Nei, de varsler at dette ikke får fortsette.» Begge vil ha sin lesning inn som hovedbudskap i gruppas svar.

Eleven ber dem lese den andres tekststed høyt før de argumenterer videre. Mina erkjenner at åpningen er betinget; Liv erkjenner at stans ikke er besluttet på forhånd. Da Liv spør om eleven bare prøver å lage et kompromiss, må eleven rangere belegg, ikke personer: Teksten støtter at en pilot er mulig nå, mens videreføring avhenger av dokumentasjon. Det er derfor ikke grunnlag for å love varig drift, men heller ikke for å avvise piloten som om den allerede var stanset.

Gruppa skriver et vedtak om en tidsavgrenset pilot. Før oppstart skal de definere hva som skal måles, hvem som vurderer resultatene, og når spørsmålet om videreføring kommer tilbake. Mina får en reell åpning; Liv får advarselen inn som styrende vilkår. De blir ikke enige om hvor sannsynlig permanent drift er.

Begrepsforklaring

To lesninger er rimelige når ulike tekststeder faktisk støtter ulike konklusjoner. Å anerkjenne begge betyr ikke at de er like sterke eller at løsningen må ligge midt imellom.

Sentrale begreper

Her betyr presisjon å gi hver lesning den styrken teksten faktisk støtter. Betydningsnyansen ligger blant annet mellom «mulig», «sannsynlig», «betinget» og «garantert». Ordene beskriver ikke bare ulike grader av optimisme; de angir forskjellige forhold mellom belegg og konklusjon. Når en pilot er «mulig», følger det derfor ikke at videre drift er «sannsynlig» eller «garantert».

Viktige skiller

Skill tekstbelegg fra ønsket utfall. En pilot kan være mulig samtidig som videre drift er betinget; mulighet og garanti motsier ikke hverandre.

Språk og formulering

Konstruksjoner med «mens», «samtidig» og «dersom» kan holde to gyldige ledd sammen. Vis alltid hvilket tekststed hvert ledd bygger på.

Kontekst, register og implikasjon

I høringssvar og vedtak virker balansering tom hvis den bare sier «på den ene siden». Konkrete vilkår gjør nyansen handlingsrettet og kontrollerbar.

Kontrasteksempel

Kunstig kompromiss: «Sannheten ligger nok mellom dem.» Begrunnet syntese: «Teksten åpner for pilot nå; videreføring krever dokumentert effekt.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c02.l01

Roller: Deltaker, Noor

Noor: Da har de jo invitert oss til å prøve.

Deltaker: Jeg finner støtte for begge lesningene, men ikke i de samme avsnittene.

Noor: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: Mina, hvilken formulering gjør dette til en invitasjon i dine øyne?

Noor: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: Liv, kan du lese setningen som får deg til å høre en advarsel?

Noor: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: At en pilot er mulig, betyr ikke at videre drift er lovet.

Deltaker: Stans er et mulig utfall dersom dokumentasjonen svikter; det er ikke en beslutning som allerede er tatt.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Jeg finner støtte for begge lesningene, men ikke i de samme avsnittene.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Mina, hvilken formulering gjør dette til en invitasjon i dine øyne?
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Liv, kan du lese setningen som får deg til å høre en advarsel?
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Stans er et mulig utfall dersom dokumentasjonen svikter; det er ikke en beslutning som allerede er tatt.

Muntlig fokus

I «Stans er et mulig utfall dersom dokumentasjonen svikter; det er ikke en beslutning som allerede er tatt» skal trykket flyttes fra **mulig utfall** til **allerede er tatt**. Den første delen må ikke få domsintonasjon. Kontrasten skal gjøre tidsforskjellen hørbar: risikoen er reell, avgjørelsen er ikke truffet.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

2.2 Vitnet og overskriften

Status: Draft

Lesetekst

Liv arbeider kveldsvakt i en lokal nettredaksjon. En sak om mulig feilregistrering skal publiseres, og vitnet Aisha er med på videosamtale for å kontrollere sitatene sine. I intervjuet sa hun: «Så langt jeg kunne se, var det ingen feil i de mappene jeg fikk tilgang til.» På forsiden står det nå: «Vitne: Ingen feil.» Desken mener overskriften er dekkende fordi Aisha faktisk ikke fant noe.

Aisha avbryter før publisering: Hun undersøkte bare tre mapper og vet ikke hva resten inneholder. Deskredaktøren spør eleven om den tryggeste løsningen er å fjerne hele vitnehenvisningen. Eleven må holde to grenser samtidig. Overskriften kan ikke gjøre en begrenset observasjon til en full frifinnelse, men det finnes heller ikke dekning for å antyde at Aisha fant feil. Hun skal få eie rekkevidden av det hun faktisk så.

Eleven prøver en ny formulering muntlig mens Aisha lytter: «Vitnet fant ingen feil i materialet hun undersøkte.» Aisha ber om at det også kommer fram at tilgangen var begrenset. Etter en kort forhandling blir overskrift og ingress endret, og Aisha godkjenner sitatet. Undersøkelsen av resten av arkivet står fortsatt åpen.

Begrepsforklaring

Et kildeforbehold angir rekkevidden av det en person kan vite og bekrefte. Når forbeholdet fjernes, blir en begrenset observasjon feilaktig gjort til en generell konklusjon.

Viktige skiller

«Jeg fant ingen feil» er ikke det samme som «det finnes ingen feil». Fravær av funn i tre mapper sier ikke hva resten inneholder.

Språk og formulering

Uttrykk som «i materialet hun undersøkte», «så langt hun kunne se» og «hun uttaler seg ikke om resten» bevarer evidensgrensen. Attribusjon holder påstandens eier synlig.

Kontekst, register og implikasjon

Overskrifter tåler færre ord, men ikke mindre sannhet. En kort kategorisk overskrift kan frikjenne eller anklage uten dekning; presis avgrensning styrker troverdigheten.

Kontrasteksempel

Misvisende: «Vitne: Ingen feil.» Dekkende: «Vitnet fant ingen feil i de tre mappene hun fikk undersøke.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c02.l02

Roller: Deltaker, Liv

Liv: Så langt jeg kunne se, var det ingen feil i de mappene jeg fikk tilgang til.

Deltaker: Ordene «så langt jeg kunne se» avgrenser hva vitnet kan bekrefte.

Liv: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: Hun fant ingen feil i de tre mappene hun undersøkte; resten har hun ikke uttalt seg om.

Liv: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Vi retter ikke overdrivelsen ved å antyde det motsatte.

Liv: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Aisha, dekker «materialet du fikk undersøke» begrensningen du beskrev?

Deltaker: Vent med publiseringen til overskriften og ingressen har samme forbehold som sitatet.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Ordene «så langt jeg kunne se» avgrenser hva vitnet kan bekrefte.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Hun fant ingen feil i de tre mappene hun undersøkte; resten har hun ikke uttalt seg om.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Vi retter ikke overdrivelsen ved å antyde det motsatte.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Vent med publiseringen til overskriften og ingressen har samme forbehold som sitatet.

Muntlig fokus

I «Hun fant ingen feil i de tre mappene hun undersøkte; resten har hun ikke uttalt seg om» skal **tre mappene** få et nøkternt avgrensende trykk. Etter semikolonet senkes tempoet gjennom **ikke uttalt seg om**. Det skal høres ut som kildepresisjon, ikke som en antydning om at resten skjuler feil.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

2.3 Tall med ulik tyngde

Status: Draft

Lesetekst

Samir øver på en presentasjon om et nytt åpningstidstilbud. Første lysbilde viser «72 % ønsker kveldsåpent» med store typer. Tallet kommer fra 84 personer som selv valgte å svare på en åpen nettavstemning. På neste lysbilde står en sannsynlighetsbasert utvalgsundersøkelse med 600 deltakere; der foretrekker 46 % kveldsåpent. Mina vil åpne med 72 prosent fordi støtten blant dem som svarte, kan få politikerne til å lytte. Samir vil stryke nettavstemningen fordi den ikke kan generaliseres til hele målgruppen.

Eleven ber Samir vise lysbildet uten prosentene og spør hva hver undersøkelse faktisk kan svare på. Nettavstemningen dokumenterer sterk støtte blant dem som tok initiativ til å svare, men sier ikke hvem som vil delta i en pilot. Utvalgsundersøkelsen gir, dersom svarprosent og gjennomføring ikke har skapt vesentlig skjevhet, et bedre anslag for hele målgruppen. Tallene konkurrerer derfor ikke om nøyaktig samme påstand.

Mina foreslår å forklare metoden muntlig etter at publikum har sett 72 prosent. Eleven avviser rekkefølgen: Et stort tall rekker å etablere inntrykket før forbeholdet kommer. Sammen lager de to ulike overskrifter på samme lysbilde og setter utvalg, rekrutteringsmåte og antall svar rett under hvert tall. Presentasjonen beholder begge funnene. Samir bruker utvalgsundersøkelsen når han gir et anslag for målgruppen, og nettavstemningen når han beskriver støtten blant dem som valgte å svare.

Begrepsforklaring

Et tall får mening gjennom utvalget og spørsmålet det skal besvare. Selvseleksjon viser hva de som valgte å delta, svarte; et sannsynlighetsutvalg kan under vilkår si mer om målgruppen.

Viktige skiller

Skill engasjement blant respondenter fra utbredelse i befolkningen. Et større prosenttall er ikke automatisk et sterkere belegg.

Språk og formulering

Koble alltid tall til rekkevidde: «blant de 84 som svarte» eller «anslag for målgruppen». Forbehold om frafall og metode skal stå ved tallet, ikke som et etterslep.

Kontekst, register og implikasjon

I presentasjoner skaper store tall et førsteinntrykk som en senere fotnote sjelden reparerer. Metodeopplysningen må derfor være synlig og uttales nøkternt.

Kontrasteksempel

Overgeneralisering: «72 prosent ønsker kveldsåpent.» Presist: «72 prosent av de frivillige nettsvarene støttet forslaget; utvalgsundersøkelsen anslår 46 prosent i målgruppen.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c02.l03

Roller: Deltaker, Samir

Samir: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: De 84 nettsvarene forteller hvem som engasjerte seg, ikke hvordan hele målgruppen ville svart.

Samir: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: Den sannsynlighetsbaserte undersøkelsen gir et bedre anslag for målgruppen, så lenge frafallet ikke har skapt en vesentlig skjevhet.

Samir: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: Hvilken påstand skal dette tallet være belegg for?

Samir: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: Metoden må stå der publikum møter tallet, ikke komme som en muntlig rettelse etterpå.

Deltaker: Bruk 46 prosent som anslag for målgruppen og 72 prosent om støtten blant dem som svarte.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: De 84 nettsvarene forteller hvem som engasjerte seg, ikke hvordan hele målgruppen ville svart.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Den sannsynlighetsbaserte undersøkelsen gir et bedre anslag for målgruppen, så lenge frafallet ikke har skapt en vesentlig skjevhet.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Hvilken påstand skal dette tallet være belegg for?
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Bruk 46 prosent som anslag for målgruppen og 72 prosent om støtten blant dem som svarte.

Muntlig fokus

I spørsmålet «Hvilken påstand skal dette tallet være belegg for?» skal **påstand** og **dette tallet** bære hver sin tydelige topp. Avslutningen på **belegg for** holdes åpen, slik at spørsmålet inviterer Samir til å spesifisere en påstand; det må ikke låte som om eleven allerede har avslørt juks.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

2.4 Uenige om hva som skjedde

Status: Draft

Lesetekst

Mina ber om at referatet skal nevne at Liv avbrøt henne under forrige møte. Liv protesterer: Hun tok ordet etter at Mina hadde avsluttet setningen og Noor hadde sett rundt bordet. Mina sier at pausen bare var et innpust før konklusjonen. Begge husker ordskiftet klart, men lydopptaket begynner etter de omstridte ti sekundene.

Noor vil løse saken ved å spørre de andre deltakerne hva de husker. Eleven påpeker at selv om et flertall av deltakerne husker hendelsen på samme måte, kan det ikke fylle hullet i opptaket. I stedet får Mina og Liv beskrive rekkefølgen med egne ord mens den andre bare får stille avklarende spørsmål. De oppdager et felles holdepunkt: Liv begynte å snakke før Mina hadde uttalt den konklusjonen som står i manusnotatene. De er fortsatt uenige om Mina hadde gitt fra seg turen.

Liv tilbyr å godta ordet «avbrytelse» dersom referatet også sier at hun oppfattet turen som ledig. Mina ønsker ikke at hennes opplevelse skal reduseres til en misforståelse. Eleven foreslår derfor to attribuerte setninger framfor én dom: Mina opplevde at innlegget hennes ble avbrutt; Liv oppfattet pausen som slutten på innlegget. Referatet føyer til at opptaket ikke dekker starten på ordskiftet. Begge godkjenner gjengivelsen, men ingen trekker sin versjon.

Begrepsforklaring

Erindring er en kilde, men ikke et opptak. Når to deltakere husker turtakingen ulikt og primærkilden mangler, må uenigheten dokumenteres uten at én opplevelse blir arkivert som faktum.

Viktige skiller

Skill felles holdepunkt fra omstridt fortolkning. Begge kan være enige om ordene som manglet, men uenige om pausen betydde at turen var gitt fra seg.

Språk og formulering

Attribuerte setninger – «Mina opplevde ...», «Liv oppfattet ...» – viser hvem som står bak hver versjon. «Opptaket dekker ikke» markerer kildehullet.

Kontekst, register og implikasjon

I referater kan en upersonlig formulering skjule usikkerhet. Dobbel attribusjon virker omstendelig, men er redelig når dokumentasjonen ikke avgjør hendelsen.

Kontrasteksempel

Falsk dom: «Liv avbrøt Mina.» Kildepresist: «Mina opplevde en avbrytelse; Liv oppfattet pausen som avslutningen. Opptaket mangler.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c02.l04

Roller: Deltaker, Mina

Mina: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Mina husker pausen som et innpust; Liv oppfattet den som slutten på innlegget.

Mina: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: Vi kan undersøke rekkefølgen, men opptaket mangler akkurat det øyeblikket vi er uenige om.

Mina: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: At flere husker det likt, gjør minnet relevant, men ikke identisk med et opptak.

Mina: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Kan hver av dere si hva dere la merke til, uten å forklare den andres hensikt?

Deltaker: Referatet bør navngi de to beskrivelsene i stedet for å gjøre én av dem til møtets fasit.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Mina husker pausen som et innpust; Liv oppfattet den som slutten på innlegget.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Vi kan undersøke rekkefølgen, men opptaket mangler akkurat det øyeblikket vi er uenige om.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: At flere husker det likt, gjør minnet relevant, men ikke identisk med et opptak.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Referatet bør navngi de to beskrivelsene i stedet for å gjøre én av dem til møtets fasit.

Muntlig fokus

I «Mina husker pausen som et innpust; Liv oppfattet den som slutten på innlegget» skal navnene få like tydelig innledning, og verbene **husker** og **oppfattet** uttales med samme styrke. Hvis stemmen faller før Livs ledd, høres hennes versjon ut som et tillegg; hvis **oppfattet** betones ironisk, blir attribusjonen en skjult dom.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

2.5 Den tredje forklaringen

Status: Draft

Lesetekst

Bare ni personer kom til informasjonsmøtet om nærmiljøprosjektet. Arne sier at oppmøtet viser at folk ikke er interessert. Mina mener problemet var den sene invitasjonen; hun sendte den to dager før møtet fordi lokalet først da ble bekreftet. Noor åpner rutetabellen og ser at busslinjen til bydelen var innstilt den kvelden. Nå begynner gruppa straks å behandle transport som den egentlige forklaringen.

Eleven bremser jakten på én årsak. Sen beskjed kan ha gjort at folk ikke rakk å planlegge. Innstilt buss kan ha hindret noen som ønsket å komme. Manglende interesse kan fortsatt ha spilt en rolle. Ingen i rommet har imidlertid spurt dem som uteble. I stedet for å fordele skyld skal gruppa lage en ny situasjon som gir bedre informasjon.

De velger en dato med ordinær busstrafikk og sender invitasjonen to uker før. Påmeldingen spør hvordan folk planlegger å reise og gir mulighet til å melde behov for alternativ transport. En kort oppfølging går også til dem som ikke kommer, med flere svarmuligheter og fritekstfelt. Arne godtar at det første oppmøtet ikke alene kan brukes som interesselapp. Mina godtar at tidligere utsending ikke i seg selv vil bevise hvorfor folk kommer. Det nye opplegget og oppfølgingsspørsmålene gir gruppa et bedre grunnlag for å vurdere de forenlige forklaringene, men isolerer ikke virkningen av hvert enkelt forhold.

Begrepsforklaring

En alternativ forklaring er en hypotese som kan undersøkes, ikke en ny fasit. Flere forhold kan ha påvirket oppmøtet samtidig, og nye opplysninger endrer hva som bør testes.

Viktige skiller

Skill mulig årsak fra dokumentert sammenheng. Sen invitasjon og innstilt buss er plausible forklaringer; ni oppmøtte alene viser ikke hvilken som veide tyngst.

Språk og formulering

Bruk kausale markører med styrke som passer belegget: «kan ha bidratt», «må undersøkes», ikke «skyldtes». Formuler neste handling som en test av forklaringen.

Kontekst, register og implikasjon

I evalueringer gjør kategoriske årsakssetninger det lett å velge feil tiltak. Forsiktig språk skal ikke stoppe handling; det skal knytte handlingen til læring.

Kontrasteksempel

For raskt: «Folk kom ikke fordi bussen var innstilt.» Undersøkende: «Transporten kan ha bidratt; neste møte varsles tidligere og legges til en kveld med buss.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c02.l05

Roller: Deltaker, Arne

Arne: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Ni fremmøtte viser hvor mange som kom, ikke hvor mange som ønsket å komme.

Arne: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: Den sene invitasjonen og den innstilte bussen kan ha virket samtidig.

Arne: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: Transport er en mulig forklaring, men vi har ennå ikke spurt dem som uteble.

Arne: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: La oss endre tidspunktet og varslingen, og samtidig spørre hva som hindrer folk.

Deltaker: Hvis vi registrerer både påmelding og reisebehov, får vi et bedre grunnlag neste gang.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Ni fremmøtte viser hvor mange som kom, ikke hvor mange som ønsket å komme.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Den sene invitasjonen og den innstilte bussen kan ha virket samtidig.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Transport er en mulig forklaring, men vi har ennå ikke spurt dem som uteble.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Hvis vi registrerer både påmelding og reisebehov, får vi et bedre grunnlag neste gang.

Muntlig fokus

I «Ni fremmøtte viser hvor mange som kom, ikke hvor mange som ønsket å komme» skal **kom** få et kort, fast trykk, mens **ønsket** får hovedtrykket i kontrastleddet. Ikke legg hån i **ni** eller **ønsket**; setningen korrigerer slutningen, ikke Arnes bekymring for lav deltakelse.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

Kilde:

Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter03.md

C2 – Kapittel 3: Stemmen, rollen og mandatet

Redaksjonell lesetekstproduksjon

Status: Draft

Språk: Norsk bokmål

Kilde: Complete Norwegian C2, V2 Redeveloped

Kapittelintroduksjon

I «Stemmen, rollen og mandatet» møter du avansert norsk i konkrete situasjoner der ordvalg, rolle, belegg og virkning må vurderes samtidig. Du arbeider med presise formuleringer, reelle motargumenter og handlinger som tåler etterprøving.

3.1 Jeg mener, vi mener

Status: Draft

Lesetekst

Samir legger fram sin sikkerhetsvurdering før gruppa skal ta stilling til et nytt forslag. Han peker på to uavklarte risikoforhold og avslutter: «Derfor kan vi ikke støtte dette.» Mina spør straks når gruppa bestemte seg. Samir svarer at han har fagansvaret, og at det ville være uansvarlig å late som om rådet hans bare er én mening blant mange.

Eleven ber ikke Samir tone ned vurderingen. I stedet skiller eleven mellom faglig autoritet og beslutningsmyndighet: Samir kan si at han fraråder forslaget, begrunne rådet og be om at det protokollføres. Han kan ikke omtale rådet som gruppas standpunkt før de andre har fått svare og en beslutning er tatt. Da Samir utfordrer Mina med «Vil du virkelig overstyre den som har sikkerhetsansvaret?», må eleven hindre at uenigheten blir framstilt som et valg mellom lydighet og uansvarlighet.

Samir gjentar vurderingen i første person og sier hvilke avklaringer han trenger før han kan anbefale forslaget. Gruppa utsetter avstemningen til de har behandlet risikopunktene. I protokollen står Samirs faglige råd under hans navn; gruppas beslutning får et eget punkt når den senere blir tatt. Mina har ikke fått vetorett over fagrådet, og Samir har ikke fått eierskap til hennes stemme.

Begrepsforklaring

Pronomenet «vi» gjør en individuell vurdering til en kollektiv posisjon. Fagansvar gir Samir rett og plikt til å advare, men ikke rett til å kunngjøre et gruppevedtak som ikke finnes.

Viktige skiller

Skill faglig råd, personlig standpunkt og vedtatt posisjon. De kan peke samme vei, men har ulike avsendere og ulik myndighet.

Språk og formulering

Si «min faglige vurdering er» når ansvaret er ditt, og «gruppa vedtok» bare når det finnes et vedtak. «Jeg anbefaler at vi ...» åpner for beslutningen som gjenstår.

Kontekst, register og implikasjon

I møter kan «vi kan ikke» stenge drøftingen og låne institusjonell tyngde. Presis avsender svekker ikke rådet; den gjør ansvarsforholdet tydelig.

Kontrasteksempel

Lånt enighet: «Vi kan ikke støtte dette.» Presist: «Jeg kan ikke anbefale støtte før risikoene er avklart; gruppa må ta stilling.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c03.l01

Roller: Deltaker, Samir

Samir: Vil du virkelig overstyre den som har sikkerhetsansvaret?

Deltaker: Når du sier «vi», høres det ut som om resten av gruppa allerede har sluttet seg til vurderingen.

Samir: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: Fagansvaret gir rådet ditt særlig tyngde, men det gjør ikke rådet til et vedtak.

Samir: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Si gjerne at du fraråder forslaget, og la oss føre begrunnelsen under navnet ditt.

Samir: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Mina bestrider ikke ansvaret ditt; hun bestrider at stemmen hennes allerede er tatt til inntekt for konklusjonen.

Deltaker: Først behandler vi risikopunktene, deretter kan gruppa ta stilling.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Når du sier «vi», høres det ut som om resten av gruppa allerede har sluttet seg til vurderingen.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Fagansvaret gir rådet ditt særlig tyngde, men det gjør ikke rådet til et vedtak.
- Hvilken avgrensning blir viktig?

- Svar: Si gjerne at du fraråder forslaget, og la oss føre begrunnelsen under navnet ditt.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Først behandler vi risikopunktene, deretter kan gruppa ta stilling.

Muntlig fokus

I «Fagansvaret gir rådet ditt særlig tyngde, men det gjør ikke rådet til et vedtak» skal **tyngde** få et anerkjennende hovedtrykk før en tydelig, kort pause. I siste ledd flyttes trykket til **vedtak**. Kontrasten må høres ut som en presisering av myndighet, ikke som en nedvurdering av Samirs kompetanse.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

3.2 På vegne av hvem?

Status: Draft

Lesetekst

Fatima kommer til arbeidsgruppa med en uttalelse om turnusordningen. Tolv frivillige har signert. Hun åpner med: «De frivillige krever at kveldsvaktene fordeles på nytt.» Arne ser i registeret og finner førtisju aktive frivillige. Han vil endre overskriften til «Et mindretall krever ny turnus». Fatima protesterer: De tolv har organisert seg nettopp fordi ledelsen hittil ikke har lyttet.

Eleven lar først Fatima forklare hvordan uttalelsen ble til. De tolv har diskutert teksten sammen og gitt henne tillatelse til å levere den. Den ble ikke sendt til resten av de frivillige, og Fatima har ikke fått fullmakt til å uttale seg om hva de mener. Dermed er hun en legitim talsperson for underskriverne, ikke en selvutnevnt talsperson uten støtte—og heller ikke representant for alle førtisju.

Arne spør om ikke tallet tolv må stå først for å «sette kravet i perspektiv». Eleven skiller mellom nødvendig opplysning og retorisk nedskalering. Overskriften presenterer kravet som underskrivernes; ingressen opplyser at tolv av førtisju aktive har signert, og at de øvrige ikke er spurt gjennom denne henvendelsen. Fatima godkjenner at mandatet avgrenses, fordi formuleringen fortsatt lar de tolv stå samlet bak kravet. Gruppen avtaler dessuten en egen innspillsrunde for alle frivillige før turnusen behandles.

Begrepsforklaring

Å tale på vegne av noen krever et avgrenset mandat. Tolv underskrifter gir Fatima dekning for de tolv, men ikke automatisk for alle førtisju frivillige.

Viktige skiller

Skill representativitet fra legitimitet. Et mindretall kan fremme en legitim uttalelse uten å representere flertallet.

Språk og formulering

Bruk mengde og mandat eksplisitt: «tolv frivillige har signert», «initiativtakerne ber om». Unngå både totaliserende «de frivillige» og nedsettende «bare et mindretall».

Kontekst, register og implikasjon

I overskrifter påvirker betegnelsen hvordan kravet vurderes. Nøyaktig omfang lar leseren bedømme tyngden uten at redaksjonen opp- eller nedgraderer gruppa.

Kontrasteksempel

Overdrevet: «De frivillige krever ...» Avvisende: «Et mindretall klager.» Dekkende: «Tolv frivillige ber om ny vurdering av turnusen.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c03.l02

Roller: Deltaker, Fatima

Fatima: De frivillige krever at kveldsvaktene fordeles på nytt.

Deltaker: Hvem har bedt deg legge fram uttalelsen, og hva har de gitt deg fullmakt til å si?

Fatima: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: Du taler med støtte fra tolv underskrivere; de andre trettifem er ikke representert i denne teksten.

Fatima: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: «Mindretall» er matematisk riktig, men her brukes ordet til å gjøre kravet mindre før vi har behandlet det.

Fatima: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: Skriv at underskriverne krever ny turnus, og oppgi omfanget i ingressen.

Deltaker: Vi kan ta imot dette kravet nå og fortsatt invitere alle frivillige til å uttale seg.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Hvem har bedt deg legge fram uttalelsen, og hva har de gitt deg fullmakt til å si?
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Du taler med støtte fra tolv underskrivere; de andre trettifem er ikke representert i denne teksten.
- Hvilken avgrensning blir viktig?

- Svar: «Mindretall» er matematisk riktig, men her brukes ordet til å gjøre kravet mindre før vi har behandlet det.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Vi kan ta imot dette kravet nå og fortsatt invitere alle frivillige til å uttale seg.

Muntlig fokus

I «Du taler med støtte fra tolv underskrivere; de andre trettifem er ikke representert i denne teksten» skal stemmen hvile på **med støtte fra**, slik at første ledd bekrefter mandatet. I siste ledd skal **ikke representert** sies nøkternt og uten trykk på **trettifem**; poenget er en ukjent posisjon, ikke en tallmessig irrettesettelse.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

3.3 Et sitat med ny eier

Status: Draft

Lesetekst

Liv har sagt til lokalavisen: «Ledelsen ba om innspill, men beslutningen var i realiteten tatt på forhånd.» Hun godkjente setningen som et direkte, navngitt sitat. Før publisering fjernet redaksjonen navnet hennes. Journalisten ville skjerme henne mot belastning, men lot ordene stå som en unavngitt konstatering i brødteksten. Nå ser det ut som om avisen selv har slått fast at prosessen var rigget.

Liv oppdager endringen i korrekturen. Hun vil ikke trekke kritikken, men sier at navnet hennes kan få leserne til å avfeie saken som en gammel konflikt mellom henne og ledelsen. Journalisten tilbyr å skrive «ifølge en kilde», uten å forklare kildens forhold til prosessen. Eleven peker på at anonymitet ikke bare skjuler identitet; den endrer hvem leseren kan holde ansvarlig for vurderingen og hvor mye kontekst som følger med.

I stedet for å bestemme for Liv leser eleven tre muligheter høyt: navngitt sitat, et anonymt sitat med relevant rollebeskrivelse, eller en selvstendig redaksjonell påstand som avisen selv må dokumentere. Liv velger å stå fram med navn, men ber om en setning som forklarer at hun deltok i to av innspillsmøtene. Journalisten legger inn konteksten og sender den ferdige passasjen tilbake til henne. Liv godkjenner både ordlyd, navn og rolle. Avisen beholder retten til sin egen analyse, men låner ikke Livs vurdering uten synlig avsender.

Begrepsforklaring

Attribusjon viser hvem som står ansvarlig for en påstand. Når navnet fjernes, kan et personlig sitat skifte karakter og framstå som redaksjonens eget faktum.

Viktige skiller

Anonymisering er ikke bare å slette identitet. Kildevern må også bevare at utsagnet er en kildes vurdering, ikke en fastslått hendelse.

Språk og formulering

Marker talehandlingen: «en deltaker mener», «ifølge en kilde». Direkte sitat krever korrekt ordlyd; indirekte tale krever fortsatt tydelig kildeeier.

Kontekst, register og implikasjon

I journalistikk kan anonymitet beskytte personen, men vag attribusjon kan gi påstanden større autoritet enn kilden hadde. Forklar derfor både status og grunnlag.

Kontrasteksempel

Eierløst: «Beslutningen var tatt på forhånd.» Attribuert: «En deltaker som var til stede, mener innspillene ikke kunne påvirke utfallet.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c03.l03

Roller: Deltaker, Liv

Liv: Ledelsen ba om innspill, men beslutningen var i realiteten tatt på forhånd.

Deltaker: Liv godkjente sitatet med navn; anonymiseringen ble lagt til etterpå.

Liv: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: Uten avsender leses vurderingen som om redaksjonen selv har slått dette fast.

Liv: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: Ønsker du navnet ditt tilbake, eller vil du vurdere en anonym versjon med relevant rolleinformasjon?

Liv: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Hvis avisen vil framsette dette som sin egen konklusjon, må redaksjonen også eie dokumentasjonen.

Deltaker: Liv, kan du godkjenne både sitatet, navnet og beskrivelsen av rollen din slik det står nå?

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Liv godkjente sitatet med navn; anonymiseringen ble lagt til etterpå.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Uten avsender leses vurderingen som om redaksjonen selv har slått dette fast.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Ønsker du navnet ditt tilbake, eller vil du vurdere en anonym versjon med relevant rolleinformasjon?

- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Liv, kan du godkjenne både sitatet, navnet og beskrivelsen av rollen din slik det står nå?

Muntlig fokus

I kontrollspørsmålet «Liv, kan du godkjenne både sitatet, navnet og beskrivelsen av rollen din slik det står nå?» skal de tre godkjenningspunktene få jevn rytme uten at **navnet** hviskes eller skyndes forbi. Slutten på **slik det står nå** skal stige svakt: Liv inviteres til en reell kontroll, ikke til å bekrefte en ferdig beslutning.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

3.4 Rollen låner autoritet

Status: Draft

Lesetekst

Arne har skrevet et innlegg på sin private konto om planene for et nytt nærmiljøhus. Han kritiserer kommunens prosess og signerer med fullt navn. Profilt teksten viser samtidig «prosjektleder for Nærrom», og Nærrom har levert et konkurrerende forslag i samme sak. Arne mener det må være tilstrekkelig at innlegget ikke ligger på prosjektets konto: «Jeg kan vel ikke slutte å være privatperson fordi jeg har en jobb.»

Eleven svarer ikke med en regel om hva Arne får lov til å si. I stedet lar eleven Mina spille en leser som bare ser innlegget delt videre som skjermbilde. Mina oppfatter prosjektledertittelen som et signal om at Arne kjenner saken fra innsiden, og antar at Nærrom står bak kritikken. Arne påpeker at begge antakelser kan være feil. Nettopp derfor må teksten gjøre skillet synlig for leseren, ikke bare for forfatteren.

Arne vil først legge til «men dette er bare min mening». Eleven forklarer at ordet «bare» ikke opphever autoriteten tittelen gir, og at en ansvarsfraskrivelse alene ikke opplyser om interessekonflikten. Arne omskriver innledningen: Han uttaler seg som privatperson, opplyser at han leder et prosjekt som har levert et alternativt forslag, og presiserer at innlegget ikke er vedtatt av prosjektet. Mina leser skjermbildet på nytt og kan nå skille hans syn, rollen hans og organisasjonens posisjon. Innlegget publiseres med kritikken intakt.

Begrepsforklaring

En rolle følger ofte personen inn i offentligheten selv når personen skriver privat. Rollekonflikt oppstår når mottakere rimeligvis kan lese ytringen som påvirket av stilling eller egeninteresse.

Viktige skiller

Skill retten til å ytre seg fra plikten til å synliggjøre relevant tilknytning. En habilitetsopplysning er ikke et forbud mot mening.

Språk og formulering

Bruk en kort rollemarkør: «Jeg skriver som privatperson; arbeidsgiveren min har levert et konkurrerende forslag.» Ikke gjem forbindelsen i profilt teksten.

Kontekst, register og implikasjon

I sosiale medier er tonen gjerne personlig, men mottakerne ser navn og stilling samtidig. Åpenhet reduserer mistanke uten å late som perspektivet er nøytralt.

Kontrasteksempel

Utilstrekkelig: «Synspunktene er mine egne.» Opplysende: «Jeg uttaler meg privat, men leder et prosjekt som er part i saken.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c03.l04
Roller: Deltaker, Arne

Arne: Jeg kan vel ikke slutte å være privatperson fordi jeg har en jobb.

Deltaker: Du har selvsagt rett til et personlig syn; spørsmålet er hvilken avsender leseren møter.

Arne: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: Når prosjektledertittelen følger innlegget, låner den autoritet til ordene dine.

Arne: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: En privat konto forteller hvor du publiserer, ikke nødvendigvis hvem du oppfattes å representere.

Arne: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: Opplys at Nærrom har levert et alternativt forslag, så leseren kan vurdere ståstedet ditt.

Deltaker: Skriv tydelig at dette er ditt syn, og at prosjektet ikke har behandlet innlegget.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Du har selvsagt rett til et personlig syn; spørsmålet er hvilken avsender leseren møter.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Når prosjektledertittelen følger innlegget, låner den autoritet til ordene dine.
- Hvilken avgrensning blir viktig?

- Svar: En privat konto forteller hvor du publiserer, ikke nødvendigvis hvem du oppfattes å representere.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Skriv tydelig at dette er ditt syn, og at prosjektet ikke har behandlet innlegget.

Muntlig fokus

I «En privat konto forteller hvor du publiserer, ikke nødvendigvis hvem du oppfattes å representere» skal kontrasten bæres av **hvor** og **hvem**. Senk tempoet gjennom **oppfattes å representere**, slik at det høres som en mottakeranalyse. Trykk på **du** vil lett gjøre setningen til en anklage om skjult hensikt og skal unngås.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

3.5 Når tolken blir deltaker

Status: Draft

Lesetekst

På et åpent møte tolker Noor mellom norsk og arabisk. En deltaker sier at kommunens behandling av klagen er «uforsvarlig». Før Noor rekker å oversette, bøyer møtelederen seg mot henne og hvisker: «Kan du si at han er svært kritisk? Da holder vi temperaturen nede.» Noor kjenner begge parter og forstår at ordet kan utløse en skarp reaksjon. Hun spør eleven om det ikke er bedre å formidle hensikten enn den nøyaktige styrken.

Eleven ber Noor kontrollere ordvalget med taleren, uten å foreslå et mildere alternativ. Taleren bekrefter at «uforsvarlig» er tilsiktet; han mener saksbehandlingen har vært så mangelfull at kommunen må svare på nettopp den påstanden. Eleven forklarer møtelederen at «svært kritisk» beskriver talerens holdning, mens «uforsvarlig» retter en sterk vurdering mot saksbehandlingen. En demping ville derfor endre påstanden, ikke bare tonen.

Møtelederen frykter at møtet vil låse seg og spør om Noor i det minste kan legge til en forklaring. Eleven etablerer rollegrensen i selve turtakingen: Noor gjengir først utsagnet med samme styrke og uten egen kommentar. Møtelederen får deretter be taleren begrunne ordvalget. Hvis partene ønsker hjelp til å roe samtalen, kan Noor markere at tolkingen er fullført før hun eventuelt bidrar i en annen rolle—og bare dersom begge godtar det.

Noor tolker kommentaren presist. Det blir stille, men møtelederen går ikke til motangrep; hun spør hvilke deler av behandlingen taleren mener gjør den uforsvarlig. Konflikten er ikke borte, og Noor har ikke løst den for dem. Hun har sørget for at de reagerer på det

som faktisk ble sagt.

Begrepsforklaring

Tolking skal overføre talerens mening og styrke, ikke erstatte den med møtelederens ønskede temperatur. Når tolken mildner «uforsvarlig», blir hun medforfatter.

Sentrale begreper

Ved tolking krever presisjon at både saksinnhold og vurderingsstyrke bevares. Betydningsnyansen mellom «uforsvarlig» og «svært kritisk» er avgjørende: «uforsvarlig» vurderer selve behandlingen opp mot en norm, mens «svært kritisk» først og fremst beskriver talerens holdning. Den mildere formuleringen kan virke diplomatisk, men flytter ansvar fra den omtalte handlingen til personen som reagerer på den.

Viktige skiller

Skill presis oversettelse fra forklarende støtte. Tolken kan avklare et kulturbundet uttrykk, men skal ikke endre vurderingsstyrken uten talerens samtykke.

Språk og formulering

Be om avklaring i første person eller marker et nødvendig tolkenotat. Styrkeord som «uforsvarlig», «kritisk» og «bekymret» er ikke funksjonelt like.

Kontekst, register og implikasjon

I offentlige møter kan diplomatisk mildning virke konfliktdepende, men den flytter makt fra taleren til tolken. Presisjon må kombineres med rolig levering.

Kontrasteksempel

Mildnet: «Han er svært kritisk.» Tro: «Han sier at behandlingen er uforsvarlig.» Eventuell avklaring kommer separat.

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c03.l05

Roller: Deltaker, Noor

Noor: Kan du si at han er svært kritisk? Da holder vi temperaturen nede.

Deltaker: Mener du «uforsvarlig» som en bevisst vurdering av saksbehandlingen?

Noor: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: «Svært kritisk» gjengir holdningen din, men ikke den sterke vurderingen du valgte å uttrykke.

Noor: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Noor må fullføre tolkingen før vi ber henne hjelpe oss med selve konflikten.

Noor: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Gjengi ordet med samme styrke, uten å legge til en forklaring på talerens

vegne.

Deltaker: Tolkingen er ferdig; nå kan du be ham begrunne hvorfor han kaller behandlingen uforsvarlig.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Mener du «uforsvarlig» som en bevisst vurdering av saksbehandlingen?
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: «Svært kritisk» gjengir holdningen din, men ikke den sterke vurderingen du valgte å uttrykke.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Noor må fullføre tolkingen før vi ber henne hjelpe oss med selve konflikten.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Tolkingen er ferdig; nå kan du be ham begrunne hvorfor han kaller behandlingen uforsvarlig.

Muntlig fokus

I «Noor må fullføre tolkingen før vi ber henne hjelpe oss med selve konflikten» skal **fullføre tolkingen** sies samlet, mens **før** får det tydeligste trykket. Den siste delen skal ikke falle på **hjelpe**, som om Noor allerede skylder rommet mekling; setningen angir rekkefølge og åpner først deretter for en ny forespørsel.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

Kilde:

Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter04.md

C2 – Kapittel 4: Språk som flytter makt

Redaksjonell lesetekstproduksjon

Status: Draft

Språk: Norsk bokmål

Kilde: Complete Norwegian C2, V2 Redeveloped

Kapittelintroduksjon

I «Språk som flytter makt» møter du avansert norsk i konkrete situasjoner der ordvalg, rolle, belegg og virkning må vurderes samtidig. Du arbeider med presise formuleringer, reelle motargumenter og handlinger som tåler etterprøving.

4.1 Hvem forsvant fra setningen?

Status: Draft

Lesetekst

Sanna og Jo sitter sammen med seksjonsleder Eirik for å ferdigstille en avviksrappport. På skjermen står det: «Det ble gjort feil da kontrollpunkt 6 ble hoppet over.» Eirik sier at formuleringen holder rapporten saklig og hindrer at enkeltpersoner blir hengt ut. Sanna åpner hendelsesloggen. Der står både Eiriks skriftlige beskjed om å gå videre uten kontrollen og registreringen som viser at hun og Jo utførte beskjeden.

Sanna nekter å godkjenne avsnittet. Hun frykter at leseren vil anta at de som satt ved kontrollpanelet, selv valgte å hoppe over punktet. Eirik svarer at han tar det overordnede ansvaret, men vil ikke ha navnet sitt i hver setning. Jo er mer tilbakeholden: Han fulgte ordren, men la også merke til varsellampen uten å be om en ny vurdering. Dermed kan ikke eleven bare bytte ut passiven med «Eirik gjorde feil». Det ville skjule både utførelsen og muligheten Jo hadde til å varsle.

Eleven tegner tidslinjen muntlig før noen ny tekst skrives: Eirik besluttet å overstyre kontrollpunktet; Sanna og Jo gjennomførte beslutningen; Jo registrerte varsellampen, men ba ikke om en ny vurdering. Eirik protesterer mot ordet «overstyrte» og foreslår «godkjente videre drift». Sanna peker på at systemet krevde særskilt begrunnelse nettopp fordi kontrollen ble satt til side. Eleven ber partene skille mellom et belastet ord og en teknisk presis handling. Loggens eget uttrykk blir stående.

Rapporten får tre setninger: «Seksjonsleder Eirik Nilsen besluttet å overstyre kontrollpunkt 6 og ga skriftlig beskjed om videre drift. Sanna Berg og Jo Vik gjennomførte beslutningen. Jo Vik registrerte varsellampen, men ba ikke om en ny vurdering.» Etterpå legges tiltakene på riktig nivå: Ledelsen skal endre fullmaktsrutinen, og operatørene skal stanse ved samme varsel inntil en ny vurdering er dokumentert. Ingen fritas, men ansvaret blir forskjellig fordi handlingene var forskjellige.

Begrepsforklaring

Passiv form kan rette oppmerksomheten mot hendelsen, men kan også skjule en kjent beslutningstaker. I avviksarbeid må ansvaret beskrives uten å gjøre utførerne til syndebukker.

Viktige skiller

Skil årsaksansvar, beslutningsansvar og utførelsesansvar. Loggen viser hvem som instruerte og hvem som handlet; den avgjør ikke alene motiv eller skyld.

Språk og formulering

Aktiv form med presise verb gjør handlingskjeden synlig: «Eirik ba ...; Sanna og Jo fulgte beskjeden». Bruk passiv når aktøren virkelig er ukjent eller irrelevant.

Kontekst, register og implikasjon

Avviksrapporter er formelle og får konsekvenser. Upersonlig språk kan høres saklig ut, men blir misvisende dersom det fjerner avgjørende informasjon.

Kontrasteksempel

Skjult: «Kontrollpunktet ble hoppet over.» Etterprøvbart: «Eirik instruerte teamet om å gå videre; Sanna og Jo utførte instruksjonen.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c04.l01

Roller: Deltaker, Sanna

Sanna: Seksjonsleder Eirik Nilsen besluttet å overstyre kontrollpunkt 6 og ga skriftlig beskjed om videre drift. Sanna Berg og Jo Vik gjennomførte beslutningen. Jo Vik registrerte varselampen, men ba ikke om en ny vurdering.

Deltaker: Hvem tok beslutningen, og hvem gjennomførte den?

Sanna: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: Passiven gjør hendelsen synlig, men aktørene usynlige.

Sanna: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: At Jo fulgte en ordre, fritar ham ikke fra å varsle om lampen.

Sanna: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: «Overstyrte» er presist her, fordi kontrollpunktet faktisk ble satt til side.

Deltaker: La beslutningen og utførelsen stå i hver sin setning, med hvert sitt tiltak.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Hvem tok beslutningen, og hvem gjennomførte den?
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Passiven gjør hendelsen synlig, men aktørene usynlige.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: At Jo fulgte en ordre, fritar ham ikke fra å varsle om lampen.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: La beslutningen og utførelsen stå i hver sin setning, med hvert sitt tiltak.

Muntlig fokus

I spørsmålet «Hvem tok beslutningen, og hvem gjennomførte den?» skal de to forekomstene av **hvem** få lik vekt. La stemmen falle lett på **beslutningen**, men hold en kort, åpen pause før **og**. Hvis andre ledd sies raskere eller svakere, høres spørsmålet ut som om utførerne bare er et tillegg; øvelsen krever to tydelige ansvarsspor.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:
Godkjent av:
Dato:

4.2 Et tilbud som krever takknemlighet

Status: Draft

Lesetekst

Morten viser fram plakaten for Sentrumshusets vårkurs: «Takket være vår gavmildhet kan familier med dårlig råd få en gratisplass.» Han liker tonen og forteller at flere givere kommer på åpningen. Amina, som skal behandle søknadene, ber ham fjerne setningen. Pengene kommer fra kommunens inkluderingsmidler, og ordningen har et vedtatt inntektsvilkår. Morten svarer at huset likevel har gjort jobben med å søke om midlene og derfor fortjener litt anerkjennelse.

Leila deltar i korrekturmøtet som representant for foreldreutvalget. Hun spør om søkere forventes å møte giverne på åpningen eller takke offentlig. Morten ler først og sier at ingen tvinges. Leila forklarer at plakaten får henne til å lete etter den uskrevne prisen: Når noen kaller en regelstyrt ordning sin egen gave, blir det uklart om mottakeren skylder dem synlighet, lojalitet eller en personlig historie.

Eleven avviser ikke at teksten kan være varm. Først må finansieringen og vilkåret på plass: Kommunen finansierer tjue plasser; foresatte med inntekt under den oppgitte grensen kan søke; Amina vurderer dokumentasjonen etter samme kriterier for alle. Morten ønsker fortsatt en avsluttende takk til huset. Eleven foreslår at Sentrumshuset kan omtales som arrangør og takkes for å gjennomføre tilbudet, men ikke som den som personlig velger verdige mottakere.

Da Morten spør om de virkelig må bruke «kaldt forvaltningsspråk», retter eleven spørsmålet til Leila: Hva må stå for at hun kan vurdere tilbudet uten å gjette på sosiale forpliktelser? Hun ber om søknadsfrist, vilkår og en uttrykkelig setning om at mottakere ikke skal delta i markedsføring. Den ferdige plakaten sier: «Kommunen finansierer tjue gratisplasser på vårkursene. Foresatte med samlet inntekt under 520 000 kroner kan søke innen 15. mars. Plassene tildeles etter de oppgitte vilkårene; deltakelse i markedsføring er frivillig og påvirker ikke søknaden.» Varmen flyttes til invitasjonen, ikke til maktforholdet.

Begrepsforklaring

Framing bestemmer hvilken sosial relasjon en ordning ser ut til å skape. En rettighetsbasert støtteordning blir noe annet når mottakeren fremstilles som avhengig av givers personlige gavmildhet.

Viktige skiller

Skill finansieringskilde, administrativ innsats og moralsk gave. Sentrumshuset kan ha gjort arbeid uten å eie ytelsen som velvilje.

Språk og formulering

Ord som «inntektsvilkår», «kommunalt finansiert» og «kan søke» beskriver ordningen. «Vår gavmildhet» inviterer til takknemlighetsgjeld.

Kontekst, register og implikasjon

I offentlig informasjon kan varm tone være passende, men paternalistisk språk påvirker verdigheten og kan få søkere til å tro at skjønner erstatter kriterier.

Kontrasteksempel

Paternalistisk: «Takket være oss får trengende en gratis plass.» Saklig og vennlig: «Familier som oppfyller inntektsvilkåret, kan søke om kommunalt finansiert plass.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c04.l02

Roller: Deltaker, Morten

Morten: Kommunen finansierer tjue gratisplasser på vårkursene. Foresatte med samlet inntekt under 520 000 kroner kan søke innen 15. mars. Plassene tildeles etter de oppgitte vilkårene; deltakelse i markedsføring er frivillig og påvirker ikke søknaden.

Deltaker: Før jeg søker, vil jeg vite om dette er en gave eller en kommunalt finansiert ordning.

Morten: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: Hva forventes av mottakeren utover å dokumentere inntekten?

Morten: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: Dere gjennomfører tilbudet, men dere velger ikke mottakere etter hvem som virker mest takknemlig.

Morten: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Skriv vilkåret og fristen før dere forteller hvor inkluderende dere er.

Deltaker: Markedsføring må være et frivillig valg, ikke en uskreven gjenytelse.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Før jeg søker, vil jeg vite om dette er en gave eller en kommunalt finansiert ordning.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Hva forventes av mottakeren utover å dokumentere inntekten?
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Dere gjennomfører tilbudet, men dere velger ikke mottakere etter hvem som virker mest takknemlig.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Markedsføring må være et frivillig valg, ikke en uskreven gjenytelse.

Muntlig fokus

I «Markedsføring må være et frivillig valg, ikke en uskreven gjenytelse» skal **frivillig valg** sies uten nøling og med fallende tone. Etter kommaet får **ikke** et klart kontrasttrykk, mens **gjenytelse** uttales rolig, ikke anklagende. Målet er å gjøre grensen uforhandlingsbar uten å påstå at Morten allerede har krevd betaling i skjul.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

4.3 Normal for hvem?

Status: Draft

Lesetekst

Henrik leser fra den nye veiledningen til kommunens leveringstjeneste: «Avtal hvem av foreldrene som leverer, og følg deretter normal familierutine.» Farah legger pennen ned. Hun bor annenhver uke med niesene sine mens søsteren har nattevakt, og ingen av rollene i eksemplet beskriver hvem som faktisk åpner døra, tar imot medisinen eller kan kontaktes ved avvik. Henrik svarer at teksten ikke kan romme alle livssituasjoner, og at «normal» bare betyr det vanligste.

Eleven ber Henrik forklare hva tjenesten trenger å vite for å levere forsvarlig. Han ramser opp: adressen den aktuelle dagen, navnet på den som tar imot, telefonnummeret til en ansvarlig voksen og beskjed dersom dette endres. Ingen av opplysningene krever at kommunen klassifiserer familien. Farah vil likevel ha flere familietyper nevnt for å vise at de er sett. Henrik frykter at enhver liste vil skape nye utelatelser.

I stedet for å avgjøre hvem som har den mest inkluderende katalogen, prøver eleven veiledningen på tre konkrete forløp. Et barn bor fast hos en fosterfar; to søsken bytter mellom foreldrenes adresser; Farah tar imot leveringen etter søsterens nattevakt. Hver gang spør eleven: Hvilken handling må avtales, og hvem kan faktisk utføre den? Etter testen blir «foreldrene» erstattet med «den som har ansvar for mottaket den dagen». «Normal familierutine» forsvinner helt.

Farah leser den nye teksten: «Oppgi leveringsadressen, hvem som tar imot, og hvem tjenesten skal kontakte dersom planen endres. Oppdater opplysningene når ansvaret eller adressen skifter.» Hun kjenner sin egen situasjon igjen uten å bli plassert i en særkategori. Henrik beholder ett kort eksempel, men merker det som et eksempel på skiftende adresse, ikke som modell for en normal familie. Veiledningen blir både kortere og mer presis fordi den beskriver handlingen tjenesten er avhengig av.

Begrepsforklaring

Et normord som «normal» presenterer én livsform som standard og gjør andre til avvik. Problemet er ikke bare høflighet: instruksjonen kan bli praktisk ubrukelig.

Viktige skiller

Skill statistisk vanlig fra normativt riktig og fra funksjonelt relevant. Tjenesten trenger å vite hvem som har oppgaven, ikke hvilken familietittel personen har.

Språk og formulering

Erstatt rolleantakelser med handlingsbeskrivelser: «avtal hvem som tar imot», «oppgi kontaktperson». Flertallsformer og åpne kategorier kan inkludere flere hushold.

Kontekst, register og implikasjon

Veiledning skal være enkel, men enkelhet oppnås best ved relevant presisjon. «Foreldre» kan virke naturlig for mange og samtidig utelate den faktiske ansvarlige.

Kontrasteksempel

Ekskluderende: «Avtal hvilken forelder som leverer.» Funksjonelt: «Avtal hvem i husholdet som tar imot leveringen.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c04.l03

Roller: Deltaker, Henrik

Henrik: Avtal hvem av foreldrene som leverer, og følg deretter normal familierutine.

Deltaker: Hva trenger tjenesten faktisk å vite for å levere forsvarlig?

Henrik: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: «Vanligst» er ikke det samme som relevant for oppgaven.

Henrik: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: En lengre liste kan fortsatt gjøre den neste familien usynlig.

Henrik: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: Spør hvem som tar imot den dagen, ikke hvilken familietype de tilhører.

Deltaker: Dette eksemplet viser skiftende adresse; det definerer ikke en normal familie.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Hva trenger tjenesten faktisk å vite for å levere forsvarlig?
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: «Vanligst» er ikke det samme som relevant for oppgaven.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: En lengre liste kan fortsatt gjøre den neste familien usynlig.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Dette eksemplet viser skiftende adresse; det definerer ikke en normal familie.

Muntlig fokus

I «Spør hvem som tar imot den dagen, ikke hvilken familietype de tilhører» skal **hvem** og **hvilken familietype** danne den hørbare kontrasten. Hold **tar imot den dagen** i ett jevnt meningsledd. Setningen skal ikke få hovedtrykk på **de**; da kan korreksjonen høres ut som om enkelte familier fortsatt er problemet.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

4.4 Det passive samtykket

Status: Draft

Lesetekst

Mandag morgen sender Ragnhild dokumentet «Godkjent plan» til styringsgruppa. I e-posttråden fra fredag står det at innsigelser måtte komme innen mandag klokken ni, og at manglende svar ville bli tolket som godkjenning. Fire personer svarte ja. Tre svarte ikke. Ragnhild førte likevel opp alle sju som godkjennere for å rekke bestillingsfristen.

Petter oppdager dokumentet etter lunsj. Han arbeider ikke fredager og har aldri sett verken e-posten eller planen. Han sier ikke at han nødvendigvis er uenig; han krever at navnet hans fjernes fra godkjenningen. Ragnhild viser til at ingen protesterte da arbeidsformen ble nevnt på forrige møte. Referatet fra møtet sier imidlertid bare at planen skulle sendes på e-post «for rask avklaring». Det står ingenting om at taushet skulle telle som ja.

Eleven går gjennom statusen navn for navn. Fire har gitt et aktivt ja. Petter har ikke tatt stilling. De to siste har lest e-posten, men ikke svart; heller ikke deres stillhet kan oversettes til samtykke. Ragnhild ber eleven ringe de tre og «få dem med», men eleven formulerer i stedet et nøytralt kontrollspørsmål med tre mulige svar: godkjenner, godkjenner med merknad eller trenger mer tid. Slik kan mottakerne svare uten at den ene knappen framstår som lojal og de andre som hindringer.

Bestillingen kan holdes av til tirsdag klokken tolv. Ragnhild sender planen på nytt med frist tirsdag klokken ti og kvittering for mottatt svar. Dokumentet endrer status fra «godkjent» til «foreløpig: fire godkjenninger». Petter svarer senere «godkjenner med merknad» og ber om at leveringsrisikoen føres inn. De to andre gir hvert sitt aktive svar. Først da oppdateres deltakerlisten. Tidsplanen blir strammere, men gruppa kan nå vise hvem som har samtykket til hva.

Begrepsforklaring

Samtykke er en uttrykt tilslutning; stillhet er fravær av svar. En forhåndsregel kan gi stillhet en prosessuell virkning, men kan ikke gjøre personen til aktiv godkjenner i ettertid.

Viktige skiller

Skill «ingen innsigelse registrert» fra «godkjent». Også frist, mottak og reell mulighet til å svare må holdes adskilt.

Språk og formulering

Bruk statuskategorier som «godkjent av fire», «tre svar mangler» og «går videre etter varslet frist». Ikke før navn inn under et verb de ikke har utført.

Kontekst, register og implikasjon

I styringsdokumenter kan overdrevet konsensus lette framdriften nå, men svekker sporbarhet og kan binde tause deltakere senere.

Kontrasteksempel

Uriktig: «Planen er godkjent av alle sju.» Presist: «Fire godkjente; tre svarte ikke innen fristen. Bestillingen går videre etter den varslede prosedyren.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c04.l04

Roller: Deltaker, Ragnhild

Ragnhild: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Fire har sagt ja; tre har foreløpig ikke tatt stilling.

Ragnhild: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: At fristen har gått ut, gjør ikke tausheten til et svar.

Ragnhild: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Fjern navnet mitt til jeg faktisk har godkjent planen.

Ragnhild: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Svar med «godkjenner», «godkjenner med merknad» eller «trenger mer tid».

Deltaker: Merk dokumentet med fire godkjenninger, ikke med en enighet vi ennå ikke har.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Fire har sagt ja; tre har foreløpig ikke tatt stilling.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: At fristen har gått ut, gjør ikke tausheten til et svar.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Fjern navnet mitt til jeg faktisk har godkjent planen.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Merk dokumentet med fire godkjenninger, ikke med en enighet vi ennå ikke har.

Muntlig fokus

Legg hovedtrykket på 'foreløpig', unngå kontrasttrykk på 'ikke', og avslutt 'ikke tatt stilling' med et rolig, nøytralt fall. Slik høres posisjonene fortsatt åpne ut uten at manglende svar blir tolket som avslag eller kritikk.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

4.5 Et problem eller en person?

Status: Draft

Lesetekst

Koordinator Bente har skrevet en klage til kurssenterets leder: «Selma har over tid vært vanskelig og lite samarbeidsvillig. Atferden hennes forsinker planleggingen.» Lederen, Omar, spør hva som faktisk skjedde. Bente viser til et møte der Selma motsatte seg en ny timeplan og «aldri ble fornøyd». Selma er invitert inn for å kommentere klagen før den arkiveres.

Selma forklarer at arbeidsgiveren flyttet vekten hennes til onsdag kveld, samme tidspunkt som den nye undervisningsøkten. Hun ba om å beholde tirsdagen. Da det ikke var mulig, foreslo hun å delta digitalt eller å bytte til torsdag. Bente svarte at timeplanen måtte være lik for alle og avsluttet møtet uten å velge mellom forslagene. Utsendingen ble utsatt i to dager fordi senteret fortsatt manglet en løsning.

Bente mener denne rekonstruksjonen gjør klagen tannløs: Problemet er nettopp at Selma stadig utfordrer beslutninger. Omar spør hvor mange tidligere hendelser «over tid» viser til. Bente finner én e-post om en romendring, men der stilte Selma bare spørsmål om tilgjengelighet. Eleven ber Bente velge: Enten må den tidligere historikken dokumenteres konkret og være relevant, eller så må påstanden om et mønster ut. Irritasjon er virkelig, men den er ikke dokumentasjon på Selmas personlighet.

Eleven lar først Selma og Bente godkjenne hver sin replikk fra møtet. Deretter beskrives virkningen uten å tildele karaktertrekk: «Da partene ikke avklarte om digital deltakelse eller torsdag var mulig, ble utsendingen av timeplanen forsinket med to dager.» Bente får legge til at gjentatte endringsønsker kan gjøre felles planlegging krevende, men teksten må skille denne generelle belastningen fra det som er dokumentert i akkurat denne hendelsen.

Den endelige framstillingen inneholder Selmas forespørsel, de to alternativene, Bentes begrunnelse og den konkrete forsinkelsen. Omar kan nå undersøke både om senteret burde ha vurdert alternativene og om det trengs en tydeligere frist for framtidige endringsønsker. Selma er fortsatt uenig i timeplanen, og Bente er fortsatt frustrert. Ingen av delene trenger å skjules for at etiketten «vanskelig» skal kunne fjernes.

Begrepsforklaring

Personkarakteristikk gjør et konkret samarbeidsproblem til en stabil egenskap ved personen. En etterprøvbar klage beskriver hendelse, virkning, forventning og ønsket oppfølging.

Viktige skiller

Skill «Selma motsatte seg timeplanen» fra «Selma er vanskelig». Uenighet kan forsinke et møte uten å bevise manglende samarbeidsvilje.

Språk og formulering

Bruk handlingsverb, tid og konsekvens: «På møtet ba hun om ...; beslutningen ble utsatt». Unngå generaliseringer som «alltid», «aldri» og adjektiv som mangler kriterium.

Kontekst, register og implikasjon

I personalsaker er nøkternt språk både mer rettferdig og mer handlingsrettet. En karakterdom utløser forsvar; en konkret beskrivelse kan besvares og løses.

Kontrasteksempel

Persondom: «Hun er lite samarbeidsvillig.» Sak: «Hun ba om ny risikovurdering; møtet manglet tid til den, og planen ble ikke vedtatt.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c04.l05

Roller: Deltaker, Selma

Selma: Da partene ikke avklarte om digital deltakelse eller torsdag var mulig, ble utsendingen av timeplanen forsinket med to dager.

Deltaker: Hvilke konkrete handlinger mener du viser manglende samarbeid?

Selma: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: Hun avviste tidspunktet, men foreslo både digital deltakelse og torsdag.

Selma: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: Frustrasjonen din er relevant som erfaring, ikke som bevis på personligheten hennes.

Selma: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: Forsinkelsen oppsto fordi alternativene ikke ble avklart før møtet ble avsluttet.

Deltaker: Beskriv hendelsen først; vurder eventuelle rutineendringer etterpå.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Hvilke konkrete handlinger mener du viser manglende samarbeid?
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Hun avviste tidspunktet, men foreslo både digital deltakelse og torsdag.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Frustrasjonen din er relevant som erfaring, ikke som bevis på personligheten hennes.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Beskriv hendelsen først; vurder eventuelle rutineendringer etterpå.

Muntlig fokus

I «Frustrasjonen din er relevant som erfaring, ikke som bevis på personligheten hennes» skal **relevant** få et varmt, bekreftende trykk. Gjør en merkbar pause før **ikke**, og legg det avsluttende hovedtrykket på **bevis** heller enn på **personligheten hennes**. Da avgrenses påstandens status uten at Bente blir irettesatt for å være frustrert eller Selma blir språklig gjort til gjenstand på nytt.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

Kilde:

Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter05.md

C2 – Kapittel 5: Når ordene får følger

Redaksjonell lesetekstproduksjon

Status: Draft

Språk: Norsk bokmål

Kilde: Complete Norwegian C2, V2 Redeveloped

Kapittelintroduksjon

I «Når ordene får følger» møter du avansert norsk i konkrete situasjoner der ordvalg, rolle, belegg og virkning må vurderes samtidig. Du arbeider med presise formuleringer, reelle motargumenter og handlinger som tåler etterprøving.

5.1 Ti sekunder til svar

Status: Draft

Lesetekst

Mina og Samir sitter fortsatt med notatene fra klagesaken da Mina får en melding fra resepsjonen: Journalisten Eirik vil stille ett spørsmål på direkten om to minutter. Et skjermbilde fra en intern logg er allerede sendt til redaksjonen. Der står tjue brukernumre ved siden av samme feilkode. Teknikeren har advart om at loggen er ufullstendig, og at noen av numrene kan være registrert uten at brukeren faktisk ble berørt.

Mina foreslår å si at organisasjonen ikke kommenterer før undersøkelsen er ferdig. Samir peker på at skjermbildet allerede finnes utenfor huset. Hvis de tier, vil tallet tjue stå alene. De går raskt gjennom hva Mina kan si i kraft av rollen sin: Hun kan bekrefte at avviket undersøkes, at det kan omfatte opptil tjue brukere, og at loggen ennå ikke viser det endelige omfanget. Hun kan ikke avkrefte skade, love at ingen data er berørt eller sitere teknikeren som om vurderingen var endelig.

Eirik åpner med: «Har dere utsatt tjue brukere for en alvorlig feil?» Mina svarer først for bredt: «Vi har ingen tegn til at noen er rammet.» Samir viser henne straks meldingen fra teknikeren. Mina avbryter ikke journalisten, men retter sin egen formulering før neste spørsmål: Det finnes en mulig berørt gruppe, men loggen kan ikke fastslå hvor mange som faktisk er rammet. Eirik spør hvorfor brukerne ikke allerede er varslet.

Her må Mina gjøre mer enn å gjenta usikkerheten. Hun opplyser at prosjektet kontakter alle som kan være berørt før klokken fire, og at en ny status publiseres etter logggjennomgangen. Da Eirik ber henne garantere at tallet ikke blir høyere, avviser hun garantien uten å bli defensiv. Hun lover i stedet at neste oppdatering skal skille bekreftede funn fra antakelser og oppgi tidspunktet for datagrunnlaget.

Etter intervjuet er Samir fortsatt bekymret for den første, for vide avkreftelsen. Mina sørger derfor for at den skriftlige statusen begynner med korrigeringen og ikke klipper bort journalistens oppfølgingsspørsmål fra opptaket. Det som er oppnådd, er en foreløpig uttalelse andre kan prøve mot den senere loggen. Det uavklarte omfanget blir stående som uavklart, med Mina som ansvarlig for neste oppdatering.

Begrepsforklaring

Et svar under tidspress må skille bekreftet faktum fra uavklart omfang. Hurtighet gir ikke tillatelse til å fylle hullene i en ufullstendig logg.

Viktige skiller

Skill tjue registrerte brukernumre fra tjue berørte personer. Feilkode, eksponering og faktisk skade er tre forskjellige påstander.

Språk og formulering

Bruk korte statusmarkører: «loggen viser», «vi undersøker», «vi kan ikke bekrefte». En oppfølgingsfrist gjør forsiktigheten informativ i stedet for unnnvikende.

Kontekst, register og implikasjon

Direktesvar bør være klare og rolige. Kategorisk beroligelse kan bli feil; dramatisk spekulasjon kan skade brukere. Tidsfestet åpenhet bygger tillit.

Kontrasteksempel

For sikkert: «Ingen er rammet.» For dramatisk: «Tjue brukere er rammet.» Forsvarlig: «Loggen viser tjue numre; vi kontrollerer nå hvor mange som faktisk ble berørt.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c05.l01

Roller: Deltaker, Eirik

Eirik: Har dere utsatt tjue brukere for en alvorlig feil?

Deltaker: Vi undersøker et avvik som kan ha berørt opptil tjue brukere.

Eirik: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: Loggen er ufullstendig, så vi vet ennå ikke hvor mange som faktisk er rammet.

Eirik: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: La meg rette det jeg sa: Vi kan ikke avkrefte at noen er berørt.

Eirik: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Alle som kan være berørt, blir kontaktet før klokken fire.

Deltaker: Neste oppdatering skal skille bekreftede funn fra det vi fortsatt undersøker.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Vi undersøker et avvik som kan ha berørt opptil tjue brukere.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Loggen er ufullstendig, så vi vet ennå ikke hvor mange som faktisk er rammet.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: La meg rette det jeg sa: Vi kan ikke avkrefte at noen er berørt.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Neste oppdatering skal skille bekreftede funn fra det vi fortsatt undersøker.

Muntlig fokus

I «Vi undersøker et avvik som **kan** ha berørt **opptil tjue** brukere» skal **kan** få et tydelig, men kort trykk, mens **opptil tjue** sies samlet uten dramatisk heving på tallet. La stemmen falle på **brukere**. Da høres både alvoret og begrensningen, uten at mulig omfang blir presentert som bekreftet antall.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

5.2 Beklagelsen med et men

Status: Draft

Lesetekst

Tre dager etter en planlagt levering har kundene fortsatt ikke fått tjenesten eller noen status. Arne skriver meldingen som skal sendes ut: «Vi beklager forsinkelsen, men leverandøren klarte ikke å levere komponenten som avtalt.» Han mener setningen er både sann og nødvendig. Hvis årsaken utelates, frykter han at prosjektet tar ansvaret for en teknisk svikt det ikke forårsaket.

Liv leser meldingen høyt og spør hva en kunde som har ventet forgjeves, vil høre etter ordet «men». Arne svarer at kunden vil få forklaringen. Liv svarer at kunden også kan høre at beklagelsen bare gjelder fram til ansvaret skal fordeles. Hun ber om tidslinjen. Arne sier først at leverandøren sviktet sent, men e-postloggen viser at prosjektet fikk varsel om forsinkelsen allerede den første dagen.

Opplysningen endrer konflikten. Leverandøren kan fremdeles være årsaken til at komponenten mangler, men leverandøren er ikke årsaken til at kundene ventet tre dager uten beskjed. Arne protesterer mot en formulering som «vi tok feil», fordi den gjør to feil til én. Eleven foreslår i stedet at meldingen åpner med den konkrete belastningen og prosjektets ansvar for informasjonen: Kundene ventet tre dager uten status, selv om prosjektet visste om risikoen første dag.

Arne får beholde årsaksforklaringen i et eget avsnitt. Der står det at leveransen ble forsinket hos leverandøren, og at prosjektet nå avklarer en ny dato. Ingen «men» kobler dette til beklagelsen. Meldingen avsluttes med en status samme kveld og tidspunkt for neste oppdatering dersom ny leveringsdato fortsatt mangler.

Før utsending spiller Liv kunde og spør: «Beklager dere at dere ikke sa fra, eller bare at jeg ble irritert?» Eleven må svare uten å begynne med leverandøren. Arne hører at den reviderte meldingen ikke tar på seg ansvaret for komponentfeilen; den tar på seg ansvaret for tausheten. Han godkjenner utsendingen, men vil senere diskutere varslingsrutinen. Den diskusjonen forblir åpen og får en annen plass enn beklagelsen.

Begrepsforklaring

En beklagelse anerkjenner virkningen og eget oppfølgingsansvar. «Men» rett etter beklagelsen kan gjøre årsaksforklaringen til en avvisning av ansvaret mottakeren etterspør.

Viktige skiller

Skill årsak til forsinkelsen fra ansvar for informasjon, plan og løsning. Leverandøren kan ha sviktet samtidig som prosjektet eier kundekontakten.

Språk og formulering

Plasser beklagelse og tiltak først. Forklar årsaken etterpå med «forsinkelsen skyldes», uten å bruke den som motargument. Konkrete tidsverb er viktigere enn skyldord.

Kontekst, register og implikasjon

I kundekommunikasjon virker passiv beklagelse tom og skyldplassering defensiv. En direkte «vi beklager» med neste handling viser ansvar uten å overta all årsaksskyld.

Kontrasteksempel

Defensivt: «Vi beklager, men leverandøren ...» Ansvarlig: «Vi beklager at dere ikke fikk tjenesten eller status. Vi sender ny leveringsplan i morgen; forsinkelsen skyldes en manglende komponent.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c05.l02

Roller: Deltaker, Liv

Liv: Beklager dere at dere ikke sa fra, eller bare at jeg ble irritert?

Deltaker: Vi beklager at dere ventet i tre dager uten å få beskjed.

Liv: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: Leverandørens svikt forklarer forsinkelsen, men ikke hvorfor vi var tause.

Liv: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: Vi fikk varsel første dag og skulle ha informert dere da.

Liv: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: Dere får en ny status i kveld, også hvis leveringsdatoen fortsatt er uklar.

Deltaker: Forklaringen skal stå etter beklagelsen, ikke trekke noe fra den.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Vi beklager at dere ventet i tre dager uten å få beskjed.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Leverandørens svikt forklarer forsinkelsen, men ikke hvorfor vi var tause.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Vi fikk varsel første dag og skulle ha informert dere da.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Forklaringen skal stå etter beklagelsen, ikke trekke noe fra den.

Muntlig fokus

I «Leverandørens svikt forklarer **forsinkelsen**, men ikke hvorfor **vi var tause**» skal første hovedtrykk ligge på **forsinkelsen**. Etter en kort pause ved kommaet legges et tydelig kontrasttrykk på **vi var tause**. Ikke senk stemmen gjennom den siste delen; den bærer prosjektets eget ansvar og må høres som setningens korrigering, ikke som et forbehold i forbifarten.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

5.3 Varsle uten å skremme

Status: Draft

Lesetekst

Teknikerne oppdager at en feil kan ha gjort enkelte kontoer mer utsatt enn normalt. Sikkerhetskontrollen har så langt ikke påvist misbruk av kontoer. Likevel anbefaler sikkerhetsansvarlig at alle brukere bytter passord, fordi tiltaket reduserer risikoen mens kontrollen pågår. Et varsel må ut før kvelden.

Første utkast har emnefeltet «Mulig angrep – bytt passord umiddelbart». Noor mener ordet «angrep» beskriver noe de ikke vet har skjedd. Samir vil ikke erstatte det med «teknisk vedlikehold», fordi en slik overskrift kan få brukerne til å overse passordbyttet. De prøver først å bli enige om tonen, men Liv fører dem tilbake til mottakerens spørsmål: Hva har skjedd, hva er ikke bekreftet, hva bør jeg gjøre, og hvordan vet jeg at instruksjonen er ekte?

Eleven foreslår overskriften «Bytt passord som et føre-var-tiltak». Noor godtar den dersom brødteksten begynner med at sikkerhetskontrollen så langt ikke har påvist misbruk. Samir krever at anbefalingen ikke drukner i forbehold. Derfor kommer handlingssætningen rett etter statusen, med en kort begrunnelse: Et nytt passord reduserer risikoen mens undersøkelsen pågår.

Så oppstår en ny fare. Et falskt varsel kan selv brukes til å lokke fram passord. Fatima minner om diskusjonen i døra: En grense virker bare hvis den også viser en legitim vei videre. Beskjeden sier derfor at passordet skal endres via den innloggede appen, og at organisasjonen aldri ber om passord på e-post. Telefonnummeret til brukerstøtten står nederst for dem som er usikre.

Noor leser meldingen som en urolig bruker og spør om kontoen hennes er hacket. Eleven svarer at sikkerhetskontrollen så langt ikke har påvist misbruk, uten å love at risikoen er null. Samir leser den som en travel bruker og spør om passordbyttet kan vente. Eleven forklarer hvorfor tiltaket anbefales nå. Meldingen sendes med løfte om ny status når kontrollen er ferdig, ikke på et kunstig klokkeslett de ikke vet om de kan holde. Gruppa har funnet en form som verken skjuler usikkerheten eller gjør muligheten til en katastrofe.

Begrepsforklaring

Et risikovarsel skal gjøre mottakeren i stand til å handle uten å fremstille mulighet som påvist skade. Risiko beskriver hva som kan skje og hvorfor et føre-var-tiltak er rimelig.

Viktige skiller

Skill sårbarhet, misbruk og skade. En feil kan øke sannsynligheten uten at kontrollen har funnet at noen konto er misbrukt.

Språk og formulering

Kombiner status og råd: «Vi har ikke påvist misbruk. Vi anbefaler likevel ... mens undersøkelsen pågår.» Forklar hvorfor tiltaket hjelper og hvor brukeren får støtte.

Kontekst, register og implikasjon

Varsler må være tydelige nok til å bli fulgt, men ikke alarmerende. «For sikkerhets skyld» alene virker vagt; presis usikkerhet gir tiltaket proporsjon.

Kontrasteksempel

Skremmende: «Kontoen din kan være hacket.» Bagatelliserende: «Rutinemessig passordbyte.» Presist: «En feil kan ha økt risikoen; vi har ikke påvist misbruk, men anbefaler passordbyte nå.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c05.l03

Roller: Deltaker, Noor

Noor: Mulig angrep – bytt passord umiddelbart

Deltaker: Sikkerhetskontrollen har så langt ikke påvist misbruk av kontoer.

Noor: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: Likevel anbefaler vi at du bytter passord nå som et føre-var-tiltak.

Noor: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Bytt passord inne i appen; vi ber aldri om passord på e-post.

Noor: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Feilen kan ha økt risikoen, men vi har ikke påvist at noen konto er misbrukt.

Deltaker: Vi oppdaterer varselet når sikkerhetskontrollen er ferdig.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Sikkerhetskontrollen har så langt ikke påvist misbruk av kontoer.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Likevel anbefaler vi at du bytter passord nå som et føre-var-tiltak.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Bytt passord inne i appen; vi ber aldri om passord på e-post.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Vi oppdaterer varselet når sikkerhetskontrollen er ferdig.

Muntlig fokus

I «Sikkerhetskontrollen har **så langt ikke påvist** misbruk av kontoer» skal **så langt** få et tydelig, men nøkternt trykk, og **ikke påvist** uttales samlet uten kontrasttrykk på **ikke** alene. La stemmen fortsette rolig gjennom **misbruk av kontoer**, uten en lettet eller endelig tone. Slik høres det at kontrollen foreløpig ikke har funnet misbruk, samtidig som **ikke påvist** ikke forveksles med **avkreftet** og risikoen fortsatt står åpen.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

5.4 Grensen i døra

Status: Draft

Lesetekst

Etter et åpent informasjonsmøte stiller Harald seg i døra til kontoret før Fatima rekker å lukke. Han har fått avslag på en søknad om støtte og har hørt at Elise fikk innvilget støtte. «Da vil jeg se søknaden hennes», sier han. «Ellers kan dere bare favorisere hvem dere vil.» Han snakker høyt nok til at de siste møtedeltakerne snur seg.

Fatima vet at Harald har rett til å få vite hvilke kriterier som ble brukt, hvordan hans egen søknad ble vurdert og hvordan han kan klage. Hun vet også at Elises søknad inneholder helseopplysninger. Harald hevder at han ikke ber om sladder, bare bevis. Han tar et skritt inn og ber Fatima åpne dokumentet mens han ser på.

Fra tidligere arbeid henter Fatima skillet mellom eget mandat og opplysninger hun ikke eier. Hun sier tydelig at hun ikke kan vise Elises søknad eller bekrefte innholdet i den. Harald svarer at dette beviser at prosessen er lukket. I stedet for å forsvare organisasjonen generelt legger eleven tre dokumenter på bordet: kriteriene, begrunnelsen i Haralds vedtak og klageveiledningen. Oppgaven er å vise hvilken kontroll Harald faktisk kan få uten at Elise gjøres til sammenligningsmateriale.

Harald peker på kriteriet «dokumentert særskilt behov» og spør hvorfor han ikke oppfylte det. Fatima tilbyr å gå gjennom vurderingen punkt for punkt og skrive ned hvilke opplysninger han mener er oversett. Hun sier også hvem som behandler klagen, og at den nye vurderingen ikke gjøres av henne alene. Harald krever fortsatt å få vite om Elise dokumenterte det samme. Fatima gjentar ikke hele personvernforklaringen; hun holder grensen kort og fører spørsmålet tilbake til dokumentasjonen i hans egen sak.

Samtalen ender ved et møtebord, ikke i døråpningen. Harald er fremdeles sint og mener kriteriet kan brukes ulikt, men han har fått kopi av kriteriene, sin egen begrunnelse og en klagefrist. Han velger å markere to punkter som skal prøves. Elises helseopplysninger er verken vist, bekreftet eller brukt som argument. Fatima har ikke lovet at avslaget blir omgjort; hun har gjort avslaget mulig å utfordre på lovlig grunnlag.

Begrepsforklaring

Grensesetting kan være fast uten å avvise personens behov for innsyn og rettferdighet. En personopplysning blir ikke offentlig fordi den kunne være relevant i en sammenligning.

Viktige skiller

Skill Haralds rett til begrunnelse i egen sak fra tilgang til Elises søknad. Samme rettferdighetsmål må møtes med en lovlig informasjonsvei.

Språk og formulering

Bruk en anerkjennelse, klar grense og alternativ: «Jeg forstår at du vil sammenligne. Jeg kan ikke vise hennes søknad. Jeg kan forklare kriteriene og din begrunnelse.»

Kontekst, register og implikasjon

Ved døra og foran andre må språket være kort, respektfullt og uten forhandling om taushetsplikten. Lav stemme og forslag om privat samtale beskytter begge.

Kontrasteksempel

Avvisende: «Det har du ikke noe med.» Ettergivende: «Du kan få se litt.» Fast: «Jeg kan ikke dele hennes opplysninger; la oss gå gjennom kriteriene i din sak.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c05.l04

Roller: Deltaker, Fatima

Fatima: Ellers kan dere bare favorisere hvem dere vil.

Deltaker: Jeg kan gå gjennom avslaget ditt, men jeg kan ikke åpne søknaden hennes.

Fatima: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: Jeg kan verken vise eller bekrefte opplysninger fra en annen søkers sak.

Fatima: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: Du har rett til å få vite hvilke kriterier som ble brukt, få begrunnelsen i din egen sak og få informasjon om hvordan du klager.

Fatima: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: Vis meg hvilket punkt du mener vi har vurdert feil, så skriver vi det inn i klagen.

Deltaker: Innsynsgrensen står fast; spørsmålet om ditt avslag kan fortsatt prøves.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Jeg kan gå gjennom avslaget ditt, men jeg kan ikke åpne søknaden hennes.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Jeg kan verken vise eller bekrefte opplysninger fra en annen søkers sak.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Du har rett til å få vite hvilke kriterier som ble brukt, få begrunnelsen i din egen sak og få informasjon om hvordan du klager.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Innsynsgrensen står fast; spørsmålet om ditt avslag kan fortsatt prøves.

Muntlig fokus

I «Jeg kan gå gjennom **avslaget ditt**, men jeg kan **ikke åpne søknaden hennes**» skal **avslaget ditt** få et inviterende hovedtrykk. Etter **men** senkes tempoet litt, og **ikke åpne** sies fast uten ekstra styrke på **hennes**. Avslutt med rolig fall. Da høres tilbudet og grensen som to samtidige deler av samme svar, ikke som en vennlig innledning til en mulig forhandling om privatdata.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:
Godkjent av:
Dato:

5.5 Når rettelsen haster mer enn forklaringen

Status: Draft

Lesetekst

Klokken 16.20 oppdager Fatima at organisasjonens nettside og sosiale kanal annonserer første arrangement «i kveld klokken 19». Kalenderen og den signerte lokaleavtalen viser at arrangementet er neste torsdag. Innlegget er delt mange ganger, og to påmeldte har allerede sendt spørsmål om parkering. Samtidig diskuterer Arne og Mina hvordan feilen oppsto.

Arne mener kalenderfilen var tvetydig og vil lese hele e-posttråden før noen publiserer mer. Mina vil finne ut hvem som la ut innlegget, fordi bare den personen kan redigere det i den sosiale kanalen. Fatima skiller mellom tre oppgaver som rommet har blandet sammen: stanse spredningen, nå dem som kan være på vei, og undersøke årsak og ansvar. Bare den siste oppgaven kan vente.

Eleven formulerer en rettelse som begynner med riktig dato, sier uttrykkelig at opplysningen om i kveld var feil, og får klokkeslett for rettelsen. Fatima legger den på nettsiden. Mina finner en kollega med redigeringstilgang og sørger for at innlegget blir merket som rettet i stedet for bare slettet; ellers kan skjermbilder fortsette å sirkulere uten synlig korreksjon. Listen over påmeldte fordeles, og de kontaktes direkte.

En av de påmeldte, Rolf, tar telefonen fra bussen og spør om han skal snu. Eleven svarer med riktig dato først, beklager den konkrete feilinformasjonen og bekrefter at det ikke er noe arrangement i kveld. Rolf vil vite hvem som gjorde feilen. Eleven sier at årsaken undersøkes, men lar ikke det svaret forsinke den praktiske beskjeden. Rolf går av på neste stopp.

Etter at kanalene er oppdatert og alle påmeldte har fått beskjed, åpner gruppa e-posttråden. Undersøkelsen er fortsatt nødvendig: De må finne ut hvorfor feil dato kom inn, hvem som kvalitetssikret publiseringen, og hvordan samme feil skal hindres senere. Arne godtar nå at en rettelse ikke er en skylddom. Mina ser at tilgangsproblemet må inn i beredskapsrutinen. Fatima setter et eget møte neste morgen for årsaksarbeidet. Kapitlet ender dermed med en offentlig feil som er korrigert, mens forklaringen og ansvarsfordelingen fortsatt står åpne på en navngitt agenda.

Begrepsforklaring

Ved en offentlig faktafeil må skadebegrensningen komme før den fullstendige årsaksanalysen. Rette først betyr ikke at man skjuler årsaken; det betyr at handlingene får riktig rekkefølge.

Viktige skiller

Skill korrigerings, varsling og gransking. Feil dato er bekreftet nå; hvordan den oppsto kan undersøkes etter at publikum har fått riktig informasjon.

Språk og formulering

Bruk tydelig rettelsesmarkør, gammel og ny opplysning samt direkte kontakt med berørte. Unngå å slette sporet slik at delinger fortsatt ser troverdige ut.

Kontekst, register og implikasjon

I sosiale medier må rettelsen være synlig og handlingsrettet. Lange interne forklaringer forsinker nytten og kan høres ut som forsvar.

Kontrasteksempel

For sent: «Vi undersøker hvordan en mulig feil oppsto.» Nyttig nå: «RETTELSE: Arrangementet er neste torsdag kl. 19, ikke i kveld. Påmeldte kontaktes direkte.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c05.l05

Roller: Deltaker, Fatima

Fatima: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Riktig dato er neste torsdag; opplysningen om i kveld var feil.

Fatima: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: Vi retter kanalene nå og undersøker årsaken etterpå.

Fatima: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: Fatima oppdaterer nettsiden, og Mina varsler de påmeldte direkte.

Fatima: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Merk innlegget «rettet klokken 16.32», så endringen blir synlig.

Deltaker: Det er ikke noe arrangement i kveld; du skal ikke reise videre.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Riktig dato er neste torsdag; opplysningen om i kveld var feil.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Vi retter kanalene nå og undersøker årsaken etterpå.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Fatima oppdaterer nettsiden, og Mina varsler de påmeldte direkte.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Det er ikke noe arrangement i kveld; du skal ikke reise videre.

Muntlig fokus

I «Riktig dato er **neste torsdag**; opplysningen om **i kveld var feil**» skal **neste torsdag** komme tidlig og bære det sterkeste trykket. Gjør en tydelig pause ved semikolonet før feilen navngis. Si **i kveld var feil** med et fast fall, uten stigende tone som kan høres ut som en ny usikkerhet. Lytteren skal få handlingsrelevant korreksjon før forklaringen på hva som ble galt.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

Kilde:

Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter06.md

C2 – Kapittel 6: Fra fag til offentlighet

Redaksjonell lesetekstproduksjon

Status: Draft

Språk: Norsk bokmål

Kilde: Complete Norwegian C2, V2 Redeveloped

Kapittelintroduksjon

I «Fra fag til offentlighet» møter du avansert norsk i konkrete situasjoner der ordvalg, rolle, belegg og virkning må vurderes samtidig. Du arbeider med presise formuleringer, reelle motargumenter og handlinger som tåler etterprøving.

6.1 Eksperten på kjøkkenet

Status: Draft

Lesetekst

Klokken åtte om morgenen møter beredskapsanalytiker Hedda de frivillige som skal sette opp kjøkkenvaktene for de neste tre ukene. Aktivitetshuset brukes som varmestue når temperaturen blir svært lav, og prognosen anslår at etterspørselen etter måltider kan ligge mellom femten og tretti prosent over normalen. Hedda viser et farget intervall på skjermen og sier at utslaget avhenger av hvor lenge kuldeperioden varer. Modellen kan ikke forutsi varigheten sikkert.

Arne peker på tallet tretti og vil sette opp to ekstra frivillige hver kveld. Mina svarer at de da kan bruke opp hele reservelista før den kaldeste perioden kommer. Hedda forsøker å forklare konfidensintervall og modellforutsetninger, men kjøkkenleder Solveig avbryter: «Skal jeg ringe folk nå eller ikke?» Hun trenger et valg som kan stå i en vaktplan.

Eleven får Heddass anslag på måltidsetterspørselen og Solveigs kapasitetsoversikt. Tidligere vakter viser at den ordinære bemanningen kan håndtere høyst ti prosent flere måltider uten lange køer, mens én ekstra frivillig gir kapasitet til omtrent tjuefem prosent flere. Gruppen velger derfor én ekstra frivillig i grunnbemanningen og holder én i reserve. Valget bygger på kjøkkenets kapasitet og gruppas toleranse for kø og overbelastning, ikke på at femten prosent er intervallets nedre grense. Underveis teller kjøkkenet utdelte måltider i hver serveringsøkt, og ekstravakten kan innkalles med tolv timers varsel.

Arne foreslår å skrive at de «forventer tretti prosent økning ved langvarig kulde». Hedda avviser formuleringen: Øvre grense i intervallet er ikke det samme som en forventning. Mina foreslår på sin side å bruke femten prosent som et sikkert bemanningssvar, men Solveig påpeker at heller ikke den nedre grensen bestemmer hvor mange som skal stå på vakt. Eleven må bevare både anslaget, kapasitetsgrunnlaget og muligheten for opptrapping i samme forklaring.

Den ferdige planen har én ekstra frivillig på kjøkkenet fra start. Hvis antallet utdelte måltider ligger mer enn tjuefem prosent over normalen i to serveringsøkter på rad, ringer Solveig inn ekstravakten til neste døgn. Hedda godkjenner at både grunnbemanningen og terskelen er lokale beredskapsvalg basert på kapasitet og observerte forhold, ikke konklusjoner modellen selv har «bestemt». Arne beholder en reserve uten å binde alle på forhånd, og Mina kan vise de frivillige hva som faktisk utløser en endring. Ingen vet ennå hvor lenge kulda varer; nettopp derfor kan planen justeres uten å omskrive prognosen.

Begrepsforklaring

Faglig usikkerhet kan oversettes til praktiske valg uten at intervallet blir et skjult enkelttall. Prognosen beskriver et spenn og hva utfallet avhenger av.

Viktige skiller

Skill forventet område fra garanti og verstefall. Femten til tretti prosent er ikke «omtrent tjue», og modellen sier ikke hvor lenge behovet varer.

Språk og formulering

Bevar intervall, betingelse og kontrollpunkt: «planlegg grunnbemanning for ..., ha reserve dersom ..., vurder på nytt når ...».

Kontekst, register og implikasjon

Til frivillige bør språket være konkret og mindre teknisk enn analyserapporten, men ikke sikrere. Handlingsgrenser gjør usikkerheten håndterbar.

Kontrasteksempel

Misvisende forenkling: «Vi trenger tjue prosent mer mat.» Brukbart: «Start med kapasitet for femten prosent mer og avtal reserve opp mot tretti dersom kulden varer.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c06.l01

Roller: Deltaker, Arne

Arne: Skal jeg ringe folk nå eller ikke?

Deltaker: Vi setter inn én ekstra kjøkkenvakt fra start og holder én i reserve.

Arne: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: Tretti prosent er den øvre grensen i anslaget, ikke det mest sannsynlige utfallet.

Arne: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: Hvis måltidstallet ligger mer enn tjuefem prosent over normalen i to

serveringsøkter på rad, kaller Solveig inn ekstravakten.

Arne: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: Grunnbemanningen og utløsningspunktet er våre beredskapsvalg; de er ikke konklusjoner fra modellen.

Deltaker: Vi vet ikke hvor lenge kulda varer, så planen må kunne trappes opp underveis.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Vi setter inn én ekstra kjøkkenvakt fra start og holder én i reserve.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Tretti prosent er den øvre grensen i anslaget, ikke det mest sannsynlige utfallet.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Hvis måltidstallet ligger mer enn tjuefem prosent over normalen i to serveringsøkter på rad, kaller Solveig inn ekstravakten.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Vi vet ikke hvor lenge kulda varer, så planen må kunne trappes opp underveis.

Muntlig fokus

I «**Hvis** måltidstallet ligger mer enn tjuefem prosent over normalen i **to serveringsøkter på rad**, kaller Solveig inn ekstravakten» skal innledningen sies uten hovedtrykk på **hvis**; betingelsen bæres av den samlede frasen **to serveringsøkter på rad**. Etter en kort pause legges et tydelig trykk på **Solveig**, slik at ansvaret for innkallingen blir hørbart. La stemmen falle på **ekstravakten**. Da høres setningen som en operativ regel med vilkår og ansvar, ikke som en prognose om at vekten sikkert trengs.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

6.2 Fra vedtak til nabo

Status: Draft

Lesetekst

Fatima har invitert naboene til et kort møte om kommunens nye støyvedtak. Dokumentet sier at den fastsatte grensen gjelder etter klokken 23, og at arrangøren kan søke om inntil to dispensasjoner per kalenderår. Det står også hvilken kommunal enhet som behandler søknaden, og at avslag kan påklages. Arne har markert de juridiske formuleringene han mener bør leses ordrett for å unngå feil.

Naboen Ragnhild rekker opp hånda før opplesningen er ferdig. Hun arrangerer to sommerkvelder i bakgården og spør om vedtaket betyr at de allerede har tillatelse til begge. En annen nabo, Petter, tror ordet «kan» betyr at kommunen ikke har lov til å avslå. Arne gjentar formuleringen om «adgang til å søke», men ingen av dem vet ennå om musikken kan fortsette etter elleve.

Fatima legger vedtaket til side og tegner tre felt: hovedregel, søknad og avgjørelse. Hovedregelen gjelder alle arrangementer etter klokken 23. To er taket på hvor mange dispensasjonssøknader en arrangør kan sende i løpet av året; tallet sier ikke at to tillatelser er innvilget. Servicetorget tar imot søknaden, mens vedtaksenheten avgjør den. Ragnhild må søke før arrangementet og får en skriftlig begrunnelse dersom svaret blir nei.

Petter spør om klageadgangen betyr at arrangementet kan gjennomføres mens klagen behandles. Fatima finner ingen slik rett i dokumentet og nekter å fylle tomrommet med antakelser. Eleven må derfor gi et nyttig svar som også avgrenser seg: Hovedregelen gjelder inntil en eventuell dispensasjon er gitt, og spørsmål om utsatt virkning må rettes til vedtaksenheten. Ragnhild protesterer mot «kommunespråk» og ber eleven forklare hva hun faktisk skal gjøre på mandag.

Eleven gir henne en kort rekkefølge: kontakt servicetorget, oppgi dato og tidsrom, send søknaden før arrangementet, og vent på skriftlig avgjørelse før planleggingen bygger på et unntak. Ragnhild prøver forklaringen tilbake: «Jeg kan søke to ganger, men jeg har ingen sen kveld før jeg har fått ja.» Fatima bekrefter dette og viser hvor klageveiledningen står. Møtet ender ikke med at naboene liker regelen, men med at de kan skille hva som gjelder nå, hva de kan be om, hvem som bestemmer, og hvordan et avslag kan utfordres.

Begrepsforklaring

Klarspråk oversetter en regel til mottakerens handling uten å endre rettighetene eller vilkårene. Målet er ikke bare kortere tekst, men samme rettsvirkning i forståelig form.

Viktige skiller

Skill fast grense fra søkbar dispensasjon og klagerett. «Det finnes unntak» er for løst; «du får to unntak» er for sikkert.

Språk og formulering

Bruk hverdagsverb og behold juridiske nøkkelvilkår: «etter klokken 23», «kan søke», «inntil to», «kan klage». Forklar hvem som behandler søknaden.

Kontekst, register og implikasjon

Nabomøtet tåler naturlig tale, men ikke improviserte løfter. Les ordrett bare der ordvalget bærer vilkåret; forklar resten med eksempel.

Kontrasteksempel

Forenklet feil: «To ganger i året er det lov å bråke.» Dekkende: «Grensen gjelder etter 23; arrangøren kan søke kommunen om dispensasjon inntil to ganger.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c06.l02

Roller: Deltaker, Fatima

Fatima: Jeg kan søke to ganger, men jeg har ingen sen kveld før jeg har fått ja.

Deltaker: Etter klokken 23 gjelder støygrensen med mindre dere har fått en dispensasjon.

Fatima: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: Dere kan sende inntil to søknader i året; det er ikke det samme som to tillatelser.

Fatima: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Oppgi dato og tidsrom til servicetorget før arrangementet.

Fatima: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Hovedregelen gjelder mens søknaden behandles. Hvis dere klager på et avslag, må dere avklare med vedtaksenheten om klagen utsetter virkningen.

Deltaker: Får dere avslag, skal begrunnelsen og framgangsmåten for å klage stå i svaret.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Etter klokken 23 gjelder støygrensen med mindre dere har fått en dispensasjon.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Dere kan sende inntil to søknader i året; det er ikke det samme som to tillatelser.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Oppgi dato og tidsrom til servicetorget før arrangementet.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Får dere avslag, skal begrunnelsen og framgangsmåten for å klage stå i svaret.

Muntlig fokus

I «Dere kan sende **inntil to søknader** i året; det er **ikke det samme som to tillatelser**» skal **inntil to søknader** sies som én informasjonsenhet uten løft på tallet alene. Ta en tydelig pause ved semikolonet. I andre del legges hovedtrykket på **ikke det samme** og et mindre trykk på **tillatelser**. Det gjør rettigheten til å søke hørbar først, før den avgjørende avgrensningen stanser en automatisk slutning.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

6.3 Én graf, tre publikum

Status: Draft

Lesetekst

Liv skal presentere den samme bruksgrafen tre ganger på én dag. Kurven viser at totalbruken av kommunens veiledningstjeneste har falt med ni prosent. Et aldersfordelt vedlegg viser at nesten hele nedgangen ligger blant brukere mellom 16 og 24 år; bruken i de øvrige aldersgruppene er omtrent stabil. Grafen sier ikke hvorfor de unge kommer sjeldnere.

Til styret skriver Samir: «Bruken faller, og ressursene bør omprioriteres.» Liv mener konklusjonen kommer for tidlig. Styret må vite hvor fallet ligger før det avgjør om ressursene skal flyttes, og det må få et spørsmål som peker mot en beslutning uten å late som årsaken er kjent. De endrer åpningen slik at styret får både totalfallet, konsentrasjonen i én aldersgruppe og et valg om hva som bør undersøkes før budsjettet endres.

Til pressen vil Arne si at «unge svikter tjenesten». Noor protesterer: Grafen måler bruk, ikke lojalitet eller motiv. Journalisten Eirik ber om én setning som kan siteres. Eleven må gi ham en hovedlinje som tåler å stå alene, og deretter svare på hvorfor-spørsmålet med en tydelig kunnskapsgrænse. Eirik får et tall, en aldersavgrensning og beskjed om at årsaken ennå ikke er undersøkt.

Ungdomsrådet møter en tredje versjon. Den første formuleringen sier at de unge «driver nedgangen». Rådsmedlemmet Amina svarer at hun ikke vil bli presentert som et problem i en graf hun aldri er blitt spurt om. Liv ser at relevans her ikke bare er å nevne aldersgruppen. Hun må invitere rådet inn i fortolkningen uten å legge årsaksansvaret på dem. Eleven beskriver derfor observasjonen og spør hvilke hindringer rådet mener kommunen bør undersøke. Amina nevner åpningstider, bestillingsløsning og manglende anonymitet, men disse forslagene merkes som hypoteser, ikke som funn i grafen.

Før dagens siste møte legger Liv de tre åpningene ved siden av hverandre. Styret får et prioriteringsspmå, pressen får en sitatbar status, og ungdomsrådet får en invitasjon til å forme undersøkelsen. Alle tre versjonene inneholder totalfallet, alderskonsentrasjonen og fraværet av dokumentert årsak. Ingen mottaker får en formulering som motsier de andre. Forskjellen ligger i hva publikum skal kunne gjøre etterpå, ikke i hvilket bevisgrunnlag de får.

Begrepsforklaring

Mottakertilpasning endrer relevans, rekkefølge og forklaring, ikke selve funnet. Den samme grafen kan introduseres ulikt uten at ni prosent får ny betydning.

Viktige skiller

Skill totaltrend, gruppespesifikk trend og årsaksforklaring. Grafen viser nedgang blant unge, men sier ikke hvorfor den oppsto.

Språk og formulering

Til ledelsen kan du starte med totalen; til ungdomsrådet med aldersgruppen; til fagmiljøet med datagrunnlaget. Behold kilde og usikkerhet i alle versjoner.

Kontekst, register og implikasjon

Registeret kan være beslutningsrettet, involverende eller analytisk. Tilpasning blir manipulasjon hvis et relevant motfunn skjules for ett publikum.

Kontrasteksempel

Ubegrunnet: «Unge har mistet interessen.» Dekkende: «Bruken blant 16–24-åringene har falt; vi trenger mer informasjon om årsaken.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c06.l03

Roller: Deltaker, Liv

Liv: Bruken faller, og ressursene bør omprioriteres.

Deltaker: Totalbruken har falt med ni prosent, og nesten hele nedgangen ligger i aldersgruppen 16 til 24 år.

Liv: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: Grafen viser hvor bruken har falt, men ikke hvorfor.

Liv: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: Før styret omprioriterer midler, bør vi undersøke hva som har endret seg for de yngste brukerne.

Liv: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: Vi vil høre hvilke hindringer ungdomsrådet mener kommunen bør undersøke.

Deltaker: Åpningstider og anonymitet er mulige forklaringer fra rådet, ikke funn i grafen.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Totalbruken har falt med ni prosent, og nesten hele nedgangen ligger i aldersgruppen 16 til 24 år.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Grafen viser hvor bruken har falt, men ikke hvorfor.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Før styret omprioriterer midler, bør vi undersøke hva som har endret seg for de yngste brukerne.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Åpningstider og anonymitet er mulige forklaringer fra rådet, ikke funn i grafen.

Muntlig fokus

I «Grafen viser **hvor** bruken har falt, men **ikke hvorfor**» skal **hvor** få et kort, presist kontrasttrykk. Hold en liten pause før **men**, og si **ikke hvorfor** samlet med hovedtrykk på **hvorfor**, ikke på **ikke**. Avslutt med et nøytralt fall. Kontrasten gjør grafens rekkevidde tydelig uten at den åpne årsaken høres ut som en anklage eller et dramatisk kunnskapshull.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

6.4 Ordet som ikke finnes

Status: Draft

Lesetekst

Daria har nylig begynt på norskkurset i aktivitetshuset. Hun viser Noor en melding fra Arne: «På lørdag er det dugnad. Vi håper alle stiller opp.» Daria finner ingen oversettelse som passer med resten av meldingen. Hun spør om dugnad er arbeid, fest eller medlemsplikt. Arne svarer at det bare betyr at folk hjelper til sammen, og legger til at «sånn gjør vi det her».

Daria hører særlig ordene «alle stiller opp». Hun arbeider natt før arrangementet og lurere på om fravær vil påvirke plassen hennes på kurset. Arne forsikrer henne om at dugnaden er frivillig, men blir overrasket når hun spør hvorfor meldingen da ikke sier at hun kan takke nei. Noor ser at en ordbokdefinisjon ikke vil løse dette. Daria trenger både den sosiale praksisen og grensen for hva fellesskapet kan kreve.

Noor tar utgangspunkt i den konkrete lørdagen: Medlemmene skal male klubbhuset fra ti til to, noen tar med mat, og arbeidet sparer foreningen for utgifter. Ingen får lønn. Det er denne kombinasjonen av frivillig innsats og felles formål ordet peker mot her. Samtidig finnes det et sosialt håp om at mange kommer, og det kan oppleves som press selv om deltakelsen formelt er frivillig.

Arne frykter at en uttrykkelig setning om å si nei vil få færre til å møte. Daria svarer at hun lettere kan bidra hvis hun vet at hun faktisk velger det selv. Eleven må skrive om invitasjonen slik at den inviterer til et konkret bidrag, gir mulighet til å delta en del av tiden og tilbyr et enkelt nei uten krav om forklaring. «Gi beskjed om du kan komme» blir erstattet med to likeverdige svarmuligheter.

Daria velger å komme mellom ett og to etter at hun har sovet. Hun prøver forklaringen på en annen ny deltaker: Dugnad er ulønnet, frivillig arbeid for et felles formål; folk kan håpe at du deltar, men du kan si nei. Noor korrigerer bare én ting: Ikke alle dugnader ser like ut, så eksemplet må presenteres som denne foreningens praksis, ikke som en universell norsk regel. Arne sender den reviderte invitasjonen og lover å ikke bruke deltakerlista som mål på hvem som bryr seg om fellesskapet.

Begrepsforklaring

Et kulturbundet ord kan romme både handling, sosial forventning og lokal historie. «Dugnad» betyr vanligvis felles frivillig innsats, men graden av frivillighet må forklares i den konkrete sammenhengen.

Viktige skiller

Skill ordbokbetydning fra pragmatisk virkning. «Vi håper alle stiller» kan oppleves som invitasjon, norm eller indirekte plikt.

Språk og formulering

Forklar med funksjon og valg: hva som skal gjøres, om deltakelse er frivillig, og hvordan man melder seg. Unngå «sånn gjør vi det» som eneste begrunnelse.

Kontekst, register og implikasjon

Til en ny deltaker bør tonen invitere til spørsmål. En innsideforklaring kan styrke fellesskap, mens implisitt press gjør manglende kulturkunnskap kostbar.

Kontrasteksempel

Uklart: «Det er dugnad; alle stiller opp.» Forklart: «Vi møtes frivillig for å gjøre huset klart sammen. Du kan melde deg på én oppgave.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c06.l04

Roller: Deltaker, Noor

Noor: På lørdag er det dugnad. Vi håper alle stiller opp.

Deltaker: Her betyr dugnad at vi sammen gjør frivillig, ulønnet arbeid på klubbhuset.

Noor: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: Vi håper mange vil bidra, men det får ingen følger om du sier nei.

Noor: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: Du kan komme hele tiden, delta én time eller takke nei uten å oppgi noen grunn.

Noor: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: At folk forventer deltakelse, kan oppleves som press selv om arbeidet kalles frivillig.

Deltaker: Dette er slik foreningen vår organiserer dugnaden; andre fellesskap kan gjøre det annerledes.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Her betyr dugnad at vi sammen gjør frivillig, ulønnet arbeid på klubbhuset.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Vi håper mange vil bidra, men det får ingen følger om du sier nei.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Du kan komme hele tiden, delta én time eller takke nei uten å oppgi noen grunn.

- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Dette er slik foreningen vår organiserer dugnaden; andre fellesskap kan gjøre det annerledes.

Muntlig fokus

I «Vi **håper** mange vil bidra, men det får **ingen følger** om du sier nei» skal **håper** ha et varmt, moderat trykk som gjør ønsket tydelig uten å gjøre det til et krav. Etter pausen ved **men** skal tempoet ned, og **ingen følger** få setningens sterkeste trykk. Si **om du sier nei** med rolig fall, uten skuffet undertone. Da kan invitasjonen og reservasjonsretten høres som like reelle.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

6.5 Kortere uten å bli enklere enn sant

Status: Draft

Lesetekst

Samir skal lese inn en talemelding om et nytt oppfølgingstiltak. Meldingen skal brukes i en intern nyhetskanal der avspillingen stopper etter tjue sekunder. Fagnotatet er på seks linjer: Tiltaket ser ut til å bedre oppmøtet, resultatet er usikkert, deltakerne i undersøkelsen var mellom 18 og 64 år, og virkningen for eldre er derfor ikke undersøkt. Gruppen foreslår en begrenset videreføring mens de samler nye data.

Første opptak varer i 34 sekunder. Samir bruker navnene på analysemodellen og alle tre måletidspunktene, men lytteren Mina klarer ikke å gjengi hva organisasjonen vil gjøre. Arne kutter opptaket til tolv sekunder: «Tiltaket virker, og vi anbefaler at det videreføres.» Nå er handlingen klar, men både usikkerheten og aldersgrensen er borte. Liv spør hvem som kan bli villedet av akkurat dette kuttet. En representant for seniorgruppa, Bjørg, svarer at hun vil høre setningen som dokumentasjon på at tiltaket også er prøvd på hennes aldersgruppe.

Eleven deler notatet i tre muntlige oppgaver: si hovedfunnet, navngi den avgjørende avgrensningen og oppgi neste handling. Metodenavnene trenger ikke sies dersom de ikke endrer noen av disse tre. Derimot må opplysningen om eldre stå i samme lydforløp som påstanden om virkning; hvis den skyves til et senere dokument, vil den korte meldingen bære en videre konklusjon enn undersøkelsen.

Samir prøver igjen: «Tiltaket ser ut til å bedre oppmøtet blant deltakerne i undersøkelsen. Eldre deltakere var ikke med i undersøkelsen. Vi foreslår derfor begrenset videreføring mens vi samler flere data.» Meldingen varer i nitten sekunder. Arne mener ordet «derfor»

kan få det til å høres ut som manglende eldredata er grunnen til hele videreføringen. Eleven erstatter forbindelsen med en formulering som lar forbeholdet begrense kunnskapen og lar utprøvingen være neste beslutning.

Björg får høre sluttversjonen én gang. Hun gjengir at tiltaket ser ut til å bedre oppmøtet blant deltakerne i undersøkelsen, at man ennå ikke vet om dette gjelder eldre, og at tiltaket skal prøves videre i begrenset omfang. Mina tar tiden til 19,6 sekunder. Samir har ikke gjort funnet enklere enn sant; han har valgt bort detaljer som ikke trengs i denne kanalen, og beholdt den ene detaljen som avgjør hvem konklusjonen kan gjelde for.

Begrepsforklaring

Ansvarlig komprimering velger bort detaljer, men beholder premissene som endrer konklusjonen. Kortformatet skal fortsatt si både hva funnet peker mot og hvor det ikke gjelder.

Viktige skiller

Skill hovedfunn fra sikkerhet og rekkevidde. Bedre oppmøte, usikkert resultat og manglende data om eldre er tre nødvendige deler av samme anbefaling.

Språk og formulering

Bruk kontrast og konsekvens: «ser ut til ..., men ...; derfor foreslår vi ...». Tall og aldersgrense tas med når de avgrenser hvem konklusjonen gjelder.

Kontekst, register og implikasjon

En talemelding krever muntlig syntaks og tydelig trykk, ikke opplest rapportstil. Å kutte forbeholdet gjør meldingen enklere, men også usann.

Kontrasteksempel

For kort: «Tiltaket virker og videreføres.» Komprimert: «Oppmøtet ser ut til å bedre seg, men resultatet er usikkert og eldre er ikke undersøkt; vi foreslår begrenset videreføring.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c06.l05

Roller: Deltaker, Samir

Samir: Tiltaket ser ut til å bedre oppmøtet blant deltakerne i undersøkelsen. Eldre deltakere var ikke med i undersøkelsen. Vi foreslår derfor begrenset videreføring mens vi samler flere data.

Deltaker: Tiltaket ser ut til å bedre oppmøtet blant deltakerne i undersøkelsen.

Samir: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: Eldre deltakere var ikke med, så vi vet ennå ikke om funnet gjelder dem.

Samir: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: Vi foreslår en begrenset videreføring mens vi samler data fra flere aldersgrupper.

Samir: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: Jeg kutter metodenavnet, men beholder aldersgrensen fordi den avgrenser konklusjonen.

Deltaker: Kortversjonen må si hva vi fant, hvem vi ikke vet nok om, og hva vi gjør videre.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Tiltaket ser ut til å bedre oppmøtet blant deltakerne i undersøkelsen.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Eldre deltakere var ikke med, så vi vet ennå ikke om funnet gjelder dem.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Vi foreslår en begrenset videreføring mens vi samler data fra flere aldersgrupper.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Kortversjonen må si hva vi fant, hvem vi ikke vet nok om, og hva vi gjør videre.

Muntlig fokus

I «Eldre deltakere var **ikke med**, så vi vet **ennå ikke** om funnet gjelder dem» skal **ikke med** få et tydelig, saklig trykk uten dramatisk senking av tempoet. Etter kommaet legges hovedtrykket på **ennå ikke**, med et lite løft på **ennå** som holder kunnskapsspørsmålet åpent. La stemmen falle først på **dem**. Slik høres fraværet i undersøkelsen som grunnlag for en avgrensning, ikke som bevis for at tiltaket ikke virker for eldre.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

Kilde:

Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter07.md

C2 – Kapittel 7: Uenighet som tåler dagslys

Redaksjonell lesetekstproduksjon

Status: Draft

Språk: Norsk bokmål

Kilde: Complete Norwegian C2, V2 Redeveloped

Kapittelintroduksjon

I «Uenighet som tåler dagslys» møter du avansert norsk i konkrete situasjoner der ordvalg, rolle, belegg og virkning må vurderes samtidig. Du arbeider med presise formuleringer, reelle motargumenter og handlinger som tåler etterprøving.

7.1 Stolen mellom to fronter

Status: Draft

Lesetekst

Arbeidsgruppa møtes for å anbefale åpningstidene i aktivitetshuset fram til jul. Fatima leder møtet, men ber eleven overta ordstyringen da Mina og Arne begynner å snakke i munnen på hverandre. Mina viser til brukere som ikke rekker dagåpningene. Arne legger turnuslista på bordet og sier at kveldsåpent vil bli båret av de samme frivillige som allerede tar ekstravakter.

Det første spørsmålet – «Bør vi utvide åpningstidene?» – er så bredt at de svarer på hver sin del av konflikten. Mina omtaler Arnes standpunkt som en stengt dør. Arne svarer at Mina lover bort andres tid. Eleven avbryter ikke innholdet, men endrer rammen: Begge skal svare på hvem som bærer belastningen i modellen de forsvarer. Mina får ett minutt om konsekvensen for brukerne. Arne får deretter ett minutt om konsekvensen for de frivillige. De får ikke bruke tiden til å tolke hverandres motiver.

Mina forklarer at et tilbud som bare er åpent mens mange er på jobb eller skole, gir formell adgang uten praktisk adgang for disse brukerne. Arne forklarer at kveldsvakter ikke finnes i den vedtatte turnusen, og at en utvidelse derfor vil kreve flere arbeidstimer enn dagens frivillige har sagt ja til. Da Mina begynner å svare at de frivillige «selvsagt bryr seg om brukerne», stopper eleven sidesporet. Spørsmålet gjelder ikke om noen bryr seg, men hvem som får en belastning dersom deres modell velges.

Etter de to innleggene gjengir eleven dem uten å kåre en vinner: Dagåpent alene kan holde enkelte brukere utenfor; kveldsåpent uten ny bemanning kan flytte kostnaden over på de frivilliges tid. Mina retter én formulering slik at eleven ikke gjør alle brukere til arbeidstakere. Arne presiserer at han ikke avviser alle kveldsvakter, men kveldsvakter som forutsetter ubestemt merarbeid. Begge godkjenner deretter gjengivelsen av sin egen posisjon.

Fatima tar tilbake møteledelsen med to klart navngitte hensyn på tavla. Konflikten er ikke mindre, men den er blitt sammenlignbar. Ingen har fått nøytralitet som skjuler konsekvensen for brukerne, og ingen har fått et sosialt mål som fullmakt til å disponere frivilliges tid.

Begrepsforklaring

Nøytral møteledelse beskytter en prosess der relevante hensyn prøves mot samme spørsmål. Ordstyreren eier turfordelingen, ikke konklusjonen.

Viktige skiller

Skill symmetrisk taletid fra rettferdig behandling. Et nytt faktum kan trenge avklaring uten at taleren får større politisk vekt.

Språk og formulering

Navngi tema, gi tur og oppsummer prøvbart: «Først behovet, så bemanningen; deretter ser vi hvilke modeller som møter begge.»

Kontekst, register og implikasjon

Når partene snakker samtidig, må tonen være fast og prosedyreorientert. En innholdsdom fra ordstyreren kan gjøre rollen til en tredje front.

Kontrasteksempel

Partisk stopp: «Arne har et poeng.» Prosess: «Mina fullfører behovet; Arne får så legge fram turnustallene.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c07.l01

Roller: Deltaker, Fatima

Fatima: Bør vi utvide åpningstidene?

Deltaker: Mina, bruk ett minutt på hva dagåpent alene betyr for brukerne.

Fatima: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: Arne, svar deretter på hva kveldsåpent vil kreve av de frivillige.

Fatima: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Vent med å svare på hverandre. Først vil jeg høre hvem som bærer belastningen i hver av modellene.

Fatima: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Det sier noe om intensjonen; jeg spør om konsekvensen for dem som må leve med løsningen.

Deltaker: Nå har vi to kostnader på bordet: begrenset adgang og mer arbeidstid.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Mina, bruk ett minutt på hva dagåpent alene betyr for brukerne.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Arne, svar deretter på hva kveldsåpent vil kreve av de frivillige.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Vent med å svare på hverandre. Først vil jeg høre hvem som bærer belastningen i hver av modellene.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Nå har vi to kostnader på bordet: begrenset adgang og mer arbeidstid.

Muntlig fokus

I «Det sier noe om **intensjonen**; jeg spør om **konsekvensen** for dem som må leve med løsningen» skal **intensjonen** få et kort, anerkjennende trykk og avsluttes før den nye hovedsetningen begynner. Flytt deretter hovedtrykket til **konsekvensen**, og la **må leve med løsningen** beholde full tydelighet helt fram til fallet. Slik høres inngrepet som en avgrensning av spørsmålet, ikke som en påstand om at talerens intensjon er uredelig.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

7.2 Det falske enten–eller

Status: Draft

Lesetekst

Etter turfordelingen forsøker gruppa å tegne mulige åpningstider. Mina sier: «Enten holder vi åpent hele uka, eller så kan vi like gjerne stenge.» Arne svarer at dagens turnus ikke dekker full åpning, og at gruppa derfor enten må bygge opp en helt ny bemanning eller forkaste forslaget. Begge formuleringene låser diskusjonen til ytterpunkter før de faktiske mellomløsningene er undersøkt.

Eleven får turnuslista og kostnadsoverslaget, men ikke lov til å foreslå en foretrukket løsning ennå. Turnuslista dokumenterer at huset kan holde åpent tre dager i uka på dagtid fram til jul med dagens bemanning. Kostnadsoverslaget viser at kveldsvakter krever ekstra bemanning. Det viser ikke at finansieringen allerede finnes. Eleven må derfor formulere alternativer som både kan skilles fra hverandre og prøves mot vilkårene sine.

Den første modellen er tre faste dagåpninger med den vedtatte turnusen. Den kan gjennomføres nå, men løser ikke adgangsproblemet for alle. Den andre er en utvidet modell med kveldsvakter. Den er et reelt alternativ bare dersom gruppa skaffer og plasserer ansvaret for ekstra bemanning; den kan ikke beskrives som dekket av dagens turnus. Mina vil kalle den første modellen «minimumstilbudet». Arne mener ordet gjør modellen til et nederlag før den er vurdert. Eleven bruker derfor de konkrete navnene *dagmodellen* og *den utvidede modellen* og lar åpningstid, bemanning og vilkår stå ved siden av hverandre.

Da en deltaker spør hvilken modell som er «mest ambisiøs», avviser eleven ikke verdien av ambisjon, men flytter sammenligningen til adgang, bemanningsbehov og finansiering fram til jul. Gruppa kan nå se at dagmodellen er gjennomførbar med kjente ressurser, mens den utvidede modellen er gjennomførbar dersom et bestemt ressursvilkår oppfylles. Ingen av dem er full åpning sju dager, og ingen av dem er full nedleggelse.

Resultatet er ikke et vedtak. Det er et sammenligningsgrunnlag som tåler at deltakerne foretrekker ulike løsninger. Det falske valget er borte, men forskjellen mellom en tilgjengelig løsning og en betinget løsning står fortsatt synlig.

Begrepsforklaring

Et falskt enten–eller framstiller to ytterpunkter som de eneste mulighetene før handlingsrommet er undersøkt.

Viktige skiller

Skill en reell binær beslutning fra et spekter med vilkår. Full åpning og stenging utelukker ikke prøveperiode, færre kvelder eller trinnvis bemanning.

Språk og formulering

Avslør premisset med «hvilke mellomløsninger har vi ikke vurdert?» og del dimensjonene: dager, timer, bemanning og varighet.

Kontekst, register og implikasjon

Rett spørsmålet mot modellens antakelser, ikke mot personens dømmekraft; da blir utfordringen mindre konfronterende og mer produktiv.

Kontrasteksempel

Låst: «Enten hele uka eller ingenting.» Åpnet: «Kan to kvelder i en seksukers prøveperiode dekkes innen dagens turnus?»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c07.l02

Roller: Deltaker, Mina

Mina: Enten holder vi åpent hele uka, eller så kan vi like gjerne stenge.

Deltaker: At vi ikke kan holde åpent sju dager i uka, betyr ikke at døra må stenges.

Mina: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: Turnusen dekker tre åpne dager i uka fram til jul.

Mina: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: Kveldsvakter krever ekstra bemanning; de kan ikke legges på dagens frivillige.

Mina: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: La oss sammenligne dagmodellen med en utvidet modell som har finansiering som vilkår.

Deltaker: Hvilken adgang gir hver modell, og hva må være på plass før den kan vedtas?

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: At vi ikke kan holde åpent sju dager i uka, betyr ikke at døra må stenges.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Turnusen dekker tre åpne dager i uka fram til jul.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Kveldsvakter krever ekstra bemanning; de kan ikke legges på dagens frivillige.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Hvilken adgang gir hver modell, og hva må være på plass før den kan vedtas?

Muntlig fokus

I «At vi ikke kan holde åpent **sju dager i uka**, betyr **ikke** at døra må stenges» skal **sju dager i uka** markere det avviste ytterpunktet uten at stemmen faller ved kommaet. Hovedtrykket kommer først på **ikke** i hovedsetningen. La «at døra må stenges» ende saklig, uten ekstra trykk på **stenges**; poenget er å bryte slutningen fra én begrensning til ett bestemt utfall, ikke å dramatisere utfallet.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

7.3 Avbrytelsen som beskytter saken

Status: Draft

Lesetekst

Under sammenligningen stiller Arne spørsmål ved besøkstallene som brukes i argumentet for kveldsåpent. Han sier først at noen registreringer ser ut til å være endret. Det er et relevant kontrollspørsmål. I neste setning gjentar han et rykte om at en navngitt ansatt skal ha manipulert tallene for å hjelpe den utvidede modellen. Han kan ikke legge fram noen etterprøvable kilde; han sier bare at han har hørt påstanden fra en annen deltaker før møtet.

Revisjonen er allerede i gang med å undersøke datagrunnlaget. Mandatet omfatter registreringene, endringsloggen og grunnlaget for rapporteringen. Det foreligger ingen konklusjon om en bestemt person, og revisjonen undersøker ikke et påstått motiv. Da en møtedeltaker begynner å gjenta navnet som et spørsmål, avbryter eleven før navnet blir sagt på nytt. Inngrepet retter seg mot gjentakelsen, ikke mot Arnes rett til å kreve kontroll.

Arne reagerer med at kritiske spørsmål tydeligvis ikke er velkomne. Eleven skiller da mellom tre ting som har ulik status: Det finnes spørsmål om enkelte registreringer; revisjonen undersøker tallgrunnlaget; påstanden om person og motiv mangler etterprøvable kilde. At det ennå ikke finnes dokumentasjon på manipulasjon, avslutter ikke kontrollen av dataene. At noen har gjentatt et rykte, er heller ikke dokumentasjon på manipulasjon.

Eleven spør Arne direkte om han har materiale som kan leveres til revisjonen. Da svaret er nei, blir navnet og motivpåstanden tatt ut av den videre diskusjonen. Kontrollspørsmålet beholdes og gjøres mer presist: Hvilke registreringer er endret, når skjedde endringene, og hvilket opprinnelig grunnlag kan de sammenlignes med? Sekretæren får beskjed om å referere disse spørsmålene og revisjonens mandat, men ikke gjengi den udokumenterte personanklagen.

Arne liker ikke å bli avbrutt, men han får selv lese opp de tre kontrollspørsmålene før de sendes til revisjonen. Dermed blir ikke saklig kontroll prisen for å beskytte den ansatte. Møtet har stanset et udokumentert personspor og samtidig gjort undersøkelsen av tallene tydeligere.

Begrepsforklaring

En saklig avbrytelse kan beskytte møtet når et relevant kontrollspørsmål glir over i en udokumentert personanklage.

Viktige skiller

Skill påstanden om endrede registreringer fra ryktet om hvem som skal ha manipulert dem. Det første kan undersøkes; det andre mangler kilde.

Språk og formulering

Marker grensen: «Stopp der. Vi kan kontrollere endringene, men ikke gjenta en personpåstand uten etterprøvbart grunnlag.»

Kontekst, register og implikasjon

Tonen må være tydelig, ikke straffende. For svak respons lar ryktet feste seg; moraliserende respons kan skjule at datakontrollen fortsatt trengs.

Kontrasteksempel

Feil stopp: «Dette vil jeg ikke høre mer om.» Presist: «Personpåstanden tas ikke videre; registreringene undersøkes.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c07.l03

Roller: Deltaker, Arne

Arne: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Stopp. Vi kan ikke gjenta en anklage mot en navngitt ansatt når ingen etterprøvbar kilde er lagt fram.

Arne: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: Det vi faktisk har, er spørsmål om tallgrunnlaget – ikke dokumentasjon på noens motiv.

Arne: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: Arne, har du en kilde som kan leveres til revisjonen?

Arne: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Uten dokumentasjon tar vi ikke navnet eller motivpåstanden inn i den videre diskusjonen.

Deltaker: Kontrollen blir ikke svakere av at vi skiller etterprøvbare spørsmål om registreringene fra et rykte.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Stopp. Vi kan ikke gjenta en anklage mot en navngitt ansatt når ingen etterprøvbare kilde er lagt fram.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Det vi faktisk har, er spørsmål om tallgrunnlaget – ikke dokumentasjon på noens motiv.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Arne, har du en kilde som kan leveres til revisjonen?
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Kontrollen blir ikke svakere av at vi skiller etterprøvbare spørsmål om registreringene fra et rykte.

Muntlig fokus

I «**Stopp**. Vi kan ikke gjenta en anklage mot en navngitt ansatt når **ingen etterprøvbare kilde** er lagt fram» skal **Stopp** stå alene med et avsluttet fall, tydelig nok til å hindre neste gjentakelse, men uten rop. I begrunnelsen legges den avgjørende vekten på **ingen etterprøvbare kilde**, ikke på **navngitt ansatt**. Da høres inngrepet som en grense for hva som kan gjentas uten en etterprøvbare kilde i denne situasjonen, ikke som et generelt forbud mot å undersøke ansatte.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

7.4 Den sterke innvendingen

Status: Draft

Lesetekst

Etter at personanklagen er stanset, vender møtet tilbake til den utvidede modellen. Budsjettkuttet bygger på et tilskudd som det er søkt om, men som ikke er vedtatt. Modellen krever ekstra bemanning, og gruppa har ennå ikke bestemt hvilken aktør som skal stå ansvarlig dersom finansieringen uteblir eller senere faller bort. Samir mener at gruppa ikke kan anbefale oppstart før dette er avklart.

Mina svarer at Samir «egentlig er mot hele satsingen» og lar risiko bli en unnskyldning for å holde folk ute. Flere nikker fordi de deler ønsket om bedre adgang. Samir forsøker å protestere, men blir bedt om å bevise at han støtter formålet. Dermed er hans konkrete innvending erstattet av en svakere posisjon som er lettere å avvise.

Eleven ber om at svaret utsettes til Samir har fått formulere premisset sitt. Samir sier at han støtter målet om bedre adgang, men spør hvem som må dekke bemanningskostnaden dersom tilskuddet ikke kommer. Eleven gjengir argumentet slik: Problemet er ikke

formålet, men å vedta en løpende forpliktelse uten bekreftet finansiering og uten at en ansvarlig aktør er navngitt. Samir korrigerer ordet «løpende» fordi gruppa ennå ikke har avgjort avtalens varighet. Eleven endrer formuleringen til «en konkret bemanningsforpliktelse» og spør om dette er den sterkeste versjonen. Samir bekrefter.

Først nå svarer Mina. Hun sier at dagens åpningstid fortsatt stenger mange ute, og foreslår at gruppa utreder en tidsavgrenset utvidelse som bare kan starte dersom finansieringen kommer på plass, og som har en uttrykkelig stoppregel dersom den senere faller bort. Samir svarer at dette kan redusere risikoen, men at forpliktelsen og den ansvarlige aktøren fortsatt må beskrives før han kan anbefale modellen. Forslaget hennes løser altså ikke finansieringsspørsmålet, men det svarer på den faktiske innvendingen i stedet for å omgå den.

Sekretæren noterer både fellesmålet og uenigheten om når risikoen er tilstrekkelig håndtert. Ingen konklusjon trekkes om at en tidsavgrenset modell er finansiert eller vedtatt. Møtet har ikke overbevist Samir, men det har gjort det mulig å være uenig med ham om det han faktisk mener.

Begrepsforklaring

En sterk innvending angriper det avgjørende premisset med dokumenterbar begrunnelse. Styrke kommer fra konsekvens og relevans, ikke absolutt tone.

Viktige skiller

Skill «jeg liker ikke modellen» fra «modellen mangler finansiering og ansvarseier». Den andre kan endre beslutningen selv om målet støttes.

Språk og formulering

Bygg innvendingen som vilkår: «Før oppstart må ...». Navngi risiko, beslutningseier og nødvendig dokumentasjon.

Kontekst, register og implikasjon

Et bindende vilkår er ofte både hardere faglig og mer samarbeidsorientert enn en kategorisk avvisning.

Kontrasteksempel

Svakt: «Dette virker risikabelt.» Presist: «Oppstart kan ikke anbefales før finansiering og ansvar ved bortfall er avklart.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c07.l04

Roller: Deltaker, Samir

Samir: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Samir avviser ikke formålet; han spør hvem som blir sittende med bemanningsansvaret hvis finansieringen faller bort.

Samir: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: Samir, er dette en dekkende gjengivelse av den sterkeste innvendingen din?

Samir: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: Hvis tilskuddet uteblir, hvilket budsjett skal dekke kveldsvaktene, og hvilken aktør har ansvaret?

Samir: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: Jeg støtter bedre adgang, men finansieringsrisikoen må fortsatt avklares.

Deltaker: Da er vi uenige om når risikoen er håndterbar, ikke om målet om bedre adgang.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Samir avviser ikke formålet; han spør hvem som blir sittende med bemanningsansvaret hvis finansieringen faller bort.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Samir, er dette en dekkende gjengivelse av den sterkeste innvendingen din?
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Hvis tilskuddet uteblir, hvilket budsjett skal dekke kveldsvaktene, og hvilken aktør har ansvaret?
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Da er vi uenige om når risikoen er håndterbar, ikke om målet om bedre adgang.

Muntlig fokus

I «Jeg **støtter bedre adgang**, men **finansieringsrisikoen må fortsatt avklares**» skal første ledd uttales som en fullstendig posisjon, med hovedtrykk på **støtter** og et rolig fall etter **adgang**. La **men** markere at et uavklart spørsmål følger, ikke at støtten trekkes tilbake. I andre ledd legges hovedtrykket på **må fortsatt avklares**, med et nøytralt fall som holder finansieringsrisikoen åpen uten at ytringen høres som et avslag på det delte målet.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

7.5 Enighet som ikke finnes

Status: Draft

Lesetekst

Tida for møtet er ute. Fatima foreslår avslutningen «Vi er i hovedsak enige om veien videre». Hun ønsker å beskytte samarbeidet etter den skarpe ordvekslingen og gi styret et tegn på framdrift. Liv, som fører referatet, leser setningen høyt før hun lagrer den. Mina spør om den betyr at gruppa har støttet utvidet åpning. Samir spør om den betyr at finansieringsrisikoen er akseptert. Arne vil vite om den gjør de frivillige ansvarlige for kveldsvaktene. Setningen kan ikke svare på noen av spørsmålene.

Eleven går tilbake til det som faktisk er etablert. Partene deler målet om at aktivitetshuset skal være tilgjengelig for flere. De har også etablert at tre dagåpninger kan drives med dagens turnus, og at kveldsvakter krever ekstra bemanning. De har ikke blitt enige om finansieringen av en utvidelse eller om hvem som skal stå ansvarlig for forpliktelsen. Revisjonen av tallgrunnlaget pågår fortsatt og kan ikke brukes som støtte for noen av sidene.

Fatima frykter at en detaljert uenighetstekst vil få møtet til å se mislykket ut. Eleven svarer ikke med en generell lovprisning av konflikt. I stedet viser eleven hvilken praktisk feil den første formuleringen kan skape: Styret kan tro at finansiering og ansvar allerede er avklart og bestille en gjennomføringsplan som ingen har forpliktet seg til. En nøyaktig restuenighet er derfor ikke bare hensyn til ansikt; den beskytter neste beslutning.

Liv skriver fellesmålet først. Deretter skriver hun to separate, uavklarte spørsmål: Hvordan skal en eventuell utvidelse finansieres? Hvilken aktør skal bære bemannings- og oppfølgingsansvaret? Mina bekrefter at adgangsmålet hennes er synlig uten at teksten sier at den utvidede modellen er vedtatt. Samir bekrefter at risikoen hans er synlig uten at teksten gjør den til et veto. Arne bekrefter at dagens frivillige ikke er skrevet inn som løsning.

Til slutt fastsetter gruppa hva neste møte må avgjøre. Samir skal legge fram finansieringsalternativene, og beslutningsorganet må navngi aktøren som eventuelt påtar seg forpliktelsen. Dette er en operativ avtale om neste behandling, ikke enighet om utfallet. Fatima godkjenner den nye avslutningen fordi den viser framdrift uten å låne enighet fra noen.

Begrepsforklaring

Enighet må knyttes til bestemte punkter. «I hovedsak enige» kan skjule uenighet om tiltak, risiko og ansvar.

Viktige skiller

Skill framdrift fra konsensus. Møtet kan ha avklart alternativer og neste steg uten å ha valgt løsning.

Språk og formulering

Bruk «enighet om», «uenighet om» og «skal undersøkes», med navn ved behov. Unngå samleord ingen kan etterprøve.

Kontekst, register og implikasjon

En varm avslutning kan bevare relasjonen, men falsk enighet binder deltakerne og villeder styret.

Kontrasteksempel

Glattet: «Vi er enige om veien videre.» Sant: «Vi utreder to modeller; finansiering, bemanning og anbefaling er ikke avgjort.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c07.l05

Roller: Deltaker, Fatima

Fatima: Vi er i hovedsak enige om veien videre

Deltaker: Vi deler målet om bedre adgang til huset; vi er ikke enige om finansieringen eller hvem som skal ha ansvaret.

Fatima: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: Hvis referatet sier «i hovedsak enige», forsvinner de to spørsmålene vi må tilbake til.

Fatima: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Skriv det felles målet først, og før deretter de to uavklarte punktene hver for seg.

Fatima: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Ingen trenger å godkjenne motpartens syn for å bekrefte at referatet gjengir uenigheten riktig.

Deltaker: På neste møte skal vi avgjøre hvem som betaler, og hvilken aktør som påtar seg ansvaret.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Vi deler målet om bedre adgang til huset; vi er ikke enige om finansieringen eller hvem som skal ha ansvaret.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Hvis referatet sier «i hovedsak enige», forsvinner de to spørsmålene vi må tilbake til.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Skriv det felles målet først, og før deretter de to uavklarte punktene hver for seg.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: På neste møte skal vi avgjøre hvem som betaler, og hvilken aktør som påtar seg ansvaret.

Muntlig fokus

I «Vi **deler målet** om bedre adgang til huset; vi er **ikke enige** om finansieringen eller hvem som skal ha ansvaret» skal første ledd få et rolig fall etter **huset**, slik at fellespunktet står som en fullverdig opplysning. I andre ledd legges et tydelig trykk på **ikke enige**, mens **finansieringen** og **hvem som skal ha ansvaret** får likeverdig plass i rytmen. Da høres både fellesskapet og de to åpne stridsspørsmålene, uten at det ene brukes til å svekke det andre.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent

- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

Kilde:

Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter08.md

C2 – Kapittel 8: Teksten som blir stående

Redaksjonell lesetekstproduksjon

Status: Draft

Språk: Norsk bokmål

Kilde: Complete Norwegian C2, V2 Redeveloped

Kapittelintroduksjon

I «Teksten som blir stående» møter du avansert norsk i konkrete situasjoner der ordvalg, rolle, belegg og virkning må vurderes samtidig. Du arbeider med presise formuleringer, reelle motargumenter og handlinger som tåler etterprøving.

8.1 Sitatet med den manglende halvdelen

Status: Draft

Lesetekst

Eirik har laget en plakate for informasjonsmøtet om mulige kveldsvakter i aktivitetshuset. Midt på plakaten står det med store typer: «Ideen er god.» Under sitatet står Livs navn og rolle i arbeidsgruppa. Eirik har hentet ordene fra gårsdagens møte, men fjernet resten for å få en kort overskrift. Liv ber om at plakaten tas ned. Hun sier at hun ikke har gitt ubetinget støtte til kveldsvaktene.

Eleven får høre det aktuelle opptaket uten å se plakaten. Livs fulle ytring er: «Ideen er god hvis bemanningen økes før kveldsvaktene starter.» Hun sier ikke at ideen allerede kan gjennomføres, og hun sier heller ikke at økt bemanning vil være tilstrekkelig til å løse alle andre spørsmål. Det opptaket dokumenterer, er én positiv vurdering knyttet til ett uttrykkelig vilkår. Eleven skriver ordlyden ned før Eiriks forklaring får påvirke gjengivelsen.

Eirik hevder at han bare har forkortet setningen, ikke forandret meningen. Eleven legger de to formuleringene ved siden av hverandre og ber ham svare på om en leser av plakaten kan oppdage bemanningsvilkåret. Det kan leseren ikke. Forkortelsen er derfor ikke et ufullstendig, men fremdeles dekkende sitat; den tilskriver Liv en mer ubetinget posisjon enn opptaket gir grunnlag for. At Eirik ønsker en tydelig plakate, endrer ikke hva Liv faktisk sa.

Plakaten kan repareres på to måter. Den kan gjengi hele ytringen ordrett med sitattegn og Livs navn. Hvis formatet ikke har plass til det, kan den bruke følgende parafrase: Liv mener ideen er god hvis bemanningen økes før kveldsvaktene starter. Da skal sitattegnene

bort, og teksten må presenteres som en gjengivelse av hennes vurdering, ikke som ordene hun faktisk uttalte. Eleven leser parafrasen høyt for Liv og spør bare om den gjengir hennes posisjon, ikke om hun nå godkjenner hele tiltaket.

Liv svarer at parafrasen er dekkende. Eirik velger denne fordi den passer i formatet, fjerner den opprinnelige sitatgrafikken og sender korrekturen til Liv før trykking. Plakaten formidler fortsatt at Liv ser noe positivt i ideen, men den gjør ikke et vilkår om til et løfte eller en full tilslutning.

Begrepsforklaring

Et sitat må bevare meningsbærende sammenheng. Når et vilkår fjernes, kan ordene være ordrette og likevel representere taleren feil.

Viktige skiller

Skill korrekt ordsekvens fra korrekt gjengivelse. «Ideen er god» skifter betydning når «hvis bemanningen økes» tas bort.

Språk og formulering

Behold vilkåret i sitatet eller bruk indirekte tale som rommer hele vurderingen. Ellipse kan ikke endre retning eller styrke.

Kontekst, register og implikasjon

På plakater gjør navn og rolle korte utsagn til støtteerklæringer; visuell slagkraft gir et særlig ansvar for kontekst.

Kontrasteksempel

Misvisende: «Ideen er god.» Dekkende: «Liv mener ideen er god dersom bemanningen økes før kveldsvaktene.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c08.l01

Roller: Deltaker, Eirik

Eirik: Ideen er god hvis bemanningen økes før kveldsvaktene starter.

Deltaker: Liv sa: «Ideen er god hvis bemanningen økes før kveldsvaktene starter.»

Eirik: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: Plakaten tar bort vilkåret og gjør vurderingen hennes ubetinget.

Eirik: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: Hvis vi bruker sitattegn, må hele forbeholdet bli med.

Eirik: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: Vi kan heller skrive at Liv mener ideen er god hvis bemanningen økes før kveldsvaktene starter.

Deltaker: Liv, gjengir denne parafrasen posisjonen din uten å gjøre den sterkere?

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Liv sa: «Ideen er god hvis bemanningen økes før kveldsvaktene starter.»
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Plakaten tar bort vilkåret og gjør vurderingen hennes ubetinget.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Hvis vi bruker sitattegnet, må hele forbeholdet bli med.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Liv, gjengir denne parafrasen posisjonen din uten å gjøre den sterkere?

Muntlig fokus

I «Ideen er god **hvis bemanningen økes før kveldsvaktene starter**» skal stemmen ikke avslutte etter **god**, fordi vurderingen ennå ikke er fullført. La vilkårsordet **hvis** komme tydelig inn uten en lang pause, og behold hovedtrykket på **bemanningen økes**. Avslutt først etter **starter**. Slik blir vilkåret hørbart som en del av Livs faktiske standpunkt, ikke som en kommentar lagt til etter en ubetinget støtteerklæring.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

8.2 Referatet som låser framtiden

Status: Draft

Lesetekst

Fatima skal signere protokollen fra et møte om en ny digital bestillingsordning for rommene i aktivitetshuset. Leverandøren trenger et signert vedtak for å planlegge oppstarten. I utkastets vedtaksfelt står det: «Den digitale bestillingsordningen gjøres permanent fra 1. oktober. Ordningen evalueres etter fire måneder.» Fatima husker diskusjonen som positiv og er fristet til å behandle ordet «permanent» som en ufarlig oppsummering.

Eleven får tre samtidige kilder: lydopptaket av vedtaket som ble lest tilbake, sekretærens notat og kalenderen møtet brukte. Alle tre viser samme forløp. Prøveordningen skal vare i seks måneder fra 1. oktober. Den skal evalueres etter fire måneder. Etter evalueringen, men før seksmånedersperioden er slutt, skal styret ta en ny beslutning om eventuell videreføring. Ingen sa at en positiv evaluering automatisk forlenger ordningen, og ingen ga leverandøren en permanent bestilling.

Referenten forklarer at «permanent» kom inn fordi systemet ellers må avvikles etter prøveperioden dersom styret glemmer saken. Fatima deler bekymringen, men eleven skiller mellom å planlegge en beslutning og å ta den på forhånd. En kontrollrutine kan sikre at saken kommer opp igjen. Den kan ikke erstatte den nye beslutningen som møtet la inn mellom evalueringen og utløpet av prøveperioden.

Eleven redigerer vedtaksfeltet, ikke bare en forklarende merknad: «Den digitale bestillingsordningen prøves i seks måneder fra 1. oktober. Ordningen evalueres etter fire måneder. Styret tar deretter stilling til eventuell videreføring før prøveperioden utløper.» Formuleringen angir varighet, evaluering og beslutningspunkt. Den sier ikke hva styret senere vil vedta, og den gjør ikke evalueringen til en forlengelse.

Fatima leser den nye teksten høyt mens sekretæren markerer datoene i møteplanen. Leverandøren kan starte en avgrenset prøveperiode, men kan ikke bruke protokollen som dokumentasjon på en varig bestilling. Fatima signerer først etter at den gamle formuleringen er strøket også i sammendraget på forsiden.

Begrepsforklaring

Et referat dokumenterer beslutningen som ble tatt, ikke framtiden noen håper på. «Permanent» kan skape forventninger evalueringen ikke automatisk opphever.

Sentrale begreper

I protokollspråk handler presisjon om å bevare status, vilkår og tidsramme. Betydningsnyanser kan ligge i små uttrykk som «foreløpig», «i denne fasen», «inntil videre» og «skal». De er ikke pynt: «Gruppa bruker løsningen i denne fasen» beskriver nåværende praksis, mens «Gruppa skal bruke løsningen» lett kan leses som et varig vedtak. Et lite ord kan dermed endre både handlingsrom og ansvar.

Viktige skiller

Skill prøveordning med evalueringspunkt fra permanent ordning som senere vurderes.

Språk og formulering

Bruk varighet, start, slutt og beslutningspunkt: «prøves i fire måneder; videreføring krever nytt vedtak».

Kontekst, register og implikasjon

Protokollspråk blir lest uten møtets muntlige nyanser. En liten tidsmarkør kan få stor praktisk virkning.

Kontrasteksempel

Låsende: «gjøres permanent ... evalueres». Dekkende: «innføres som firemåneders prøveordning; videreføring krever vedtak.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c08.l02

Roller: Deltaker, Fatima

Fatima: Den digitale bestillingsordningen prøves i seks måneder fra 1. oktober. Ordningen evalueres etter fire måneder. Styret tar deretter stilling til eventuell videreføring før prøveperioden utløper.

Deltaker: Møtet vedtok en prøveordning i seks måneder, ikke en permanent løsning.

Fatima: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: Evalueringen etter fire måneder er grunnlag for en ny beslutning, ikke en automatisk forlengelse.

Fatima: Hvilket legitime motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: Skriv at styret skal ta stilling til eventuell videreføring før prøveperioden utløper.

Fatima: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Vi har vedtatt når ordningen skal evalueres, men ikke at den skal fortsette.

Deltaker: Jeg kan signere når seksmånedersperioden og det nye beslutningspunktet står i selve vedtaket.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Møtet vedtok en prøveordning i seks måneder, ikke en permanent løsning.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Evalueringen etter fire måneder er grunnlag for en ny beslutning, ikke en automatisk forlengelse.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Skriv at styret skal ta stilling til eventuell videreføring før prøveperioden utløper.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Jeg kan signere når seksmånedersperioden og det nye beslutningspunktet står i selve vedtaket.

Muntlig fokus

I «Vi har vedtatt **når ordningen skal evalueres**, men **ikke at den skal fortsette**» skal første ledd avsluttes som en komplett opplysning om tidspunktet. Etter **men** legges kontrasttrykket på hele uttrykket **ikke at den skal fortsette**, med tydelig uttale av **ikke** uten å dra ut ordet. Fallet kommer etter **fortsette**. Kontrasten gjør forskjellen mellom avtalt evaluering og ikke vedtatt videreføring hørbar; den uttrykker ikke motstand mot en framtidig videreføring.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

8.3 E-posten som skifter tone

Status: Draft

Lesetekst

Samir mangler den reviderte bemanningsoversikten fra samarbeidspartneren Nordbro. Uten oversikten kan han ikke ferdigstille finansieringsnotatet til styremøtet fredag. Han skriver raskt til Kaja, som nylig har overtatt kontakten hos Nordbro: «Runde fire: Vi trenger endelig en brukbar bemanningsoversikt innen torsdag kl. 12, siden frister tydeligvis er veiledende hos dere.» Under står en liste over det han faktisk trenger: vakttimer per uke, kostnadsgrunnlag og navnet på ansvarlig kontaktperson.

«Runde fire» er arbeidsgruppas interne navn på den langvarige utvekslingen med Kajas forgjenger. Kommentaren om frister viser til to forsinkelser i den konflikten. Kaja var ikke kontaktperson da dette skjedde, og har aldri fått merkelappen forklart. Samir har likevel et dokumentert behov for opplysningene. Styrepapirene må ferdigstilles torsdag ettermiddag, så fristen torsdag klokka tolv er ikke et pressmiddel konstruert for e-posten.

Eleven leser utkastet høyt med Kaja som tenkt mottaker. Listen over opplysninger er presis, men åpningslinjen gjør henne ansvarlig for en historie hun verken kjenner eller har deltatt i. Samir sier at en nøytral åpning kan få forespørselen til å høres valgfri ut. Eleven beholder derfor verbet «trenger», spesifiserer leveransen og knytter fristen til styrebehandlingen. Det er kravet, ikke stikket, som skal bære fastheten.

Det finnes en reell risiko for at Nordbro ikke kan levere hele oversikten i tide. Eleven legger ikke inn et ubetinget løfte om at en delvis leveranse vil bli godtatt. I stedet ber e-posten Kaja varsle innen tirsdag klokka tre dersom fristen ikke kan holdes. Da skal partene avklare hvilke deler som må leveres først for at styrepapirene skal kunne ferdigstilles. Samir beholder retten til å si at en foreslått deling ikke er tilstrekkelig.

Sluttutkastet åpner med sakens behov, gir en begrunnet frist og avslutter med ett tydelig svaralternativ ved leveringsproblem. Samir sender det uten «runde fire» og uten kommentaren om veiledende frister. Kaja svarer at hun har forstått hvilke tre opplysninger som kreves, og lover å avklare kapasiteten før varslingsfristen. Hun har ennå ikke lovet full levering torsdag; e-posten har opprettet et samarbeidsrom, ikke produsert et resultat som ikke finnes.

Begrepsforklaring

En e-post kan ha et legitimt krav og samtidig en tone som gjør samarbeid vanskelig. Sarkasme tilfører en relasjonell anklage ved siden av oppgaven.

Viktige skiller

Skill fast frist og spesifikasjon fra generalisering om motpartens profesjonalitet. Kaja kan løse saken uten å forsvare tidligere runder.

Språk og formulering

Bruk emnefelt, punktliste, konsekvens og bekreftelsesforespørsel. Fjern ord som bare signaliserer irritasjon.

Kontekst, register og implikasjon

Forretningsregister kan være direkte uten å være kaldt. Sarkasme svekker ansvarsoverføringen og dokumentasjonen.

Kontrasteksempel

Stikk: «Frister er tydeligvis veiledende.» Fast: «Vi trenger tre opplysninger torsdag kl. 12. Bekreft mottak.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c08.l03

Roller: Deltaker, Samir

Samir: Runde fire: Vi trenger endelig en brukbar bemanningsoversikt innen torsdag kl. 12, siden frister tydeligvis er veiledende hos dere.

Deltaker: Det vi trenger, er den reviderte bemanningsoversikten med vakttimer, kostnadsgrunnlag og kontaktperson.

Samir: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: «Runde fire» er vår interne merkelapp og skal ikke stå i e-posten til Kaja.

Samir: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: Fristen er torsdag klokka tolv fordi styrepapirene skal ferdigstilles samme ettermiddag.

Samir: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: Hvis hele oversikten ikke kan leveres da, ber vi om beskjed innen tirsdag klokka tre.

Deltaker: Da kan vi avklare hvilke deler som må komme først, uten å late som en delvis levering allerede er godkjent.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Det vi trenger, er den reviderte bemanningsoversikten med vakttimer, kostnadsgrunnlag og kontaktperson.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: «Runde fire» er vår interne merkelapp og skal ikke stå i e-posten til Kaja.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Fristen er torsdag klokka tolv fordi styrepapirene skal ferdigstilles samme ettermiddag.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Da kan vi avklare hvilke deler som må komme først, uten å late som en delvis levering allerede er godkjent.

Muntlig fokus

I «Fristen er **torsdag klokka tolv** fordi styrepapirene skal ferdigstilles **samme ettermiddag**» skal tidspunktet uttales samlet og tydelig, med hovedtrykk på **tolv**. La **fordi** føre direkte inn i begrunnelsen, og gi **samme ettermiddag** et nytt, men svakere trykk. Da høres fristen som knyttet til en konkret arbeidsrekkefølge, ikke som et irritert ultimatum eller en løs høflighetsformel.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

8.4 Fotnoten som bærer konklusjonen

Status: Draft

Lesetekst

Mina skal presentere en rapport om en ny oppfølgingsrutine. På første side står konklusjonen: «Tiltaket har dokumentert effekt for alle brukere.» En liten fotnote på side to sier at analysen omfatter førstegangsbrukere som deltok i oppmøtemålingen både før og etter at rutinen ble innført. Tabellen viser at oppmøtet økte i denne gruppa. Rapporten inneholder ingen måling av øvrige brukere.

Mina har ikke skrevet analysen, men hun ønsker en tydelig konklusjon som kan brukes i budsjettmøtet. Hun mener fotnoten gjør avgrensningen tilgjengelig for den som vil kontrollere. Eleven ber henne først lese hovedkonklusjonen uten fotnoten og si hvem «alle brukere» omfatter. Deretter blir fotnoten lest. Den nye opplysningen endrer ikke en detalj i metoden; den endrer hvilken gruppe funnet gjelder. En avgrensning med slik betydning kan ikke overlates til et sted mange lesere aldri når.

Eleven kontrollerer hva tabellen faktisk gir grunnlag for. Det finnes en før- og ettermåling for førstegangsbrukerne som deltok i begge målingene, og oppmøtet er høyere etter innføringen. Tabellen sier ikke hvordan oppmøtet utviklet seg blant øvrige brukere. Eleven foreslår derfor ikke «tiltaket virker trolig for alle» som kompromiss. Ordet «trolig» ville dempet sikkerheten, men beholdt den udokumenterte utvidelsen av hvem konklusjonen gjelder.

Den nye hovedkonklusjonen blir: «Blant førstegangsbrukerne som deltok i begge målingene, økte oppmøtet etter at tiltaket ble innført.» Fotnoten får stå med nærmere beskrivelse av utvalget, men bærer ikke lenger alene den opplysningen som bestemmer konklusjonens rekkevidde. Mina ber om en siste setning om konsekvensen. Eleven skriver at det trengs data fra flere brukergrupper før rapporten kan si om den samme utviklingen gjelder dem.

Mina prøver den nye formuleringen i budsjettmøtet. Hun kan fortsatt vise til en observert økning i den målte gruppa. Når hun får spørsmål om alle brukere, svarer hun at rapporten ikke gir grunnlag for den konklusjonen. Hun har mistet en bred overskrift, men fått en konklusjon som en kritisk leser kan kontrollere uten først å oppdage at hovedpåstanden må korrigeres av en fotnote.

Begrepsforklaring

Et forbehold som avgjør hvem funnet gjelder, hører hjemme i hovedpåstanden. En fotnote kan ikke bære hele grensen for konklusjonen.

Viktige skiller

Skill «effekt blant målte førstegangsbrukere» fra «effekt for alle brukere».

Språk og formulering

Flytt utvalg og måletid inn i sammendraget. Bruk «i denne gruppa» og «økt oppmøte», ikke et udefinert «dokumentert effekt».

Kontekst, register og implikasjon

Stor konklusjon og liten reservasjon skaper en rangering leseren følger, selv om begge teknisk står i dokumentet.

Kontrasteksempel

Overdrevet: «Effekt for alle.» Dekkende: «Blant førstegangsbrukere med før- og ettermåling økte oppmøtet; andre er ikke undersøkt.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c08.l04

Roller: Deltaker, Mina

Mina: Blant førstegangsbrukerne som deltok i begge målingene, økte oppmøtet etter at tiltaket ble innført.

Deltaker: Konklusjonen gjelder alle brukere, men datagrunnlaget omfatter bare førstegangsbrukerne som deltok i begge målingene.

Mina: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: Den avgrensningen kan ikke ligge alene i en fotnote når den bestemmer hvem funnet gjelder.

Mina: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Skriv heller: «Blant førstegangsbrukerne som deltok i begge målingene, økte oppmøtet etter at tiltaket ble innført.»

Mina: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Tallene viser en økning i denne gruppa; de sier ikke hvordan det gikk med de øvrige brukerne.

Deltaker: Skal vi konkludere om flere brukergrupper, må de også inngå i datagrunnlaget.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Konklusjonen gjelder alle brukere, men datagrunnlaget omfatter bare førstegangsbrukerne som deltok i begge målingene.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Den avgrensningen kan ikke ligge alene i en fotnote når den bestemmer hvem funnet gjelder.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Skriv heller: «Blant førstegangsbrukerne som deltok i begge målingene, økte oppmøtet etter at tiltaket ble innført.»
- Hva sier deltakeren til slutt?

- Svar: Skal vi konkludere om flere brukergrupper, må de også inngå i datagrunnlaget.

Muntlig fokus

I «Blant **førstegangsbrukerne som deltok i begge målingene**, økte oppmøtet etter at tiltaket ble innført» skal hele gruppeavgrensningen fram til kommaet uttales med tydelig bæresetning og hovedtrykk på **begge målingene**. Ikke la stemmen falle før **målingene**, siden deltakelsen i begge målingene avgrenser datagrunnlaget. Deretter får **økte oppmøtet** hovedtrykket i resultatleddet. Slik høres hvem funnet gjelder før selve resultatet kommer, uten at avgrensningen reduseres til en parentetisk fotnote i talen.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

8.5 Signaturen og ansvaret

Status: Draft

Lesetekst

Tjue minutter før en presseorientering legger Fatima et kompromissutkast foran Arne. Hun sier at alle bør signere for å vise at prosessen har kommet videre. På forsiden står det: «Underskriftene bekrefter partenes tilslutning til avtalen i sin helhet.» Arne har lest versjonen fra siste møte, men ikke dokumentet som ligger foran ham. I versjonsloggen står det at to klausuler er endret etter møtet, uten at endringene er markert i brødteksten.

Eleven sammenligner versjonene sammen med Arne. Den tidligere teksten sa at kveldsvaktene kunne starte dersom det øremerkede tilskuddet ble bekreftet. I den nye versjonen er vilkåret fjernet. Den tidligere teksten lot bemanningsansvaret stå som uavklart; den nye sier at frivilligsentralen skal dekke ubesatte kveldsvakter. Ingen protokoll viser at Arne eller styret i frivilligsentralen har godkjent disse endringene. At de er skrevet inn i et kompromissutkast, gjør dem ikke til avtalte punkter.

Fatima sier først at signaturen bare kan forstås som en mottaksbekreftelse. Eleven peker på den uttrykkelige signaturteksten. Hvis Arne skriver under der, vil dokumentet selv si full tilslutning. Han kan derfor ikke gjøre signaturen begrenset ved å forklare muntlig hva han mente etterpå. Fullmaktsoversikten som følger samarbeidsmandatet, viser at en ny bemanningsforpliktelse må godkjennes av styret i frivilligsentralen; Arne kan ikke påta seg den alene. Han kan bekrefte mottak og de tre punktene som står uendret fra møtet. Styret kan behandle saken torsdag kveld og gi svar innen fredag klokka tolv.

Eleven foreslår et eget mottaksfelt: «Mottatt 14. september kl. 10.40. Arne bekrefter at punkt 1–3 er uendret fra versjonen behandlet i møtet. Bekreftelsen omfatter ikke endringene i punkt 4 om oppstartsvilkår og punkt 6 om bemanningsansvar. Punkt 6 må behandles av styret i frivilligsentralen.» Fatima og Arne leser teksten mot begge versjonene. Den sier ikke at Arne avviser endringene; den sier at han ikke har godkjent dem og ikke har myndighet til å avgjøre bemanningsansvaret alene.

Arne signerer mottaksfeltet, ikke feltet for full tilslutning. Han ber om en ny versjon med de to endringene synlig markert og setter fredag klokka tolv som tidspunkt for svar etter styrebehandlingen. Presseorienteringen kan opplyse at dokumentet er mottatt og at tre kjente punkter er bekreftet. Den kan ikke opplyse at kompromisset er ferdig signert, at oppstartsvilkåret er frafalt, eller at frivilligsentralen har tatt bemanningsansvaret.

Begrepsforklaring

En signatur kan bekrefte lesing, mottak, deltakelse eller tilslutning. Dokumentet må si hvilken handling signaturen utfører.

Viktige skiller

Skill støtte til prosessen fra godkjenning av hele teksten. Endringer etter siste gjennomgang gjør tidligere kjennskap utilstrekkelig.

Språk og formulering

Bruk signaturformel med versjon, dato og omfang. Marker endringer og gi reell lesetid.

Kontekst, register og implikasjon

Under pressefrist kan fellessignatur legitimere ukjente klausuler. Tidspress reduserer ikke kravet til informert tilslutning.

Kontrasteksempel

Uforsvarlig: «Signer for framdrift.» Presist: «Signaturen bekrefter mottak av versjon 4, ikke tilslutning.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c08.l05

Roller: Deltaker, Fatima

Fatima: Underskriftene bekrefter partenes tilslutning til avtalen i sin helhet.

Deltaker: Jeg kan ikke signere full tilslutning før jeg har lest de to endringene.

Fatima: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: Denne signaturlinjen bekrefter hele avtalen, ikke bare at dokumentet er mottatt.

Fatima: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: Det er styret i frivilligsentralen som kan godkjenne en ny bemanningsforpliktelse; jeg kan ikke gjøre det alene.

Fatima: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: Jeg kan nå bekrefte mottaket og punktene som står uendret fra møtet.

Deltaker: Marker de to endringene, så legger jeg dem fram for styret og gir svar innen fredag klokka tolv.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Jeg kan ikke signere full tilslutning før jeg har lest de to endringene.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Denne signaturlinjen bekrefter hele avtalen, ikke bare at dokumentet er mottatt.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Det er styret i frivilligsentralen som kan godkjenne en ny bemanningsforpliktelse; jeg kan ikke gjøre det alene.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Marker de to endringene, så legger jeg dem fram for styret og gir svar innen fredag klokka tolv.

Muntlig fokus

I «Jeg kan nå bekrefte **mottaket** og **punktene som står uendret fra møtet**» skal **nå** få et lett avgrensende trykk, før stemmen fordeler tydelig vekt på de to tingene som faktisk bekreftes: **mottaket** og **punktene som står uendret fra møtet**. Ikke la siste ledd reduseres til «punktene»; ordene **står uendret** må være fullt hørbare. Fallet etter **møtet** lukker den begrensede bekreftelsen uten å få den til å omfatte de nye klausulene.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

Kilde:

Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter09.md

C2 – Kapittel 9: Humor, ironi og tilhørighet

Redaksjonell lesetekstproduksjon

Status: Draft

Språk: Norsk bokmål

Kilde: Complete Norwegian C2, V2 Redeveloped

Kapittelintroduksjon

I «Humor, ironi og tilhørighet» møter du avansert norsk i konkrete situasjoner der ordvalg, rolle, belegg og virkning må vurderes samtidig. Du arbeider med presise formuleringer, reelle motargumenter og handlinger som tåler etterprøving.

9.1 Spøken som krever forkunnskap

Status: Draft

Lesetekst

Fatima viser de nye frivillige Elena og Dawit rundt i aktivitetshuset. Ved kaffekroken peker hun på en ny hylle som er satt opp etter oppussingen. Samir ser at trakteren står litt skjevt og sier: «Dette må vel opp i kaffekomiteen før vi flytter på noe.» Fatima, Arne og to andre erfarne frivillige ler. Elena spør lavt om komiteen står i organisasjonskartet, mens Dawit noterer navnet fordi han tror nye frivillige forventes å ta en vakt der.

Eleven skal ikke avgjøre ut fra ansiktsuttrykk om de to følte seg utenfor. Elena og Dawit blir spurt direkte om hva de oppfattet. Begge sier at de tok ordet bokstavelig. De vet at huset har et styre og flere arbeidsgrupper, men de kjenner ikke til den gamle kaffediskusjonen. De erfarne frivillige bekrefter derimot at «kaffekomiteen» er et kallenavn fra et møte året før. Møtet brukte uforholdsmessig lang tid på hvor mye penger som skulle settes av til kaffe, og noen begynte senere å omtale deltakerne som en komité. Det har aldri eksistert noe formelt utvalg med det navnet.

Samir sier at vitsen først og fremst retter seg mot hvor høytidelig han og de andre behandlet en liten budsjettpost. Fatima og Arne bekrefter at det også var dette de lo av. Det er dokumenterte forklaringer på hensikten og reaksjonen deres, men de gjør ikke automatisk kunnskapen felles. Fatima foreslår å slutte å bruke navnet under introduksjonen. Elena svarer at hun gjerne vil forstå hvorfor de andre ler; hun ber ikke om at navnet fjernes. Dawit vil først vite sikkert at han ikke har oversett en oppgave. Dermed er ikke valget mellom å bevare all intern kode og å forby humor. Oppgaven er å gi akkurat den bakgrunnen de mangler.

Eleven forklarer kort at «kaffekomiteen» bare er gruppas navn på den gamle budsjettkrangelen, og at ingen komité finnes. Deretter lar eleven Samir gjenta poenget med de erfarne frivillige som mål: De ler av sin egen tidligere høytidelighet, ikke av at de nye tok et ukjent navn alvorlig. Fatima legger til at dette er historien i akkurat denne gruppa, ikke noe nye frivillige burde kjenne fra norsk kultur eller organisasjonsliv.

Elena prøver selv kallenavnet når Samir begynner å diskutere hvilken kaffeboks som passer best: «Skal vi virkelig åpne kaffekomiteen igjen?» Latteren denne gangen kommer etter at alle tilstedeværende kjenner referansen. Dawit smiler, men sier at han fortsatt foretrekker vanlig kaffeprat. Ingen ber ham bevise at han har forstått humoren ved å le. Om alle synes kallenavnet er morsomt, er fortsatt åpent; det observerbare resultatet er at de vet hva det viser til, og at ingen tror det finnes en oppgave de har gått glipp av.

Begrepsforklaring

En intern spøk bygger på delt bakgrunnskunnskap. Når nye deltakere tar den bokstavelig, mangler de et premiss, ikke humoristisk sans.

Viktige skiller

Skill inkluderende forklaring fra å gjøre den nye til problemet. Kaffekomiteen er en ironisk overdrivelse av husets møtevaner.

Språk og formulering

Marker lekesignalet og gi fakta: «Det var en intern spøk; vi har ingen slik komité, og dere forventes ikke å ta vakt.»

Kontekst, register og implikasjon

Uformelt register kan skape tilhørighet for innsidere og usikkerhet for andre. En rask reparasjon inviterer inn.

Kontrasteksempel

Ekskluderende: «Du skjønner det senere.» Inkluderende: «Vi tuller med at alt må i komité; hylla kan flyttes.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c09.l01

Roller: Deltaker, Elena

Elena: Dette må vel opp i kaffekomiteen før vi flytter på noe.

Deltaker: Før vi ler videre: Trodde dere at kaffekomiteen var en virkelig arbeidsgruppe?

Elena: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: Navnet kommer fra et gammelt møte der vi brukte altfor lang tid på kaffebudsjettet.

Elena: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: Vi ler av hvor høytidelig vi selv tok kaffebudsjettet, ikke av at dere tok navnet bokstavelig.

Elena: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Det finnes ingen komité dere har gått glipp av; vi kaller bare den gamle kaffekrangelen for «kaffekomiteen».

Deltaker: Dette er bakgrunnen i vår gruppe, ikke en regel for hvordan folk spøker i Norge.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Før vi ler videre: Trodde dere at kaffekomiteen var en virkelig arbeidsgruppe?
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Navnet kommer fra et gammelt møte der vi brukte altfor lang tid på kaffebudsjettet.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Vi ler av hvor høytidelig vi selv tok kaffebudsjettet, ikke av at dere tok navnet bokstavelig.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Dette er bakgrunnen i vår gruppe, ikke en regel for hvordan folk spøker i Norge.

Muntlig fokus

I «Det finnes **ingen komité** dere har gått glipp av; vi kaller **bare** den gamle kaffekrangelen for «kaffekomiteen»» må avkreftelsen være hørbar før forklaringen kommer. Legg kontrasttrykk på **ingen komité** og deretter på **bare**. Ikke la stemmen falle som om turen er ferdig etter **gått glipp av**; andre ledd gir den manglende bakgrunnen og gjør at avkreftelsen ikke høres ut som en irrettesettelse.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

9.2 Ironi oppover, ironi nedover

Status: Draft

Lesetekst

Eirik leder en intern gjennomgang etter at et uferdig kampanjeutkast ble sendt til hele testlista i stedet for til tre kontrollører. Praktikanten Lea valgte mottakerlista, men skjermbildet i arbeidsloggen viser også at lista hadde nesten samme navn som den riktige, og at Eiriks kontrollrutine ikke krevde en siste bekreftelse av mottakerne. Målet med gjennomgangen er å rette utsendingsløpet før neste kampanje, ikke å avgjøre Leas verdi som medarbeider.

Eirik åpner med å si: «Jeg lager visst sjekklister som er lange nok til å gå seg vill i.» Flere trekker på smilebåndet. Så fortsetter han: «Og Lea fant snarveien: Hun sendte utkastet til alle før vi andre rakk å bli enige om det.» Lea blir den eneste personen som navngis i hele den humoristiske sekvensen. Hun sier rolig: «Kan vi ta feilen uten å bruke meg som poeng?» Eirik svarer at dette var selvironi, siden han begynte med sin egen rutine, og at han ønsket å lette stemningen.

Eleven holder tre spørsmål fra hverandre. Det første er hva Eirik faktisk sa om seg selv. Det andre er hvem som ble navngitt i forbindelsen med feilen. Det tredje er hva som må endres i arbeidsflyten. Det finnes belegg for at Eirik gjorde narr av sin egen sjekkliste, og for at han oppgir avdramatisering som hensikt. Det finnes også belegg for at Lea alene ble navngitt da feilhandlingen ble omtalt, og at hun ba om at dette skulle stoppe. Leas reaksjon beviser ikke at Eirik ønsket å ydmyke henne. Eiriks forklaring beviser heller ikke at hele spøken virket som selvironi for dem som hørte den.

Maktforholdet er relevant på en presis måte. Eirik leder møtet, vurderer Leas praksis og kontrollerer hvem som får ordet. Lea må derfor kunne be om en annen form uten å måtte vinne en diskusjon om Eiriks karakter først. Eleven sier at Eirik godt kan spøke med sin egen sjekkliste, men ikke bruke Leas feil som poenget etter at hun har sagt fra. Eirik stopper spøken og omformulerer: Utkastet gikk til feil liste; navnene på listene var for like; og kontrollpunktet manglet.

Lea beskriver deretter hvor hun klikket, og Eirik viser hvem som hadde ansvar for å godkjenne rutinen. De blir enige om å gi testlista et tydelig annet navn og kreve visning av mottakerne før utsending. Eirik beklager at han brukte Lea i vitsen. Lea sier at hun vil gå videre med gjennomgangen, men hun sier ikke at alt mellom dem er reparert. Eleven lar dette stå. Leksjonen avsluttes med en korrigert arbeidsflyt og uten flere personvitser; den leverer ikke en konklusjon om skjult hensikt.

Begrepsforklaring

Ironi nedover kan gjøre en mindre trygg deltaker til underholdning. Samme humor får ulik virkning gjennom maktforholdet.

Viktige skiller

Skill kritikk av kontrollrutinen fra latterliggjøring av praktikanten. Lea gjorde en feil, og systemet manglet kontroll.

Språk og formulering

Navngi handling og system uten personmerkelapp. Hvis humor brukes, la den ramme lederens eget ansvar.

Kontekst, register og implikasjon

Lederens tone påvirker hvem som tør å rapportere neste feil. Humor er derfor også et sikkerhetsspørsmål.

Kontrasteksempel

Nedover: «Lea fant selvfølgelig feil knapp.» Ansvarlig: «Lea valgte feil liste; jeg godkjente et løp uten siste kontroll.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c09.l02

Roller: Deltaker, Eirik

Eirik: Jeg lager visst sjekklister som er lange nok til å gå seg vill i.

Deltaker: Du kan godt tulle med din egen sjekkliste, men ikke gjøre Leas feil til poenget.

Eirik: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: At du begynte med deg selv, gjør ikke resten til selvironi når Lea er den eneste du navngir.

Eirik: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: Du sier at du ville lette stemningen; Lea sier at hun ikke vil brukes i vitsen.

Eirik: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: Kan vi gå gjennom hva som skjedde med mottakerlista, uten å gjøre det til en historie om Lea?

Deltaker: Vi stopper spøken her, endrer navnene på listene og legger inn et kontrollpunkt før neste utsending.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Du kan godt tulle med din egen sjekkliste, men ikke gjøre Leas feil til poenget.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: At du begynte med deg selv, gjør ikke resten til selvironi når Lea er den eneste du navngir.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Du sier at du ville lette stemningen; Lea sier at hun ikke vil brukes i vitsen.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Vi stopper spøken her, endrer navnene på listene og legger inn et kontrollpunkt før neste utsending.

Muntlig fokus

I «At du begynte med **deg selv**, gjør ikke resten til selvironi når **Lea** er den eneste du navngir» skal de to referansene skilles tydelig. Gi **deg selv** et avgrensende trykk, men la hovedkontrasten komme på **Lea**. Ordet **eneste** må være fullt hørbart, fordi vurderingen bygger på hvem som faktisk navngis, ikke på en generell påstand om at all lederhumor rammer nedover.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

9.3 Når latteren ikke betyr ja

Status: Draft

Lesetekst

Arbeidsgruppa drøfter fredagstilbudet i aktivitetshuset. Arne foreslår åpning til midnatt hver fredag fra neste måned og sier at dagens frivilliggruppe kan dekke vaktene. Noor spør hvor mange ekstra vakter forslaget krever, og hvem som tar dem. Arne svarer: «Hvis ikke dette går, kan vi vel låse døra til lunsj og la støvet få kveldsvakta.» Fire personer ler, én ser ned i papirene, og Fatima ber om å få se vaktoversikten.

Arne sier at rommet tydelig støtter retningen, og ber sekretæren notere bred oppslutning. Eleven spoler opptaket tilbake. Det viser at latteren begynte etter bildet av støvet på kveldsvakt, ikke etter opplysningen om åpning til midnatt. Ingen har ennå sagt at dagens frivillige kan dekke behovet. Opptaket kan støtte en tidslinje, men ikke en sikker forklaring på hvorfor hver enkelt lo. Latteren kan i prinsippet uttrykke at overdrivelsen var morsom, at situasjonen var ubehagelig, at noen ville dempe spenningen eller noe annet. Scenen etablerer ikke hvilken funksjon som gjelder for hvem.

Eleven ber Arne skille forslaget fra overdrivelsen. Det som faktisk skal vurderes, er åpning til midnatt hver fredag fra neste måned med to ekstra personer på vakt per kveld, slik et foreløpig kapasitetsark viser. Arne godtar denne formuleringen. Deretter svarer deltakerne uten håndsopprekning og uten at de får se hverandres svar først. Fatima støtter forslaget hvis to navngitte frivillige kan bekrefte at de tar disse vaktene før oppstart. Samir støtter ikke modellen slik den står, men vil vurdere en prøve til klokka ti annenhver fredag. Noor sier at hun ikke tar stilling før vaktoversikten viser både ordinære vakter og reserve.

Arne blir skuffet over at latteren ikke ga den framdriften han trodde. Han sier likevel at de tre svarene er mer brukbare enn stemningen i rommet. Eleven passer på at Fatimas betingede støtte ikke blir registrert som et ubetinget ja, at Samirs alternative prøve ikke blir gjort til støtte for midnattsforslaget, og at Noors utsettelse ikke blir kalt motstand. De øvrige deltakerne må også gi egne svar før de kan telles.

Sekretæren stryker «bred oppslutning» og lager tre foreløpige linjer med avsender og vilkår. Ressursbehovet er fortsatt ikke løst. Gruppen avtaler at vaktoversikten skal ferdigstilles før en ny beslutningsrunde. Latteren blir stående i opptaket som en observerbar reaksjon på et bestemt tidspunkt, men ikke som en stemme. Arne trekker ikke selve forslaget, og gruppa avviser det heller ikke. De har oppnådd et sannere beslutningsgrunnlag, ikke en ren avslutning.

Begrepsforklaring

Latter er en reaksjon, ikke et vedtak. Den kan uttrykke overraskelse, høflighet, ubehag eller støtte til formen.

Viktige skiller

Skill humorrespons fra samtykke. Vaktbehovet må besvares med data og uttrykte standpunkter.

Språk og formulering

Kvitter kort og gå tilbake: «Poenget er hørt; hvor mange vakter krever modellen, og hvem har sagt ja?»

Kontekst, register og implikasjon

Latter kan skape inntrykk av flertall og gjøre protest vanskelig. Prosessspråk må åpne rommet igjen.

Kontrasteksempel

Feillesning: «De lo, altså støttet de.» Presist: «Flere lo; ingen tok stilling til bemanningen.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c09.l03

Roller: Deltaker, Arne

Arne: Hvis ikke dette går, kan vi vel låse døra til lunsj og la støvet få kveldsvakta.

Deltaker: Vi vet at latteren kom etter overdrivelsen; vi vet ikke om noen dermed støttet forslaget.

Arne: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: Arne, hva er det helt konkret du vil at hver av oss skal ta stilling til?

Arne: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Jeg støtter midnattsåpent hvis to ekstra frivillige bekrefter at de kan ta vaktene før oppstart.

Arne: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Jeg støtter ikke forslaget slik det står, men jeg vil vurdere en kortere prøve annenhver fredag.

Deltaker: Noor har ikke tatt stilling ennå; hun venter på en vaktoversikt som også viser reserve.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Vi vet at latteren kom etter overdrivelsen; vi vet ikke om noen dermed støttet forslaget.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Arne, hva er det helt konkret du vil at hver av oss skal ta stilling til?
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Jeg støtter midnattsåpent hvis to ekstra frivillige bekrefter at de kan ta vaktene før oppstart.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Noor har ikke tatt stilling ennå; hun venter på en vaktoversikt som også viser reserve.

Muntlig fokus

I «Vi **vet** at latteren kom etter overdrivelsen; vi **vet ikke** om noen dermed støttet forslaget» skal sikkerhetsgrensen ligge i motsetningen mellom **vet** og **vet ikke**. Uttal **dermed** tydelig og uten trykk som gjør ordet til en bekreftet årsakskjede. Andre ledd skal høres som en avgrensning av beviset i første ledd, ikke som en påstand om at ingen støtter forslaget.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

9.4 Den oversatte ordleken

Status: Draft

Lesetekst

Noor arbeider med kampanjen som skal presentere ungdomstilbudet i aktivitetshuset for lokale samarbeidspartnere. Den norske overskriften er «Mer rom for unge». I resten av teksten vises både et konkret rom som skal være åpent tre kvelder i uka, og et opplegg der unge deltakere får påvirke aktivitetene. For dem som har sett skissene og deltatt i prosjektmøtene, kan ordet «rom» derfor peke både på stedet og på muligheten til å få plass og innflytelse.

En engelsk versjon skal sendes til to stiftelser og en samarbeidspartner som ikke har deltatt i den norske kampanjen. Det første utkastet forsøker å beholde gjentakelsen av ordet for rom i både konkret og overført betydning. Noor liker at forbindelsen til originalen er synlig, men er usikker på om den muntre formen passer mottakerne. Eleven får ikke avgjøre dette ut fra antakelser om hvordan engelskspråklige mennesker forstår humor. Utkastet prøves i stedet på tre personer som kjenner sakstypen, men ikke den norske ordleken.

Prøveleserne får bare overskriften og ingressen. To tror prosjektet først og fremst gjelder større lokaler. Den tredje spør om gjentakelsen er en midlertidig plassholder. Ingen finner opplysningen om ungdoms medvirkning, og alle etterlyser åpningstid og formål tidligere i teksten. Svarene dokumenterer en svakhet ved dette utkastet for disse mottakerne. De beviser ikke at ordleken er uoversettelig i alle sammenhenger, og de gir ikke grunnlag for å beskrive en hel språkgruppe som mer eller mindre humoristisk.

Noor frykter at en helt saklig overskrift vil gjøre kampanjen kald. Eleven ber henne derfor navngi funksjonen hun vil bevare: Teksten skal åpne døra, gi unge en synlig plass og invitere partnerne inn i et konkret prosjekt. Lydlikheten er et middel i den norske versjonen, ikke selve løftet. Gruppen velger en annen engelsk inngang som uttrykker et trygt sted og reell deltakelse direkte. Den følges av åpningstid og målgruppe i ingressen. I en kort oversetternote forklarer Noor at den norske tittelen bruker «rom» både om sted og mulighet.

Tre nye prøvelesere uten kjennskap til originalkampanjen eller den første prøvelesingen får den nye inngangen. Alle kan nå si at tilbudet både gir et sted å være og innflytelse på aktivitetene, og de finner åpningstiden. Én savner fortsatt den lette tonen i originalen. Noor registrerer dette som et reelt tap, ikke som en feil som må skjules. Den engelske teksten trenger ikke etterligne ordformen for å være lojal; den må gjøre den samme sosiale jobben for en mottaker som ikke deler bakgrunnen.

Begrepsforklaring

Ordspill aktiverer to relevante betydninger. Ved oversettelse må man velge om ordformen, dobbeltbetydningen eller funksjonen skal bevares.

Viktige skiller

Skill semantisk oversettelse fra funksjonell gjenskaping. Et ord for fysisk rom bærer ikke nødvendigvis handlingsrom.

Språk og formulering

Forklar de to norske betydningene. En overskrift og undertittel kan dele arbeidet i målteksten.

Kontekst, register og implikasjon

Kampanjespråk tåler kreativitet, men målgruppen må forstå både konkret tilbud og medvirkning.

Kontrasteksempel

Flat oversettelse bevarer lokalet. «Et sted å møtes – plass til å påvirke» bevarer begge løftene funksjonelt.

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c09.l04

Roller: Deltaker, Noor

Noor: Mer rom for unge

Deltaker: På norsk spiller uttrykket «mer rom» både på et sted å være og på større mulighet til å delta.

Noor: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: To av tre prøvelsere tror teksten mest handler om større lokaler, og ingen finner medvirkningen i denne versjonen.

Noor: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: Vi skal beholde invitasjonen og alvoret, ikke presse den samme ordleken inn i overskriften.

Noor: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: Kan målgruppen forstå at tilbudet gir både et trygt sted og reell innflytelse?

Deltaker: La den engelske inngangen stå på egne bein, og forklar den norske dobbeltbetydningen i en kort merknad.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: På norsk spiller uttrykket «mer rom» både på et sted å være og på større mulighet til å delta.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: To av tre prøvelsere tror teksten mest handler om større lokaler, og ingen finner medvirkningen i denne versjonen.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Vi skal beholde invitasjonen og alvoret, ikke presse den samme ordleken inn i overskriften.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: La den engelske inngangen stå på egne bein, og forklar den norske dobbeltbetydningen i en kort merknad.

Muntlig fokus

I «Vi skal **beholde invitasjonen og alvoret**, ikke **presse den samme ordleken** inn i overskriften» skal det første leddet høres som det positive redaksjonelle valget, ikke som en innledning til et forbud. Samle **invitasjonen og alvoret** i én tydelig enhet. La kontrasten etter **ikke** falle på **presse den samme ordleken**, slik at avvisningen gjelder tvungen gjenbruk av ordformen, ikke humor eller oversettelse generelt.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen

- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

9.5 Retten til å ikke le

Status: Draft

Lesetekst

Liv, Arne og Fatima tester det digitale bestillingsskjemaet før prøveordningen starter. Liv må lene seg nær skjermen for å lese hjelpeteksten og sier at skriftstørrelsen bør undersøkes. Arne svarer: «Vi får spørre gruppas historiske arkiv; Liv husker vel skjemaer fra før skjermen.» To kolleger ler kort. Liv sier: «Nå vil jeg at aldersvitsene stopper.» Hun fortsetter deretter å peke på teksten som er vanskelig å lese.

Arne blir overrasket. Han og Liv har kjent hverandre i tolv år, og han sier at de alltid har hatt en vennlig, skarp tone. Han minner om to tidligere anledninger der Liv lo av lignende kommentarer og svarte med en vits om ham. Liv bestrider ikke at hun lo. Hun sier at hun ikke vil gå gjennom hver gammel situasjon for å få den nye grensen godkjent. Eleven skal derfor ikke avgjøre om all tidligere humor var frivillig, eller om Arnes overraskelse er ekte, ut fra tone og ansiktsuttrykk. Det scenen dokumenterer, er tidligere medlatter, Arnes beskrivelse av sin hensikt og Livs tydelige grense nå.

Fatima spør om gruppa først bør avklare «hvem som egentlig har rett» om den gamle tonen. Eleven avviser behovet for et slikt avhør. En tidligere reaksjon kan ha mange forklaringer, og Liv trenger ikke levere én som passer alle situasjonene. At hun har ledd før, er heller ikke et løfte om å le senere. Samtidig blir ikke hennes nåværende grense brukt som bevis på at Arne hele tiden har ment å skade henne. Det er mulig å erkjenne en uønsket virkning og endre praksis uten å konstruere en sikker motivdom.

Arne sier at han ikke vil såre Liv, beklager den siste kommentaren og lover å slutte med aldersvitsene. Liv svarer at det er det hun ber om nå. Hun tar ikke stilling til om alle andre former for erting mellom dem skal opphøre. Eleven gjør derfor heller ikke hennes grense til en generell regel mot humor. Den gjelder et identifisert tema i denne relasjonen og i gruppas praksis. Fatima legger til at lang kjennskap mellom to kolleger ikke beskriver hvordan «nordmenn» kommuniserer, eller hva nye medarbeidere må tåle for å høre til.

Så vender gruppa tilbake til saken uten å late som kommentaren aldri skjedde. Livs observasjon om liten skrift blir registrert som et tilgjengelighetsavvik. Oppgaven med å lede neste brukertest tildeles henne fordi hun har gjennomført de to tidligere testene og kjenner feilskjemaet, ikke på grunn av alder. Arne får ansvar for å kontrollere visningen på to skjermstørrelser. Når han senere er nær ved å introdusere Liv med en ny aldersreferanse, stanser han selv og oppgir bare erfaringen hennes. Den endrede praksisen kan dermed observeres etter beklagelsen.

Liv har fått en grense som virker framover uten å måtte levere en full fortolkning av fortiden. Arne beholder muligheten til å forklare at han trodde humoren var gjensidig, men ikke til å bruke denne troen som veto mot grensen. Gruppen får fortsatt behandlet

det legitime spørsmålet om lesbarhet og testansvar. Om Liv og Arne senere vil snakke mer om den gamle tonen, er deres uavklarte sak; det er ikke et vilkår for å stoppe aldersvitsene nå.

Begrepsforklaring

Den som rammes av humor, kan sette en samtalegrense uten at gruppa først avgjør om vitsen var uskyldig.

Viktige skiller

Skill intensjon fra virkning og grense. Arne kan ha ment å lette stemningen; Liv kan likevel kreve stopp.

Språk og formulering

En god reparasjon anerkjenner, stopper og går tilbake til saken. Unngå «beklager hvis du ...».

Kontekst, register og implikasjon

Rask, uforbeholden reparasjon beskytter samarbeidet bedre enn diskusjon om humoristisk sans.

Kontrasteksempel

Betinget: «Beklager hvis du ble støtt.» Reparasjon: «Det var en aldersvits, og den var ikke grei. Jeg stopper.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c09.l05

Roller: Deltaker, Liv

Liv: Vi får spørre gruppas historiske arkiv; Liv husker vel skjemaer fra før skjermen.

Deltaker: Liv har sagt at hun ikke vil ha flere vitser om alderen sin. Det gjelder fra nå av.

Liv: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: At hun har ledd før, betyr ikke at hun må godta den samme tonen videre.

Liv: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: Vi trenger ikke avgjøre hva du mente tidligere for å respektere grensen hun setter nå.

Liv: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Spørsmålet om skriftstørrelsen tar vi saklig, uten flere alderskommentarer.

Deltaker: Liv leder brukertesten fordi hun kjenner skjemaet. Alderen hennes har ingenting med den fordelingen å gjøre.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?

- Svar: Liv har sagt at hun ikke vil ha flere vitser om alderen sin. Det gjelder fra nå av.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: At hun har ledd før, betyr ikke at hun må godta den samme tonen videre.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Vi trenger ikke avgjøre hva du mente tidligere for å respektere grensen hun setter nå.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Liv leder brukertesten fordi hun kjenner skjemaet. Alderen hennes har ingenting med den fordelingen å gjøre.

Muntlig fokus

I «At hun har ledd **før**, betyr ikke at hun må godta den samme tonen **videre**» bærer tidsordene selve grensen. Sett et kort kontrasttrykk på **før** og et tydelig slutttrykk på **videre**. Uttal **betyr ikke** samlet, slik at ytringen avviser bindingen mellom tidligere og framtidig reaksjon; den skal ikke høres ut som om Livs tidligere latter blir benektet.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

Kilde:

Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter10.md

C2 – Kapittel 10: Etikk uten fasitsvar

Redaksjonell lesetekstproduksjon

Status: Draft

Språk: Norsk bokmål

Kilde: Complete Norwegian C2, V2 Redeveloped

Kapittelintroduksjon

I «Etikk uten fasitsvar» møter du avansert norsk i konkrete situasjoner der ordvalg, rolle, belegg og virkning må vurderes samtidig. Du arbeider med presise formuleringer, reelle motargumenter og handlinger som tåler etterprøving.

10.1 Rettferdig, men for hvem?

Status: Draft

Lesetekst

Tjue plasser i kvalifiseringsløpet er allerede fordelt, og styringsgruppa må fordele de siste ti mellom atten søkere som alle oppfyller minstekravene. Noor legger fram kølista og foreslår at tidspunktet for fullført søknad avgjør. Hun kan vise hvert tidsstempel, ingen saksbehandler trenger å rangere begrunnelser, og samme regel kan leses opp for alle. Fatima svarer at enkel kontroll ikke alene gjør virkningen rettferdig. Søknadsloggen viser at lenken lå i husets nyhetsbrev fra tirsdag, mens den offentlige kunngjøringen først kom fredag. Flere av de første søkerne var abonnenter. Det er ikke dokumentert at de gjorde noe galt; det er dokumentert at de fikk muligheten tidligere.

Gruppa sammenligner to reelle alternativer. Ren køtid gir forutsigbarhet og begrenser skjønn, men lar den tidlige informasjonen få direkte betydning for hvem som får plass. Behovsprioritering kan ta hensyn til ulike omstendigheter, men krever at gruppa bestemmer hvilke behov som er relevante, hvilken dokumentasjon som er tilstrekkelig, og hvordan like tilfeller skal behandles. Eleven må stanse et forslag om å prioritere «dem vi vet har det vanskeligst». Verken alder, språk, funksjonsevne, arbeidsstatus eller en følelsessterk begrunnelse kan brukes som snarvei til antatt sårbarhet. Det gruppa faktisk har i søknadene, er dokumentasjon på tidsfrister knyttet til konkrete kvalifiseringsmuligheter og opplysninger om hvorvidt et tilsvarende tilbud finnes innen fristen.

Noor ber om én regel som kan brukes på alle atten, ikke en liste over sympatiske unntak. Eleven formulerer derfor en trinnvis beslutning: Først vurderes dokumentert tidskritisk behov. Deretter vurderes dokumentert mangel på et tilsvarende tilbud før den aktuelle fristen. Hvis søkere fortsatt står likt, avgjør tidspunktet for fullført søknad. Personlige kjennetegn som ikke påvirker den konkrete muligheten, skal ikke inngå. Gruppen vet at også denne regelen kan treffe ufullkomment. Dokumentasjon kan være lettere å skaffe for noen enn for andre, og ulike tidsfrister kan være vanskelige å sammenligne. Skjønnnet må derfor begrunnes i hvert tilfelle.

Styringsgruppa har myndighet til å vedta opptakskriteriene innenfor prosjektmandatet. Den vedtar regelen og publiserer den før de atten søknadene rangeres på nytt. Hver søker som ikke får plass, skal få vite hvilket kriterium som ble avgjørende i egen sak. En klage kan gjelde feil faktum, oversett dokumentasjon eller ulik bruk av kriteriene; den er ikke et løfte om at alle uenigheter fører til ny plass. To medlemmer som ikke vurderte den aktuelle søknaden første gang, kontrollerer klagen innenfor den samme gruppa. Det tilfører ikke nye plasser og fjerner ikke kostnaden for dem som blir stående utenfor.

Noor godtar at køtid blir en sekundær regel, men vil ha tapet eksplisitt i protokollen. Tidlige søkere kan miste en fordel de innrettet seg etter. Søkere med et legitimt, men utilstrekkelig dokumentert behov kan fortsatt tape. De som får plass etter behovskriteriene, får en tidskritisk mulighet de ellers kunne mistet. Vedtaket gjelder denne kursrunden etter klagebehandlingen. Før neste opptak skal gruppa undersøke hvordan informasjonen ble distribuert og om kriteriene ga etterprøvbare begrunnelser; eventuelle endringer gjelder senere opptak, ikke en skjult omrangering av denne runden.

Begrepsforklaring

En transparent regel kan anvendes likt og likevel videreføre en skjev start. Rettferdighet omfatter regel, tilgang og virkning.

Viktige skiller

Skill prosedyrelikhet fra reell mulighet. Tidsstempel er kontrollerbart, men abonnenter fikk et dokumentert forsprang.

Språk og formulering

Spør «hvem fikk tilgang når?» og «hvilken ulempe skal rettes?» Begrunn et avgrenset korrektiv.

Kontekst, register og implikasjon

«Alle kunne søke» skjuler tidsforskjellen. Presist språk synliggjør hvem regelen faktisk favoriserte.

Kontrasteksempel

Formelt likt: «Først til mølla.» Korrigert: «Bare søknader etter offentlig kunngjøring rangeres på tidspunkt.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c10.l01

Roller: Deltaker, Noor

Noor: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Køen er enkel å kontrollere, men den favoriserer dem som fikk beskjed først.

Noor: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: Vi må velge nå: Skal de ti plassene gå etter køtid eller etter dokumentert, tidskritisk behov?

Noor: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: At fristen er den samme for alle, betyr ikke at den virker likt når informasjonen kom på ulike tidspunkt.

Noor: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: Vi vurderer tidskritisk behov og manglende alternativer først, og bruker køtid når søkere ellers står likt.

Deltaker: De som ikke får plass, skal få begrunnelsen i sin egen sak og vite hvordan de kan klage.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Køen er enkel å kontrollere, men den favoriserer dem som fikk beskjed først.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Vi må velge nå: Skal de ti plassene gå etter køtid eller etter dokumentert, tidskritisk behov?
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: At fristen er den samme for alle, betyr ikke at den virker likt når informasjonen kom på ulike tidspunkt.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: De som ikke får plass, skal få begrunnelsen i sin egen sak og vite hvordan de kan klage.

Muntlig fokus

I «At fristen er den **samme for alle**, betyr ikke at den **virker likt** når informasjonen kom på **ulike tidspunkt**» bærer kontrasten resonnementet. Samle **samme for alle** som den formelle likheten. La **virker likt** få et korrigerende trykk etter **betyr ikke**, og avslutt med tydelig trykk på **ulike tidspunkt** som den dokumenterte grunnen til forskjellen. Ytringen skal ikke høres ut som en anklage mot dem som fikk informasjon tidlig.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

10.2 Det minste inngrepet

Status: Draft

Lesetekst

Samir får en hendelsesrapport fra den kontrollerte sikkerhetstesten av søknadsportalen. Testeren var innlogget som vanlig bruker og klarte to ganger å erstatte et vedlegg som ennå ikke var behandlet i en annen testkonto, ved å endre kontoreferansen i opplastingsforespørselen. Testeren kunne ikke lese målfilen. De vanlige sidene for publisert kursinformasjon, frister og egen status ble kontrollert uten at testen fant tilsvarende feil. Funnet dokumenterer en sårbarhet i filopplastingen. Loggene er ennå ikke ferdig gjennomgått, så gruppa vet ikke om noen utenfor testen har brukt den til å endre reelle brukerfiler.

Samir vil stenge portalen straks. Han peker på at vedlegg kan inneholde personopplysninger, og at konsekvensen kan være alvorlig selv om sannsynligheten for faktisk misbruk er ukjent. Noor støtter rask handling, men spør hva full stenging beskytter mot som en stans i opplastingen ikke gjør. En full stenging vil hindre alle i å lese egne statusmeldinger og morgendagens frist. Å holde alt åpent med bare en advarsel lar derimot den påviste angrepsveien stå tilgjengelig. Den operative beslutningen står mellom et bredt inngrep, et avgrenset inngrep og fortsatt eksponering; «sikkerhet» avgjør ikke omfanget uten denne sammenligningen.

Eleven legger fram et hendelsesbilde med tre evidensfelt. Det som er etablert, er at en manipulert opplasting kan erstatte et vedlegg i en annen konto under testbetingelsene. Det som er mulig, men ikke etablert, er at reelle brukerfiler er blitt endret. Det som foreløpig taler mot full stenging, er at lesetilgangen er testet uten samme funn. Alvorligheten begrunner umiddelbar handling mot opplastingen; den gjør ikke alle andre funksjoner til dokumenterte farer.

Som operativ hendelsesleder kan Samir stanse en funksjon og må føre beslutningen i hendelsesloggen. Han deaktiverer opplasting, mens publisert informasjon, egne statusmeldinger og allerede innsendte dokumenter forblir lesbare. Personer som skulle

levere dokumentasjon, får ikke gjort det fram til ny vurdering og bærer dermed restriksjonen. Beslutningen lover ikke at øvrige funksjoner er «helt sikre»; den sier bare at testen ikke har vist samme feil der.

Revisjonspunktet settes til neste dag klokka tolv. Før da skal en rettelse være testet mot den samme framgangsmåten, og opplastingsloggene skal være kontrollert for tegn på uautoriserte erstatninger. Hvis rettelsen består testen og loggene ikke avdekker en bredere feil, kan Samir åpne funksjonen. Hvis loggene eller den nye testen viser at andre deler er berørt, må inngrepet utvides og de berørte varsles etter hendelsesplanen. Tiltaket er midlertidig og prøvbart. Kostnaden for dem som ikke kan levere dokumentasjon, blir ikke omtalt som ubetydelig bare fordi inngrepet er smalere enn full nedstenging.

Begrepsforklaring

Proporsjonalitet krever at tiltaket retter seg mot dokumentert risiko og ikke griper bredere inn enn nødvendig.

Viktige skiller

Skill sårbar funksjon, mulige hendelser og upåvirkede tjenester. Vedleggsopplasting kan isoleres mens andre sider holdes åpne.

Språk og formulering

Angi omfang, begrunnelse og revurdering: hva stenges, hva beholdes, og hvilket belegg kreves for åpning.

Kontekst, register og implikasjon

Et avgrenset sikkerhetsspråk viser kontroll og reduserer brukerskade uten å bagatellisere funnet.

Kontrasteksempel

For bredt: «Portalen stenges.» Proporsjonalt: «Vedleggsopplasting stenges; kontrollerte informasjonssider forblir åpne.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c10.l02

Roller: Deltaker, Samir

Samir: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: I testen kunne en manipulert opplasting erstatte et vedlegg i en annen konto; lesetilgangen hadde ikke den samme feilen.

Samir: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: Vi vet at sårbarheten finnes. Vi vet ikke om noen har utnyttet den.

Samir: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Å stenge hele portalen vil også ramme funksjoner vi ikke har funnet feil i.

Samir: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Samir, stans opplastingen nå, men la søkerne beholde tilgangen til status og

frister.

Deltaker: Vi vurderer tiltaket på nytt i morgen klokka tolv, etter ny test og kontroll av opplastingsloggene.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: I testen kunne en manipulert opplasting erstatte et vedlegg i en annen konto; lesetilgangen hadde ikke den samme feilen.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Vi vet at sårbarheten finnes. Vi vet ikke om noen har utnyttet den.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Å stenge hele portalen vil også ramme funksjoner vi ikke har funnet feil i.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Vi vurderer tiltaket på nytt i morgen klokka tolv, etter ny test og kontroll av opplastingsloggene.

Muntlig fokus

I «Vi **vet** at sårbarheten finnes. Vi **vet ikke** om noen har utnyttet den» skal den første helsetningen avsluttes som et fastslått funn. I den andre skal **vet ikke** uttales samlet, slik at **ikke** avgrenser kunnskapen i stedet for å høres ut som nøling før en skjult anklage. Kontrasten mellom **vet** og **vet ikke** markerer evidensgrensen; den skal verken dempe sårbarheten eller gjøre mulig misbruk til et faktum.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

10.3 Omsorg eller overstyring?

Status: Draft

Lesetekst

Fatima skal formidle at praksisstedet Leila ønsket, har avslått forespørselen. Avslaget er endelig fra praksisstedets side, men aktivitetshuset kan senere drøfte andre muligheter med Leila. I inntakssamtalen skrev Leila at avgjørelser om deltakelsen skulle forklares direkte til henne. Det finnes ingen fullmakt til søsteren Dalia og ingen dokumentasjon på at Leila ikke kan forstå eller ta stilling. Beskjeden kan utløse skuffelse; det er ikke det samme som manglende samtykkekompetanse.

Dalia ringer før samtalen og ber Fatima vente til etter fagarrangementet. Hun sier at Leila har gledet seg lenge, at hun kan reagere sterkt på nederlag, og at familien trenger tid til å forberede henne. Fatima kjenner Dalia som en engasjert støtteperson og vil ikke avvise bekymringen som uvedkommende. Hun har likevel bare Dalias beskrivelse av mulig reaksjon. Å skjule avslaget eller si at saken fortsatt er åpen, ville gi familien kontroll over informasjon Leila uttrykkelig har bedt om å få direkte.

Eleven hjelper Fatima med å skille tre roller. Praksisstedet eier avslaget. Fatima har ansvar for å formidle det korrekt og tilby oppfølging. Leila bestemmer tidspunktet innenfor den direkte kontakten og hvem, om noen, som skal være til stede. Dalia kan gi relevant bakgrunn og tilbys en rolle dersom Leila ønsker det; hun kan ikke samtykke til utsettelse eller mottak på Leilas vegne. Omsorgsalternativet er derfor ikke et valg mellom en kald beskjed alene og familiens overtakelse.

Fatima ringer Leila og sier at hun har et svar fra praksisstedet. Hun spør om Leila vil ta samtalen nå eller senere samme dag, og opplyser at Leila kan ha med en person hun velger. Leila ber om et møte samme ettermiddag og velger venninnen Amina. Fatima kontakter ikke Amina før Leila har sagt at hun ønsker det. Valget gjelder denne samtalen og kan endres av Leila fram til den begynner; det er ikke en generell fullmakt til Amina. Under møtet gir Fatima avslaget som et avklart svar, forklarer begrunnelsen praksisstedet har oppgitt, og stopper før hun tilbyr alternative løp. Leila får først reagere og velge om hun vil fortsette samtalen.

Leila vil vite om søsteren forsøkte å stoppe beskjeden. Fatima sier at Dalia uttrykte bekymring og ønsket utsettelse, men legger ikke til et motiv hun ikke kjenner. Hun forklarer at hun fulgte Leilas egen instruks om direkte svar. Leila velger å fortelle Dalia om avslaget selv. Hun ber Amina bli med også i den senere samtalen om alternativer. Resultatet er ikke at familien og Leila blir enige om hva omsorg krever. Resultatet er at støtten tilbys uten å omskrive avslaget, skjule informasjon eller gjøre Leilas uttrykte valg frivillig bare i navnet.

Begrepsforklaring

Omsorg respekterer selvbestemmelse; overstyring tar informasjon eller valg bort uten tilstrekkelig grunn. Skuffelse opphever ikke retten til direkte beskjed.

Viktige skiller

Skill støtteperson fra beslutningsmottaker og reaksjon fra manglende samtykkekompetanse.

Språk og formulering

Snakk direkte og konkret. Tilby støtte etter hovedbeskjeden: «Vil du at vi ringer søsteren din sammen?»

Kontekst, register og implikasjon

Varm tone blir paternalistisk dersom sannheten pakkes bort. Respekt innebærer beskjed, reaksjonsrom og reelle valg.

Kontrasteksempel

Overstyring: «Vi tar det med søsteren din.» Omsorg: «Praksisstedet har sagt nei; du bestemmer om Dalia skal delta videre.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c10.l03

Roller: Deltaker, Fatima

Fatima: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Leila har bedt om at avgjørelser forklares direkte til henne; hun har ikke gitt familien fullmakt til å motta dem.

Fatima: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: Søsterens bekymring skal tas på alvor, men den viser ikke at Leila ikke kan velge selv.

Fatima: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: Vi kan tilby at noen er til stede, men Leila bestemmer om hun vil ha støtte, og hvem det i så fall skal være.

Fatima: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: Fatima, spør først om hun vil ta samtalen nå, og gi deretter svaret uten å late som det fortsatt er uavklart.

Deltaker: Familien kan gi råd, men det er Leila som må samtykke til hvem som er med i samtalen.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Leila har bedt om at avgjørelser forklares direkte til henne; hun har ikke gitt familien fullmakt til å motta dem.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Søsterens bekymring skal tas på alvor, men den viser ikke at Leila ikke kan velge selv.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Vi kan tilby at noen er til stede, men Leila bestemmer om hun vil ha støtte, og hvem det i så fall skal være.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Familien kan gi råd, men det er Leila som må samtykke til hvem som er med i samtalen.

Muntlig fokus

I «Vi kan **tilby** at noen er til stede, men **Leila bestemmer** om hun vil ha støtte, og **hvem** det i så fall skal være» skal **tilby** høres som Fatimas handling og **Leila bestemmer** som grensen for hennes myndighet. Det siste trykket på **hvem** gjør valget av person eksplisitt; ikke la oppramsingen etter **men** høres ut som ferdige alternativer andre allerede har valgt for henne.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:
Godkjent av:
Dato:

10.4 Lojalitetens grense

Status: Draft

Lesetekst

Arne kontrollerer rangeringen før opptakslista låses etter klagefristen. Han oppdager at regnearkformelen hoppet over kolonnen for dokumentert mangel på tilsvarende tilbud. Fire søkere fikk dermed feil poengsum, og ny beregning viser at to av dem falt under grensen på feil grunnlag. Dette er ikke bare en mulig risiko: Feilen har påvirket tildelingen. Det er derimot ikke fastslått hvorfor formelen ble feil, om noen oppdaget den tidligere, eller hvem som eventuelt har et personlig ansvar.

Fatima laget den første versjonen av arket. Hun ber Arne gi henne én arbeidsdag til å kontrollere alle radene før saken forlater gruppa. Hun frykter at et varsel med ordet «feil» vil skade tilliten til prosjektet og gjøre henne til sydebukk før årsaken er undersøkt. Arne forstår lojalitetskravet. Han vet også at klagefristen utløper neste dag, og at de berørte ikke kan reagere på en feil de ikke kjenner til. Å vente skjærer kollegaen og institusjonen på kort sikt, mens søkernes tapte klagemulighet blir irreversibel.

Eleven skiller mellom konfidensialitet og fortielse. Søkeropplysninger, sammenligninger og andre personers dokumentasjon skal ikke sendes åpent eller deles mellom søkerne. Hver av de berørte kan likevel få vite at en beregningsfeil har påvirket egen sak, hva gruppa nå kontrollerer, og hvordan klagefristen virker. Den interne plikten er å rapportere feilen til Mina, som er ansvarlig for tildelingen. Den eksterne plikten er målrettet informasjon til dem som kan miste en rettighet dersom gruppa venter. Ingen har myndighet til å love Fatima at opplysningen aldri blir rapportert videre.

Mina beslutter at varslet skal sendes samme ettermiddag. Arne har ansvar for utsendingen og leser teksten tilbake for gruppa: Beregningsfeilen har påvirket tildelingen; mottakerens sak blir kontrollert på nytt; klagefristen er neste dag; og mottakeren kan klage på det foreliggende vedtaket nå. Teksten sier ikke at mottakeren automatisk får plass, fordi hele rangeringen og følgene for andre søkere ennå ikke er ferdig behandlet. Den sier heller ikke at feilen bare «kan» ha påvirket tildelingen, for det er allerede dokumentert at den gjorde det.

Arne sender fire separate meldinger og registrerer tidspunktet. Fatima får samtidig et internt faktanotat om formelfeilen, ny beregning og videre kontroll. Det står ingenting om motiv eller uaktsomhet. Hun er fortsatt uenig i at varslingen måtte skje før den fulle internkontrollen, men hun ser at meldingen ikke utpeker henne. To søkere klager før fristen. Nåværende plassmottakere får beskjed om at rangeringen kontrolleres dersom deres vedtak kan bli berørt; ingen mister en plass gjennom en skjult administrativ endring.

Varslingen beskytter de feilvurdertes mulighet til å reagere, men den har en kostnad. Prosjektets feil blir kjent, samarbeidet mellom Arne og Fatima belastes, og personer som trodde tildelingen var avsluttet, møter ny usikkerhet. Gruppen forklarer ikke beslutningen ved å late som alle støtter den. Den begrunner hvorfor søkernes tidskritiske rett til å reagere veier tyngre enn ønsket om å fullføre internkontrollen i ro, samtidig som persondata og usikkerheten om årsak bevares.

Begrepsforklaring

Lojalitet omfatter å melde en dokumentert feil som har skadet søkere. Å skjule feilen beskytter ikke oppdraget.

Viktige skiller

Skill etablert virkning fra uavklart skyld. Beregningen viser feil tildeling, ikke hvem som skapte formelen eller hvorfor.

Språk og formulering

Bruk «vi har funnet», «vi beregner på nytt» og «berørte kontaktes». Hold personansvar i en egen gransking.

Kontekst, register og implikasjon

Presis åpenhet gjør retting mulig uten å foregripe skyldspørsmålet.

Kontrasteksempel

For lite: «Det kan ha skjedd en feil.» For mye: «En medarbeider ødela rangeringen.»
Presist: «Feilen påvirket fire poengsummer; to avslag vurderes på nytt.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c10.l04

Roller: Deltaker, Arne

Arne: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Formelfeilen endret poengsummen til fire søkere, og to av dem falt under grensen på feil grunnlag.

Arne: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: At Fatima laget arket, er ikke et argument for å vente; vi vet heller ikke hvorfor formelen ble feil.

Arne: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: Taushetsplikten hindrer oss i å dele søkeropplysninger åpent, ikke i å varsle hver søker om egen sak.

Arne: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Mina har ansvar for tildelingen; Arne sender varsel til de berørte før klagefristen i morgen.

Deltaker: Vi skriver at feilen har påvirket tildelingen og at saken kontrolleres på nytt, men vi lover ikke et bestemt utfall ennå.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Formelfeilen endret poengsummen til fire søkere, og to av dem falt under grensen på feil grunnlag.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: At Fatima laget arket, er ikke et argument for å vente; vi vet heller ikke hvorfor formelen ble feil.
- Hvilken avgrensning blir viktig?

- Svar: Taushetsplikten hindrer oss i å dele søkeropplysninger åpent, ikke i å varsle hver søker om egen sak.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Vi skriver at feilen har påvirket tildelingen og at saken kontrolleres på nytt, men vi lover ikke et bestemt utfall ennå.

Muntlig fokus

I «Taushetsplikten hindrer oss i å dele søkeropplysninger **åpent**, ikke i å varsle hver søker om **egen sak**» må rekkevidden av plikten ligge i kontrasten mellom **åpent** og **egen sak**. Første ledd skal avgrense delingen; andre ledd skal korrigere hva avgrensningen ikke betyr. Ikke legg hovedtrykket på **taushetsplikten** alene, for da kan ytringen høres ut som et generelt påbud om stillhet.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

10.5 Ingen ren løsning

Status: Draft

Lesetekst

Mina leder det siste planleggingsmøtet før fagarrangementet. Ti fagøkter er avtalt i foreløpig program, og de bruker hele rammen dersom de gjennomføres uten tolkning. Et bindende heldagsoverslag viser at tolkning i arrangementets to arbeidsspråk vil bruke førti prosent av totalbudsjettet enten gruppa gjennomfører seks eller ti økter. Kostnadsarket viser at de resterende seksti prosentene dekker seks av øktene. Fjorten registrerte deltakere har oppgitt at de trenger denne tolkningen for å følge det faglige innholdet. Uten tolkning kan alle ti økter gjennomføres, men disse deltakerne får ikke reell adgang til dem. Med alle øktene og tolkning bryter gruppa den faste budsjettrammen.

Mina legger tre alternativer på bordet. Det første er fullt program uten tolkning. Det andre er fullt program med tolkning og et udekket beløp; siden gruppa verken har fullmakt til å overskride rammen eller dokumentert ny finansiering, er dette ikke et gjennomførbart vedtak. Det tredje er et mindre program med tolkning. Samir ber gruppa unngå formuleringen «balansert løsning» før den har sagt hvem som bærer hvert tap. Tolkning gir de fjorten tilgang til innholdet. Redusert omfang tar fire økter fra alle deltakerne og programposter fra fire bidragsyttere.

Gruppa kan ikke velge økter etter hvem Mina kjenner best eller hvem som protesterer høyest. Arrangementet er allerede kunngjort med tre kjernefunksjoner: gi forståelig informasjon om tilbudet, la deltakerne påvirke videre aktiviteter og tilby praktisk

oppfølging. Hver økt vurderes etter sin direkte betydning for disse funksjonene, ikke etter foredragsholderens status eller antatt publikumsverdi. Seks økter dekker samlet alle tre funksjonene. Fire supplerende økter tas ut. At alle mister noe, gjør ikke fordelingen automatisk rettferdig; begrunnelsen ligger i relevant funksjon og reell tilgang, ikke i at tapet kan telles likt.

Eleven formulerer beslutningsregelen for møtet: Innenfor den bekreftede rammen skal gruppa bare tilby et program som registrerte deltakere faktisk kan følge, og det gjenværende omfanget skal dekke alle tre kunngjorte kjernefunksjonene. På dette grunnlaget vedtar planleggingsgruppa seks fagøkter med tolkning. Mina har myndighet til å fastsette programmet innenfor rammen og tar ansvar for å informere de fire bidragsyterne som mister plass. Hun skal ikke si at øktene deres var uviktige; de ble valgt bort fordi kjernefunksjonene kunne dekkes uten dem.

En deltakerrepresentant spør om gruppa da har sikret «full universell tilgang». Eleven avgrenser svaret. Tolkningen fjerner den dokumenterte språkbarrieren for de fjorten registrerte i de seks øktene, men materialet viser ikke at alle mulige tilgjengelighetsbehov er dekket. Et mindre program med tolkning er derfor den minst skadelige gjennomførbare løsningen gruppa har identifisert, ikke en skadefri eller universelt fullkommen løsning. Bidragsyterne kan fortsatt bestride prioriteringen, og deltakerne kan savne temaene som forsvinner.

Vedtaket gjelder dette arrangementet på det bekreftede budsjett- og kostnadsgrunnlaget. Hvis det bindende tolkeoverslaget eller den vedtatte rammen endres før kontraktene inngås, skal programomfanget vurderes på nytt etter samme regel. Et ubekreftet håp om sponsorinntekter kan ikke brukes til å beholde alle ti øktene nå. Etter arrangementet registrerer gruppa faktisk deltakelse og bruk av tolkningen som grunnlag for neste planlegging. Den senere evalueringen gjør beslutningen reviderbar for framtidige arrangementer, men gir ikke de fire øktene tilbake i dette programmet.

Begrepsforklaring

Et etisk dilemma er reelt når alle valg har en viktig kostnad. God begrunnelse viser verdier, tap og myndighet uten å late som løsningen er ren.

Viktige skiller

Skill økonomisk begrensning fra prioriteringskriterium. Budsjettet forklarer hvorfor alt ikke går, men ikke hvilke seks økter som velges.

Språk og formulering

Si «vi prioriterer ... fordi ...; konsekvensen er ...; beslutningen vurderes på nytt dersom ...».

Kontekst, register og implikasjon

«Vi hadde ikke noe valg» fraskriver ansvar. Et ansvarlig register erkjenner handlingsrommet og dem som bærer tapet.

Kontrasteksempel

Ansvarsflukt: «Budsjettet tvang oss.» Begrunnelse: «Vi valgte seks økter med tolkning; fire bidrag faller bort.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c10.l05

Roller: Deltaker, Mina

Mina: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Budsjettet dekker enten hele programmet uten tolkning eller seks fagøkter med tolkning; hele programmet med tolkning går over rammen.

Mina: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: Tolkningen bruker førti prosent av rammen, men uten den kan fjorten registrerte deltakere ikke følge fagene.

Mina: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: Et fullt program er ikke reelt åpent hvis noen av de registrerte ikke kan forstå innholdet.

Mina: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: Jeg foreslår seks kjerneøkter med tolkning. Da faller fire av de planlagte øktene bort.

Deltaker: Dette er den minst skadelige løsningen vi har innenfor rammen, ikke en løsning uten tap.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Budsjettet dekker enten hele programmet uten tolkning eller seks fagøkter med tolkning; hele programmet med tolkning går over rammen.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Tolkningen bruker førti prosent av rammen, men uten den kan fjorten registrerte deltakere ikke følge fagene.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Et fullt program er ikke reelt åpent hvis noen av de registrerte ikke kan forstå innholdet.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Dette er den minst skadelige løsningen vi har innenfor rammen, ikke en løsning uten tap.

Muntlig fokus

I «Dette er den **minst skadelige** løsningen vi har innenfor rammen, ikke en løsning **uten tap**» skal **minst skadelige** uttales som en sammenligning mellom de tilgjengelige alternativene, ikke som ros av løsningen. La korrigeringen etter komma få et eget, tydelig trykk på **uten tap**. Slutfallet skal bekrefte at tapet består; det må ikke høres ut som en beroligende parentes.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:
Godkjent av:
Dato:

Kilde:

Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter11.md

C2 – Kapittel 11: Språklig beredskap

Redaksjonell lesetekstproduksjon
Status: Draft
Språk: Norsk bokmål
Kilde: Complete Norwegian C2, V2 Redeveloped

Kapittelintroduksjon

I «Språklig beredskap» møter du avansert norsk i konkrete situasjoner der ordvalg, rolle, belegg og virkning må vurderes samtidig. Du arbeider med presise formuleringer, reelle motargumenter og handlinger som tåler etterprøving.

11.1 Spørsmålet som flytter målstolpen

Status: Draft

Lesetekst

Lokaljournalisten Ingrid intervjuer Mina rett etter at det reviderte fagprogrammet er publisert. På bordet ligger det samme kostnadsarket som planleggingsgruppa brukte: Tolkning i de to arbeidsspråkene bruker førti prosent av den faste rammen, og de resterende seksti prosentene dekker seks av de ti planlagte øktene. Det publiserte programnotatet viser også de tre kriteriene som de seks øktene samlet dekker: forståelig informasjon, mulighet for medvirkning og praktisk oppfølging. Materialet dokumenterer beslutningsgrunnlaget og virkningen. Det sier ikke hvorfor Mina personlig ønsket utfallet.

Ingrid begynner med å spørre hva tolkningen koster. Mina svarer med prosentene og forklarer at alternativet innenfor rammen var ti økter uten tolkning. Ingrid følger opp med hvem som taper på valget. Mina sier at fire bidragsytere mister programposten sin, og at alle deltakere mister fire planlagte temaer. Det er et kort svar, men ikke en misvisende forenkling: Hun navngir både den konkrete kostnaden og gruppene som bærer den.

Da tallene er lagt fram, endrer Ingrid spørsmål: «Kuttet du egentlig de fire øktene for å få folk til å glemme feilen i opptaket?» Spørsmålet kobler to dokumenterte hendelser — programkuttet og beregningsfeilen — til et personlig motiv som ikke følger av noen av dem. Mina må ikke velge mellom å godta premisset og å unnslippe hele spørsmålet. Hun sier først hva som har skiftet: Ingrid spurte om kostnaden, men spør nå om hennes motiv. Deretter korrigerer hun kort at den påståtte hensikten ikke er dokumentert.

Ingrid avbryter: «Men du valgte jo hvilke fire som skulle ut.» Det er en relevant oppfølging, ikke en avsporing. Mina svarer på den. Hun forklarer at alle ti øktene ble vurdert mot de tre kunngjorte funksjonene, og at seks kunne dekke alle tre. Hun gjentar ikke hele budsjettpresentasjonen. Hun knytter utvelgelsen til kriteriet, erkjenner tapet og plasserer ansvaret hos seg selv og planleggingsgruppa. Hun hevder ikke at kriteriet beviser at utfallet var det eneste mulige, eller at bidragsyterne må være enige.

Ingrid prøver en siste komprimering: «Så omdømmet spilte ingen rolle?» Mina kan ikke dokumentere alles indre overveielser og gjør derfor ikke fravær av motivbevis til sikker kunnskap om hvert motiv. Hun svarer at beslutningen hun kan stå ansvarlig for, bygger på det publiserte budsjettet og de publiserte funksjonene. Dersom Ingrid har et konkret habilitets- eller rolleproblem, kan hun stille det presist og få et svar på det. Intervjuet avsluttes med hvilken kostnad som ble valgt, hvilken kostnad som ble unngått, og hvilken regel som styrte utvalget. Den ladede rammen har ikke fått endre evidensen.

Begrepsforklaring

Et spørsmål flytter målstolpen når det krever svar på en annen påstand enn den som ble begrunnet.

Viktige skiller

Skill kritisk spørsmål fra innebygd premiss. Materialet viser beslutningsgrunnlag, ikke Minas private motiv.

Språk og formulering

Korriger kort: «Premisset gjelder motiv; dokumentene viser kriteriene.» Fortsett så med det etterprøvbare.

Kontekst, register og implikasjon

I intervju må korreksjonen være rask og rolig. Lang metadiskusjon høres unnvikende ut; stillhet godtar premisset.

Kontrasteksempel

Aksept: «Jeg ønsket ikke å ...» Reparasjon: «Det er ikke dokumentert som mitt motiv. Beslutningen bygde på tre kriterier.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c11.l01

Roller: Deltaker, Ingrid

Ingrid: Kuttet du egentlig de fire øktene for å få folk til å glemme feilen i opptaket?

Deltaker: Du spurte først hva tolkningen koster. Nå spør du om jeg kuttet programmet for å beskytte omdømmet.

Ingrid: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: Påstanden om motivet mitt er ikke dokumentert, men jeg svarer gjerne på hvordan de fire øktene ble valgt bort.

Ingrid: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Fire bidragsytere mister programposten sin, og alle deltakerne mister fire planlagte temaer.

Ingrid: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Budsjettet viser at tolkningen bruker førti prosent av rammen, og at resten

dekker seks økter.

Deltaker: Vi valgte seks økter som dekker de tre kunngjorte funksjonene; det er den avgjørelsen jeg svarer for.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Du spurte først hva tolkningen koster. Nå spør du om jeg kuttet programmet for å beskytte omdømmet.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Påstanden om motivet mitt er ikke dokumentert, men jeg svarer gjerne på hvordan de fire øktene ble valgt bort.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Fire bidragsytere mister programposten sin, og alle deltakerne mister fire planlagte temaer.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Vi valgte seks økter som dekker de tre kunngjorte funksjonene; det er den avgjørelsen jeg svarer for.

Muntlig fokus

I «Påstanden om motivet mitt er **ikke dokumentert**, men jeg svarer gjerne på **hvordan de fire øktene ble valgt bort**» skal første ledd lukke bare den udokumenterte slutningen. Etter **men** må stemmen fortsette framover mot det legitime kontrollspørsmålet. Det lengste meningsbærende trykket ligger derfor på **hvordan de fire øktene ble valgt bort**, ikke på **motivet mitt**; ellers kan korreksjonen høres ut som en avvisning av hele intervjuet.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

11.2 Tre avbrytelser, én tanke

Status: Draft

Lesetekst

Vedleggsopplastingen er fortsatt stengt mens den rettede funksjonen testes. Samir har operativ myndighet til å åpne den igjen. Mina skal orientere helgevakten og administrasjonen om skillet mellom sikkerhetsbeslutningen og fristoppfølgingen: En søknadsfrist kan håndteres administrativt, men den gjør ikke en uverifisert funksjon trygg. Før hun rekker å fullføre, kommer Samir med tre opplysninger som alle er relevante.

Den første avbrytelsen gjelder systemtilgang. Helgevakten kan registrere henvendelser, men kan ikke endre frister i saksbehandlingssystemet. Mina tar detaljen inn i den pågående setningen: Henvendelsene skal loggføres i helga, og administrasjonen legger inn forlengelsene mandag. Hun går så tilbake til hovedpunktet om at bare Samir kan beslutte digital gjenåpning etter ny test.

Den andre avbrytelsen skjer idet Mina forklarer fristforlengelsen. Fire søkere har en ekstern dokumentasjonsfrist tirsdag klokka ti. Aktivitetshuset kan forlenge sin egen behandlingsfrist, men ikke den eksterne fristen. Opplysningen kvalifiserer løsningen: De fire kan ikke bare legges i samme mandagskø som resten. Den endrer likevel ikke sikkerhetskravet for opplastingen.

Den tredje avbrytelsen tilfører den manglende praktiske opplysningen. Det bemannede mottaket har en eksisterende kontrollprosedyre for fysisk innlevering mandag mellom åtte og ti, med identitetskontroll, forseglet intern transport og skriftlig kvittering samme dag. Mina innarbeider dette som et særskilt løp for de fire tirsdagssakene. Hun lover ikke at det eksterne organet vil godta dokumentasjonen; hun sørger for at aktivitetshuset kan motta og kvittere innen fristen.

Etter den tredje avbrytelsen fullfører Mina den opprinnelige tanken uten å starte fra begynnelsen. Den digitale stansen varer til rettelsen er testet. Helgevakten logger berørte henvendelser. Administrasjonen forlenger interne frister mandag. De fire med ekstern tirsdagsfrist får beskjed om fysisk mottak. Samir godkjenner at sluttversjonen bevarer hans myndighet og sikkerhetsvilkåret. De andre godkjenner at de praktiske konsekvensene er med. Samtalen viser kontroll som koordinasjon, ikke som dominans: Mina holder tråden fordi hun tar imot det som faktisk endrer svaret.

Begrepsforklaring

Å holde en tankerekke under avbrytelse krever at relevante innspill parkeres uten å miste hovedskillet.

Viktige skiller

Skill sikkerhetsmyndighet, administrativ frist og teknisk status. De må få plass, men ikke blandes til ett argument.

Språk og formulering

Bruk «jeg tar de tre punktene; først fullfører jeg skillet ...». Oppsummer og returner eksplisitt.

Kontekst, register og implikasjon

Rolig nummerering viser både lytting og ledelse; skarp avvisning eller umiddelbar ettergivenhet svekker orienteringen.

Kontrasteksempel

Tapt tråd: svar straks på alt. Styrt: «Fristen er punkt to. Først: Bare Samir kan åpne etter verifisert test.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c11.l02

Roller: Deltaker, Samir

Samir: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Opplastingen åpnes først når rettelsen har bestått ny test; fristpress gjør ikke funksjonen trygg.

Samir: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: At helgevakten ikke kan endre frister i systemet, betyr at sakene må loggføres for oppfølging mandag, ikke at sikkerhetskravet faller.

Samir: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: De fire med ekstern frist tirsdag kan ikke hjelpes bare med en intern forlengelse.

Samir: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: Da bruker de det kontrollerte mottaket mandag morgen og får skriftlig kvittering samme dag.

Deltaker: Så jeg fullfører: Den digitale stansen står, interne frister forlenges, og tirsdagssakene leveres fysisk.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Opplastingen åpnes først når rettelsen har bestått ny test; fristpress gjør ikke funksjonen trygg.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: At helgevakten ikke kan endre frister i systemet, betyr at sakene må loggføres for oppfølging mandag, ikke at sikkerhetskravet faller.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: De fire med ekstern frist tirsdag kan ikke hjelpes bare med en intern forlengelse.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Så jeg fullfører: Den digitale stansen står, interne frister forlenges, og tirsdagssakene leveres fysisk.

Muntlig fokus

I «Så jeg fullfører: Den digitale stansen **står**, interne frister **forlenges**, og tirsdagssakene **leveres fysisk**» markerer verbene tre forskjellige følger, ikke tre versjoner av samme regel. **Står** skal bekrefte sikkerhetsvilkåret, **forlenges** skal flytte handlingen til administrasjonen, og **leveres fysisk** skal høres som det avgrensede unntaket for tirsdagssakene. Ikke la oppramsingen flate ut slik at unntaket høres ut som digital gjenåpning.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:
Godkjent av:
Dato:

11.3 Feilsitat i sanntid

Status: Draft

Lesetekst

Planleggingsgruppa har fått en foreløpig henvendelse fra en mulig sponsor. Henvendelsen nevner støtte til tilgjengelighet, men inneholder verken bindende beløp, utbetalingsvilkår eller bekreftelse på at pengene kan brukes til flere fagøkter. Det operative programmet består derfor fortsatt av seks økter med tolkning. Noor ber om mandat til å utrede finansieringsmuligheten og innhente et bindende tilbud før kontaktfristen neste dag.

Mina sier i diskusjonen: «Jeg støtter å utrede muligheten for at et bindende sponsortilbud kan finansiere flere økter. Jeg støtter ikke å legge dem inn før finansieringen er dokumentert.» Ordet «utrede» er tydelig både i rommet og på møtets lydopptak. Skillet er avgjørende: En utredning kan gjennomføres uten å endre programmet, mens støtte til gjeninnføring ville kunne påvirke både avstemningsteksten og senere prioritering mellom de fire øktene.

Møteleder Erik vil samle debatten og sier: «Da har vi Mina med på å gjeninnføre de fire øktene hvis sponsorarbeidet lykkes.» Sekretæren skriver formuleringen på skjermen under overskriften for avstemningen. Erik prøver ikke dokumentert å fordreie Mina; han komprimerer for raskt. Virkningen er likevel at Mina blir tillagt et standpunkt hun ikke tok, og at dokumentasjonsvilkåret og kravet om ny beslutning faller ut.

Mina korrigerer før Erik rekker å åpne avstemningen. Hun identifiserer originaltaleren og statusen: Hun støttet å utrede tilbudet; hun støttet ikke å gjeninnføre øktene nå. Da Erik spør om hun vil åpne hele programdebatten igjen, svarer hun at dette er en nødvendig rettelse av stemmegrunnlaget, ikke en ny behandling av hvilke økter som bør inn. Hun beholder samtidig den legitime muligheten: Noor kan få mandat til å utrede finansieringen.

Sekretæren spiller av Minas originale setning. Mina ber henne lese den reviderte avstemningsteksten høyt: Noor får mandat til å utrede finansieringsmuligheten og innhente et bindende sponsortilbud. Seksøktersprogrammet gjelder fortsatt. Et dokumentert tilbud kan legges fram for planleggingsgruppa, som må fatte et nytt vedtak før programmet eventuelt endres. Mina godkjenner at dette uttrykker både det hun støttet og det hun ikke støttet. Først da starter avstemningen. Flertallet vedtar utredningsmandatet. Ingen kan senere bruke vedtaket som dokumentasjon på at de fire øktene allerede er godkjent.

Begrepsforklaring

Feilsitat i sanntid må korrigeres før det blir arbeidsgrunnlag. En sponsorhenvendelse er ikke finansieringsløfte eller programvedtak.

Viktige skiller

Skill utredningsmandat, bindende tilbud og nytt vedtak. Hvert trinn har egen avsender.

Språk og formulering

Si: «La meg rette det: Noor innhenter tilbud; programmet er ikke endret.» Gjenta korrekt status uten dramatikk.

Kontekst, register og implikasjon

Høflig stillhet kan gjøre feilsitatet varig. En kort korreksjon er mindre konfronterende enn senere anklage.

Kontrasteksempel

Feil: «Noor har sikret finansiering.» Riktig: «Noor undersøker; seksøktersvedtaket gjelder.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c11.l03

Roller: Deltaker, Mina

Mina: Jeg støtter å utrede muligheten for at et bindende sponsoertilbud kan finansiere flere økter. Jeg støtter ikke å legge dem inn før finansieringen er dokumentert.

Deltaker: Jeg støttet å utrede muligheten for sponsorfinansiering, ikke å sette de fire øktene tilbake på programmet.

Mina: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: Det vedtatte seksøktersprogrammet gjelder fortsatt mens finansieringen utredes.

Mina: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: Formuleringen på skjermen tillegger meg et standpunkt jeg ikke tok.

Mina: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Stem over et utredningsmandat nå; en eventuell programendring krever et nytt vedtak.

Deltaker: Les den nye teksten høyt før vi går til avstemning.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Jeg støttet å utrede muligheten for sponsorfinansiering, ikke å sette de fire øktene tilbake på programmet.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Det vedtatte seksøktersprogrammet gjelder fortsatt mens finansieringen utredes.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Formuleringen på skjermen tillegger meg et standpunkt jeg ikke tok.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Les den nye teksten høyt før vi går til avstemning.

Muntlig fokus

I «Jeg støttet å **utrede muligheten for sponsorfinansiering**, ikke å **sette de fire øktene tilbake** på programmet» må de to verbhandlingene stå tydelig mot hverandre. Trykket på **utrede muligheten** gjenoppretter den faktiske statusen; trykket på **sette ... tilbake**

avgrenser hva støtten ikke omfattet. La setningen falle etter **programmet** som en ferdig korreksjon, slik at den ikke høres ut som en nølende ny anbefaling.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

11.4 Når stemmen låser seg

Status: Draft

Lesetekst

Portalleverandøren presenterer et mulig permanent tiltak etter den avgrensede opplastingsfeilen: Alle brukere skal gjennom en ekstra identitetskontroll hver gang de leverer et vedlegg. Presentasjonen viser at løsningen er teknisk mulig, men ikke at den ville ha hindret den dokumenterte feilen, som besto i at en manipulert referanse kunne knytte en opplasting til feil testkonto. Den viser heller ikke hvor mange som ikke kan bruke kontrollen, hvordan de skal få hjelp eller hvem som bærer ansvaret for forsinkede dokumenter.

Mina vil stille en krevende innvending uten å framstille mulig nytte som irrelevant. Hun begynner: «Jeg avviser ikke ekstra kontroll, men vi må vite om et permanent krav er ...» Så finner hun ikke ordet. Leverandørens representant ser på henne og venter. Møtelederen lar også taleturen stå åpen. Stillheten gir ikke Mina et nytt manus, men ett støtteord kommer opp på skjermen: «forholdsmessig».

Mina sier at hun mangler ett ord, tar det i bruk og starter bare den uferdige delen på nytt. Hun presiserer først sammenligningen: Et permanent krav ved hver opplasting må stå i forhold til den konkrete feilen som er dokumentert. Deretter fortsetter hun til ansvaret hun var på vei mot: Dersom kontrollen hindrer noen i å levere, må gruppa vite hvem som tilbyr et fungerende alternativ og hvem som svarer for fristvirkningen. Hun gjentar ikke bakgrunnen om budsjett, opptak eller hele sikkerhetshendelsen.

Leverandøren svarer at teknologien kan settes i drift raskt. Mina lar ikke «mulig» bli «anbefalt» eller «vedtatt». Hun fullfører samme poeng: Teknisk gjennomføringsevne svarer ikke alene på om tiltaket er forholdsmessig eller hvem som bærer følgene. Hun uttaler innvendingen rolig, men ikke likegyldig; de mulige brukerne som stenges ute, er selve grunnen til at hun insisterer.

Møtelederen oppsummerer ikke at Mina er mot sikkerhetstiltak. Leverandøren får i oppdrag å dokumentere sammenhengen mellom tiltak og feil, forventet brukeromfang, alternativ leveringsmåte og ansvars plassering. Først etter dette kan tiltaket anbefales eller avvises. Det som blir observerbart i leksjonen, er ikke at Mina husker et vanskelig ord. Det er at hun bruker selvreparasjonen til å fullføre den samme faglige innvendingen med evidensgrensen intakt.

Begrepsforklaring

En eksplisitt omstart etter at stemmen låser seg, er språklig kontroll. Reparasjon er ikke svakhet.

Viktige skiller

Skill nøling i framføringen fra faglig usikkerhet. Tiltaket er mulig, men effekt og forholdsmessighet er uavklart.

Språk og formulering

Bruk «la meg formulere det presist» og tredelingen dokumentert feil, foreslått tiltak, manglende belegg.

Kontekst, register og implikasjon

En kontrollert omstart virker mer troverdig enn fyllord eller forhastet samtykke og gir diplomatisk avstand.

Kontrasteksempel

Fastlåst: «Dette, eh, er kanskje for mye.» Reparert: «Tiltaket er mulig, men det er ikke vist at det hindrer denne feilen.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c11.l04

Roller: Deltaker, Mina

Mina: Jeg avviser ikke ekstra kontroll, men vi må vite om et permanent krav er ...

Deltaker: Jeg tar den delen på nytt: Feilen gjaldt koblingen mellom vedlegget og kontoen, ikke hvem den innloggede brukeren var.

Mina: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: Er en fast kontroll ved hver opplasting forholdsmessig når den dokumenterte feilen var avgrenset?

Mina: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: Vent, jeg mangler ett ord — forholdsmessig. Det er spørsmålet mitt.

Mina: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: Jeg er ikke ferdig; vi må også avklare hvem som har ansvaret for dem som ikke kan bruke løsningen.

Deltaker: Tiltaket kan være teknisk mulig, men ingen har ennå forklart hvem som hjelper brukerne det stenger ute.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Jeg tar den delen på nytt: Feilen gjaldt koblingen mellom vedlegget og kontoen, ikke hvem den innloggede brukeren var.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?

- Svar: Er en fast kontroll ved hver opplasting forholdsmessig når den dokumenterte feilen var avgrenset?
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Vent, jeg mangler ett ord — forholdsmessig. Det er spørsmålet mitt.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Tiltaket kan være teknisk mulig, men ingen har ennå forklart hvem som hjelper brukerne det stenger ute.

Muntlig fokus

I «Vent, jeg mangler ett ord — **forholdsmessig. Det er spørsmålet mitt**» skal den første delen holde taleturen åpen, mens støtteordet sies som funnet språk, ikke som en løs definisjon. Den korte avslutningen **Det er spørsmålet mitt** fester ordet til innvendingen og viser at poenget overlevde reparasjonen. Et fall etter **forholdsmessig** må ikke høres ut som om Mina er ferdig før hun har knyttet ordet til funksjonen sin.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

11.5 Svaret etter møtet

Status: Draft

Lesetekst

Avstemningen om sponsorarbeidet er ferdig. Noor har mandat til å utrede finansieringsmuligheten og innhente et bindende tilbud, mens seksøktersprogrammet gjelder til planleggingsgruppa eventuelt vedtar noe annet. På vei ut stanser Arne Mina. En av øktene som er tatt ut, var hans ansvar, og han vil ringe bidragsyteren samme kveld. Han åpner med: «Da er vi enige om at økta kommer inn igjen hvis jeg skaffer pengene?» Formuleringen gjør utredningsmandatet til en avtale om gjennomføring og gjør Arnes økt til førstevalg uten den vedtatte prioriteringen.

Mina korrigerer beslutningen før spørsmålet får styre resten av samtalen. De er enige om at finansieringsmuligheten skal utredes, ikke om at en bestemt økt skal tilbake. Arne spør om hun da avviser sponsoren. Det er et falskt enten–eller. Mina kan avvise løftet og samtidig holde finansieringsmuligheten åpen. Hun sier at møtet er avsluttet og at hun ikke kan endre programmet i korridoren, men ber ham forklare hva som haster.

Arne opplyser at sponsoren vil sende et skriftlig tilbud som utløper neste dag klokka tolv. Dette sto ikke i møtegrunnlaget. Opplysningen er relevant fordi planleggingsgruppa ellers kan miste muligheten før vanlig neste møte. Mina innarbeider detaljen: Hun ber Arne

sende hele tilbudet, med beløp, vilkår og utløpstid, til Noor og sekretariatet samme kveld. Hun forplikter seg til å sørge for at gruppa får en formell vurdering før fristen. Hun lover ikke at tilbudet er tilstrekkelig, at vilkårene kan godtas eller at Arnes økt blir valgt.

Arne presser videre: «Hvis du ikke kan love det nå, vil du vel egentlig ikke ha de fire øktene tilbake.» Mina avviser premisset kort. Manglende løfte er ikke motstand mot utredning. Deretter svarer hun på den legitime bekymringen som ligger igjen: Hvis tilbudet har fristen Arne oppgir, må det behandles før det utløper. Hun forklarer også at eventuelle nye økter må velges etter de tre kunngjorte funksjonene, ikke etter hvem som skaffet finansieringen eller hvem som fikk et korridorløfte.

Før de går hver sin vei, ber Mina Arne si hva han oppfatter at de har avtalt. Han svarer at han skal sende tilbudet skriftlig, og at gruppa skal vurdere det før utløpet, men at ingen økt er lovet tilbake. Mina korrigerer bare at også et eventuelt nytt program krever planleggingsgruppas vedtak. Arne er fortsatt skuffet og sier at han vil argumentere for sin økt. Mina omtaler ikke uenigheten som personlig fiendtlighet og forsøker ikke å få ham til å trekke den. Samtalen har en åpen dør, men ingen skjult avtale.

Begrepsforklaring

En korridorsamtale etter møtet kan ikke endre et formelt vedtak. Uformell oppmuntring kan likevel bli videreformidlet som løfte.

Viktige skiller

Skill mulig finansiering, prioritering av økt og nytt programvedtak. Penger avgjør ikke automatisk innholdet.

Språk og formulering

Anerkjenn initiativet og gjenopprett prosessen: «Innhent tilbud; jeg kan ikke love plass. Gruppen vurderer programmet.»

Kontekst, register og implikasjon

Vennlig tone må være tydelig fordi Arne skal sitere svaret samme kveld.

Kontrasteksempel

Farlig: «Lovende hvis du skaffer pengene.» Persist: «Et tilbud gir grunnlag for ny vurdering, ikke tilsagn om økta.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c11.l05

Roller: Deltaker, Arne

Arne: Da er vi enige om at økta kommer inn igjen hvis jeg skaffer pengene?

Deltaker: Vi vedtok å utrede finansieringsmuligheten, ikke å sette en bestemt økt inn igjen.

Arne: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: Jeg kan ikke endre programmet her i korridoren, men fortell meg hva som haster.

Arne: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Når du sier at tilbudet utløper i morgen, krever det rask behandling; det gir meg ikke myndighet til å love et resultat nå.

Arne: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Send tilbudet med beløp, vilkår og utløpstid skriftlig i kveld, så får gruppa saken før fristen.

Deltaker: Jeg kan ikke love de fire øktene tilbake, men jeg kan sørge for at tilbudet blir vurdert etter den vedtatte regelen.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Vi vedtok å utrede finansieringsmuligheten, ikke å sette en bestemt økt inn igjen.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Jeg kan ikke endre programmet her i korridoren, men fortell meg hva som haster.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Når du sier at tilbudet utløper i morgen, krever det rask behandling; det gir meg ikke myndighet til å love et resultat nå.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Jeg kan ikke love de fire øktene tilbake, men jeg kan sørge for at tilbudet blir vurdert etter den vedtatte regelen.

Muntlig fokus

I «Jeg kan **ikke love** de fire øktene tilbake, men jeg kan **sørge for at tilbudet blir vurdert** etter den vedtatte regelen» må grensen og den åpne døra få hver sin konkrete handling. **Ikke love** avviser resultatgarantien; **sørge for at tilbudet blir vurdert** uttrykker det Mina faktisk tar ansvar for. Tyngden skal ligge på verbene, ikke på **jeg**, slik at ytringen skiller myndighet fra neste handling uten å gjøre samtalen til en personlig maktkamp.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

Kilde:**Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter12.md****C2 – Kapittel 12: Åpent slutt punkt**

Redaksjonell lesetekstproduksjon

Status: Draft

Språk: Norsk bokmål

Kilde: Complete Norwegian C2, V2 Redeveloped

Kapittelintroduksjon

I «Åpent slutt punkt» møter du avansert norsk i konkrete situasjoner der ordvalg, rolle, belegg og virkning må vurderes samtidig. Du arbeider med presise formuleringer, reelle motargumenter og handlinger som tåler etterprøving.

12.1 Det vi vet, og det vi fortsatt tolker

Status: Draft

Lesetekst

Mina skal åpne det offentlige informasjonsmøtet med svar på ett spørsmål: Hva er dokumentert i de tre sakene, og hva står fortsatt åpent? På bordet ligger kontrollberegningen, testprotokollen, program- og budsjettvedtaket, utsendelsesloggen for søkerne, Samirs gjenåpningslogg og Sigrids foreløpige notat. Dokumentene har ulik status og kan ikke omtales som én rapport.

Kontrollberegningen viser at formelfeilen endret poengsummen til fire søkere, og at to falt under grensen på feil grunnlag. Dette er en dokumentert virkning. Årsaken til formelfeilen og mulig personlig ansvar er ikke fastslått. Testprotokollen viser at en manipulert referanse i en kontrollert test kunne erstatte et ubehandlet vedlegg i en annen testkonto. Feilen gjaldt koblingen mellom vedlegg og konto, ikke hvem den innloggede brukeren var. Logggjennomgangen har ikke bekreftet reelle erstatninger, men fraværet av et bekreftet funn brukes ikke som bevis på at ingen filer kan ha blitt erstattet.

Programvedtaket viser et bevisst valg: Seks økter med tolkning ble valgt innenfor den faste rammen, og fire økter falt bort. Tolkningen ga de fjorten registrerte med dokumentert behov reell tilgang til det programmet som ble gjennomført. Alle deltakere mistet fire temaer, og fire bidragsytere mistet programposten sin. Dokumentene viser ikke at programmet ble redusert for å avlede oppmerksomheten fra opptaksfeilen.

Ingrid spør om tre hendelser på så kort tid ikke i seg selv beviser én systemsvikt. Eleven må bevare spørsmålet om institusjonell kontroll uten å godta årsakskjeden. At hendelsene skjedde i samme pilot og krevde svar fra samme ledelse, gjør en samlet gransking relevant. Det viser ikke at regnearkfeilen forårsaket opplastingsfeilen, eller at noen av dem forårsaket programreduksjonen. Sigrid undersøker om kontrollen ved endringer og filoverføringer var tilstrekkelig i de to første prosessene. Hun har ikke levert en endelig forklaring.

Sigrids foreløpige notat omtaler også en avgrenset hypotese om regnearket. På grunnlag av de fire berørte radene og den publiserte arbeidsboka mener hun at formelen kan ha blitt forkortet da kriteriekolonnen ble lagt inn manuelt. Mina attribuerer forklaringen til

notatet og sier uttrykkelig at den er foreløpig. Verken mønsteret i de fire radene eller formuleringen «kan ha blitt» fastslår mekanisme, aktør eller motiv.

Mina avslutter med handling og ansvar. Hun har ansvar for å korrigere tildelingen og informere offentligheten. Arne har dokumentert utsendingen til de fire søkerne. Samir hadde myndighet til å stanse og åpne opplastingen og åpnet den først etter bestått ny test. Planleggingsgruppa har ansvar for programvedtaket. Sigrid skal etterprøve årsaksforklaringene og ansvarsspørsmålene. Neste oppdatering får en dato, men Mina lover ikke at granskingen vil gi ett enkelt svar.

Begrepsforklaring

En syntese ordner kilder etter status og viser hva de samlet kan og ikke kan bære. Den glatter ikke dokumenttyper til én forklaring.

Viktige skiller

Skill kontrollert funn, vedtak, loggført handling og foreløpig hypotese. De har ulike bevisstyrke.

Språk og formulering

Bruk «beregningen viser», «protokollen vedtar», «loggen registrerer» og «notatet antar foreløpig».

Kontekst, register og implikasjon

Klart kildespråk gir innsyn i sikkerheten. Forbehold uten struktur virker vage; rangert evidens virker presis.

Kontrasteksempel

Sammensmeltet: «Rapporten viser alt.» Syntese: «Beregningen bekrefter virkningen; årsaken er fortsatt hypotese.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c12.l01

Roller: Deltaker, Mina

Mina: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Kontrollberegningen viser hvem tildelingsfeilen rammet; den viser ikke hvorfor formelen ble feil.

Mina: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: I testen kunne en manipulert referanse knytte vedlegget til feil konto, men vi har ikke bekreftet at det skjedde med en reell brukerfil.

Mina: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: Programmet ble redusert innenfor budsjettet for å finansiere tolkning, og fire bidragsytere mistet økten sin.

Mina: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: Beregningsfeilen påvirket tildelingen, opplastingsfeilen gjorde en erstatning

mulig i test, og programkuttet var et budsjettvedtak.

Deltaker: Sigrid etterprøver årsaksforklaringene; vi publiserer neste oppdatering fredag, også hvis ansvarsspørsmålet fortsatt er åpent.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Kontrollberegningen viser hvem tildelingsfeilen rammet; den viser ikke hvorfor formelen ble feil.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: I testen kunne en manipulert referanse knytte vedlegget til feil konto, men vi har ikke bekreftet at det skjedde med en reell brukerfil.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Programmet ble redusert innenfor budsjettet for å finansiere tolkning, og fire bidragsytere mistet økten sin.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Sigrid etterprøver årsaksforklaringene; vi publiserer neste oppdatering fredag, også hvis ansvarsspørsmålet fortsatt er åpent.

Muntlig fokus

I «Beregningsfeilen **påvirket** tildelingen, opplastingsfeilen **gjorde** en erstatning **mulig i test**, og programkuttet **var** et budsjettvedtak» bærer verbene tre forskjellige kunnskapsstatuser. **Påvirket** fastslår en dokumentert virkning, **gjorde ... mulig i test** avgrenser en påvist teknisk mulighet, og **var** klassifiserer et vedtak. De tre leddene må ikke trekkes sammen som en stigende fortelling der det første høres ut som årsaken til det siste.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

12.2 En konklusjon med mindretall

Status: Draft

Lesetekst

Etter orienteringen skal styringsgruppa vedta et kontrolltiltak før Sigrids endelige rapport foreligger. Forslaget gjelder resten av pilotperioden: Endringer i rangeringsformler og i koblingen mellom konto og vedlegg skal bekreftes av en annen fagperson før de tas i ordinær bruk. En akutt isolering av en mulig sikkerhetsrisiko kan fortsatt gjennomføres av Samir med en gang, men inngrepet og den etterfølgende endringen skal loggføres og etterkontrolleres.

Flertallet mener tiltaket er avgrenset til to prosesser der manglende uavhengig kontroll kan ha hatt betydning. Vedtaket sier ikke at dette allerede er fastslått som felles årsak. Det gjelder operativt fram til pilotgjennomgangen om seks uker, da erfaringer, forsinkelser og sikkerhetsvirkning skal vurderes. Tiltaket har en kostnad: Arbeidet tar mer tid, og en kontrollør må være tilgjengelig før ordinær publisering.

Samir støtter gjennomføringen i pilotperioden, men stemmer mot formuleringen om at ordningen skal brukes som utgangspunkt for generell praksis. Ved hast kan krav om forhåndskontroll hindre ham i å isolere en risiko innenfor sin operative myndighet. Innvendingen gjelder ikke om medarbeiderne skal følge dagens kontrollplan. Den gjelder hva vedtaket senere kan brukes som presedens for.

Sekretæren har først skrevet at «Samir mener vedtaket er unødvendig». Eleven stanser protokollen før den godkjennes. Samir skal kunne kjenne igjen både støtten til dagens gjennomføring og motstanden mot en generell myndighetsregel. Flertallets begrunnelse skal samtidig stå med samme presisjon. En dissens er ikke et forbehold som gjør den operative regelen valgfri, og et gyldig vedtak er ikke bevis på at prinsippstriden er løst.

Ved møteslutt leser to ansatte hver sin handlingslinje: Hvem kontrollerer neste formelendring, og hvem kan isolere en akutt sikkerhetsrisiko? Samir leser deretter dissensen. Først når alle tre linjene kan utføres eller etterprøves uten å motsi hverandre, publiseres vedtaket.

Begrepsforklaring

Et flertallsvedtak og en begrunnet dissens kan stå samtidig. Dissensen opphever ikke beslutningen.

Viktige skiller

Skill operativ etterlevelse fra faglig tilslutning. Samir kan følge pilotregelen og bestride permanent presedens.

Språk og formulering

Angi vedtak, stemmer, dissensens begrunnelse og hva den ikke hindrer. Ikke skjul motstand som «tatt til etterretning».

Kontekst, register og implikasjon

Formelt språk gir framtidig sporbarhet uten å invitere til omkamp i hver handling.

Kontrasteksempel

Falsk enighet: «Enstemmig.» Fullt bilde: «Flertallet vedtok pilotregelen; Samir følger den, men bestrider permanent myndighetsfordeling.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c12.l02

Roller: Deltaker, Sigrid

Sigrid: Samir mener vedtaket er unødvendig

Deltaker: Fra i dag skal en annen fagperson kontrollere både formelendringer og endringer i koblingen mellom konto og vedlegg før ordinær bruk.

Sigrid: Hvem står ansvarlig for denne formuleringen?

Deltaker: Samir støtter kontrollen i piloten, men vil ikke at den skal bli et krav om forhåndsgodkjenning ved framtidige hasteinngrep.

Sigrid: Hvilket legitimt motargument må fortsatt få plass?

Deltaker: Dissensen gjelder presedensen, ikke plikten til å følge vedtaket de neste seks ukene.

Sigrid: Hva vil være en presis avslutning her?

Deltaker: Skriv både hvorfor flertallet vil ha kontrollen, og hvorfor Samir avviser en generell regel. Ikke kall dissensen motvilje.

Deltaker: Vi vurderer regelen på nytt når vi har data om forsinkelser, avvik og akutte inngrep fra pilotperioden.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Fra i dag skal en annen fagperson kontrollere både formelendringer og endringer i koblingen mellom konto og vedlegg før ordinær bruk.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Samir støtter kontrollen i piloten, men vil ikke at den skal bli et krav om forhåndsgodkjenning ved framtidige hasteinngrep.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Dissensen gjelder presedensen, ikke plikten til å følge vedtaket de neste seks ukene.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Vi vurderer regelen på nytt når vi har data om forsinkelser, avvik og akutte inngrep fra pilotperioden.

Muntlig fokus

I «Dissensen gjelder **presedensen**, ikke plikten til å følge vedtaket **de neste seks ukene**» avgrensner de to substantivleddene forskjellige tider og funksjoner. **Presedensen** peker fram mot framtidige saker; **de neste seks ukene** fester plikten til det operative vedtaket nå. Kontrasten skal gjøre det umulig å høre dissensen som arbeidsnekt eller vedtaket som en permanent regel.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

12.3 Når historien må endres

Status: Draft

Lesetekst

I den første orienteringen ble årsaken til beregningsfeilen omtalt som en foreløpig hypotese: Den kunne ha oppstått da kriteriekolonnen ble lagt inn manuelt. Hypotesen bygde på de fire feilberegnete radene og den publiserte arbeidsboka. Den passet det synlige mønsteret og ble merket som uavklart. Fatima opplevde likevel at mange hørte den som en forklaring på hva hun hadde gjort.

Sigrid får deretter tilgang til tolv tidsmerkede filversjoner fra arbeidsområdet og fellesområdet. I Fatimas versjon klokka 16.40 er kriteriekolonnen på plass og formelområdet riktig. I rangeringsfila på fellesområdet klokka 17.05 er området forkortet. Versjonene fastslår dermed at feilen viser seg i overføringen mellom de to filene, ikke da kolonnen først ble lagt inn. De fastslår ikke om en mal, et eksportskript eller en manuell endring var den utløsende mekanismen.

Mina må revidere den offentlige syntesen mens Ingrid følger direkte. Hun kan ikke forsvare den gamle hypotesen bare fordi den var rimelig da. Hun kan heller ikke si at «alt vi sa, var feil»: Virkningen på fire søkere, de to uriktige plasseringene og varslingsforløpet står fast. Det nye materialet endrer den avgrensede delen som gjelder hvor årsaken må undersøkes.

Fatima ber om at rettelsen sier tydelig at hennes siste arbeidsversjon hadde riktig formel. Arne vil legge til at ingen ennå vet hvem som utførte overføringen. Begge opplysningene er relevante, men de har ulike funksjoner. Den første er et verifisert funn i versjonshistorikken. Den andre lokaliserer manglende informasjon og kan ikke brukes til å antyde en ukjent gjerningsperson.

Endringsmeldingen viser gammel formulering og ny formulering ved siden av hverandre. Den oppgir når de tolv versjonene ble mottatt, hvorfor de er sterkere enn det første grunnlaget, og hva Sigrid nå skal undersøke. Fatima godkjenner at dokumentasjonen om arbeidsboka hennes er korrekt gjengitt. Hun trenger ikke godkjenne alle institusjonens konklusjoner. Offentligheten får se at en forklaring er endret, ikke bare høre en påstand om at gruppa «har lært».

Begrepsforklaring

En åpen korleksjon viser hva som var sagt, hvilket nytt belegg som kom, og hvilken vurdering som nå gjelder.

Viktige skiller

Skill foreløpig hypotese fra sikker forklaring og personlig skyld. En svekket hypotese var ikke nødvendigvis uredelig da den ble reist.

Språk og formulering

Bruk «tidligere opplyste vi ...; nye logger viser ...; derfor trekker vi/avgrenser vi ...».

Kontekst, register og implikasjon

Korriger med tilsvarende synlighet. Å skjule historikken beskytter institusjonen på Fatimas bekostning.

Kontrasteksempel

Usynlig omskriving sletter sporet. Ansvarlig rettelse forklarer hvorfor den gamle hypotesen ikke lenger står.

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c12.l03

Roller: Deltaker, Fatima

Fatima: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Den første hypotesen passet de fire radene vi hadde kontrollert, men den var aldri en endelig årsakskonklusjon.

Fatima: Hva bygger du dette skillet på?

Deltaker: Klokka 16.40 var formelen riktig i Fatimas arbeidsbok; klokka 17.05 var området forkortet i fila på fellesområdet.

Fatima: Hvordan ivaretar vi både presisjon og relasjon?

Deltaker: Versjonene flytter undersøkelsen til filoverføringen, men de viser ennå ikke hva som endret formelen der.

Fatima: Hvilken konkret handling følger av det?

Deltaker: Vi retter forklaringen offentlig og lar den gamle ordlyden stå synlig med dato og kildegrunnlag.

Deltaker: Virkningen for søkerne står fast selv om forklaringen på hvordan feilen oppsto, må endres.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Den første hypotesen passet de fire radene vi hadde kontrollert, men den var aldri en endelig årsakskonklusjon.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Klokka 16.40 var formelen riktig i Fatimas arbeidsbok; klokka 17.05 var området forkortet i fila på fellesområdet.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Versjonene flytter undersøkelsen til filoverføringen, men de viser ennå ikke hva som endret formelen der.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Virkningen for søkerne står fast selv om forklaringen på hvordan feilen oppsto, må endres.

Muntlig fokus

I «**Klokka 16.40** var formelen riktig i Fatimas arbeidsbok; **klokka 17.05** var området forkortet i fila på fellesområdet» er tidspunktene selve bevisbroen. Første ledd etablerer siste dokumenterte riktige tilstand, og andre ledd etablerer første dokumenterte feiltilstand. Semikolonet skal skille observasjonene uten å fylle mellomrommet med en muntlig årsaksforklaring.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer

- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

12.4 Avtalen om det uavklarte

Status: Draft

Lesetekst

Aktivitetshuset og portalleverandøren må fra mandag samle data som kan avgjøre om en permanent kontroll er nødvendig og forholdsmessig. De er enige om oppgaven, men ikke om hvem som skal betale for brukerstøtte, alternativ innlevering og teknisk oppfølging etter første måned. Leverandørens kontraktsansvarlige, Jonas, mener kostnadene tilhører aktivitetshuset som tjenesteeier. Noor mener plasseringen må vente til årsak, kontraktsplikt og faktisk arbeidsomfang er undersøkt.

Å utsette arbeidet vil forlenge uvissheten for brukerne. Å godta Jonas' kostnads plassering nå vil gjøre en midlertidig arbeidsplan til en innrømmelse av ansvar. Eleven skal derfor forhandle en ordning med en tydelig tidsgrense. Fra mandag og i fire uker skal leverandøren føre teknisk hendelseslogg, teste om foreslåtte kontroller svarer på vedlegg-konto-feilen og delta med én fagperson i den ukentlige gjennomgangen. Aktivitetshuset skal bemanne den alternative innleveringsveien, registrere hjelpebehov og dokumentere eventuelle fristvirkninger.

Hver part dekker kostnadene ved sine avtalte oppgaver den første måneden. Det er en praktisk fordeling, ikke en endelig dom over kostnadsansvaret. Ingen kan bruke samarbeidet som bevis på at leverandøren har erkjent systemansvar, at aktivitetshuset har overtatt alle kostnader, eller at permanent identitetskontroll er vedtatt.

Jonas ber om formuleringen «uten prejudikat». Noor vil ha vanlig norsk som også brukerne kan forstå. Eleven foreslår derfor en konkret setning om hva avtalen ikke avgjør, i stedet for å gjemme virkningen i et juridisk uttrykk. Partene avtaler også hvilket grunnlag den nye forhandlingen skal bygge på: timelister, tekniske avvik, antall brukere som trenger alternativ levering, fristvirkninger og Sigrids foreløpige vurdering av ansvar. Nytt møte holdes tre virkedager før fireukersperioden utløper.

Avtalen signeres ikke før Jonas og Noor hver for seg kan lese tilbake egne oppgaver, kostnader og forbehold. De er fortsatt uenige om hovedkravet. Likevel kan brukerne få en fungerende løsning fra mandag, og den senere tvisten får et bedre dokumentert grunnlag.

Begrepsforklaring

En avtale om undersøkelse kan være bindende selv om ansvar og kostnadsfordeling er uavklart.

Viktige skiller

Skill operativt samarbeid fra ansvarserkjennelse. Midlertidig arbeid avgjør ikke varig betalingsplikt.

Språk og formulering

Bruk tidsavgrensning, «uten prejudikat», oppgaveeier, datagrunnlag og ny forhandlingsdato.

Kontekst, register og implikasjon

Kontraktsnært språk må være forståelig for dem som skal arbeide; uklarhet skaper senere beviskamp.

Kontrasteksempel

Skjult ansvar: «Huset dekker inntil videre.» Avgrenset: «Huset koordinerer i fire uker uten at senere kostnadsansvar er avgjort.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c12.l04

Roller: Deltaker, Jonas

Jonas: Hvilket hovedproblem må vi løse i denne situasjonen?

Deltaker: Vi starter mandag fordi brukerne trenger en løsning nå; det langsiktige kostnadsansvaret er fortsatt omstridt.

Jonas: Hva i materialet gir dekning for den vurderingen?

Deltaker: I fire uker fører dere teknisk logg, mens vi bemanner alternativ innlevering og registrerer fristvirkningene.

Jonas: Hvilken avgrensning må mottakeren også høre?

Deltaker: Den første måneden dekker hver part kostnadene ved sine oppgaver uten at det avgjør hvem som skal betale senere.

Jonas: Hvordan bør vi formulere neste steg?

Deltaker: Før neste forhandling trenger vi timelister, brukerutfall og dokumentasjon på hvilke kontroller som faktisk treffer feilen.

Deltaker: At vi samarbeider nå, er ikke en erkjennelse av systemansvar eller en godkjenning av permanent identitetskontroll.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Vi starter mandag fordi brukerne trenger en løsning nå; det langsiktige kostnadsansvaret er fortsatt omstridt.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: I fire uker fører dere teknisk logg, mens vi bemanner alternativ innlevering og registrerer fristvirkningene.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Den første måneden dekker hver part kostnadene ved sine oppgaver uten at det avgjør hvem som skal betale senere.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: At vi samarbeider nå, er ikke en erkjennelse av systemansvar eller en godkjenning av permanent identitetskontroll.

Muntlig fokus

I «Den første måneden dekker hver part **kostnadene ved sine oppgaver** uten at det avgjør hvem som skal betale **senere**» avgrenser **kostnadene ved sine oppgaver** den praktiske fordelingen, mens **senere** holder hovedtvisten åpen. Det siste leddet skal ikke uttales som en ubetydelig reservasjon; uten det ville ytringen endre den midlertidige arbeidsplanen til et endelig kostnadsvedtak.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

12.5 Det siste ordet er et spørsmål

Status: Draft

Lesetekst

Det siste møtet er åpent for publikum og strømmes. Eleven sitter ved siden av Mina, men skal svare som prosjektets utpekte orienteringsansvarlige, ikke som en nøytral kommentator. På skjermen står kildene som er godkjent gjennom kapitlet: orienteringstavla, vedtaksprotokollen med Samirs dissens, den synlige rettelsen av årsakshypotesen og fireukersavtalen. Sponsorutredningen står i en egen rad: Noor har mandat til å utrede, det operative programmet har seks økter, og Arnes oppgitte frist er fortsatt bare hans opplysning så lenge skriftlig tilbud ikke er mottatt og kontrollert.

Ingrid åpner med å spørre om aktivitetshuset «endelig innrømmer at én ukultur forårsaket både feil tildeling, usikre vedlegg og et amputert program». Eleven korrigerer årsak og ordvalg uten å flykte fra ansvarsspørsmålet. To avgrensede prosesser hadde dokumenterte feil med ulik virkning. Programmet ble redusert gjennom et gyldig, kostbart vedtak. At ledelsen må svare samlet, gjør ikke én ukultur til påvist tilstrekkelig årsak og gjør ikke offentlig kritikk til bevis på noens motiv.

En av de to feilvurderte søkerne spør hvem som tar ansvar for ukene med usikkerhet. Eleven kan ikke svare med bare prosess. Mina hadde beslutningsansvar for tildelingen, Arne hadde utsendingsansvar, og styringsgruppa har ansvar for retting og klagebehandling. At årsaken til formelendringen ikke er ferdig gransket, svekker ikke det etablerte ansvaret for virkningen og oppfølgingen. Samtidig blir Fatimas dokumenterte handling ikke gjort til personlig skyld for en mekanisme som ennå er ukjent.

En bidragsyter spør om sponsorarbeidet betyr at de fire øktene kommer tilbake. Eleven gjenoppretter statusen: Utredning er ikke finansiering, Arnes frist er ikke uavhengig kontrollert, og en eventuell programendring krever skriftlig tilbud og nytt vedtak etter de kunngjorte funksjonene. Seksøktersprogrammet og tapet av fire økter kan ikke omtales som om de allerede er opphevet.

Samir spør om den nye kontrollregelen gjør ham ute av stand til å håndtere neste akutte risiko. Eleven svarer fra både vedtak og dissens. I pilotperioden skal ordinære endringer ha andrekontroll, mens Samir fortsatt kan isolere en akutt risiko og dokumentere etterkontrollen. Om denne fordelingen skal bli generell regel, er nettopp det uløste presedensspørsmålet.

Liv stiller det siste spørsmålet: «Hva er prinsippet ditt når også en begrunnet løsning rammer noen?» Eleven må svare uten å gjøre motparten moralsk mindre og uten å bruke usikkerhet som skjold. Prinsippet er å rette det som er dokumentert, plassere handlingsansvar og vise kostnaden. Begrensningen er at to korrigerende feil ikke forklarer alle årsaker, og at en tidsavgrenset avtale ikke avgjør framtidig ansvar. Eleven avslutter med spørsmålet om hvem som skal kunne kreve ny vurdering når de som bærer kostnaden, ikke satt ved beslutningsbordet. Møtet slutter med publiserte neste steg, ikke med applaus som bevis på samtykke.

Begrepsforklaring

En ansvarlig sluttposisjon kombinerer konklusjon, begrensning, handling og et legitimt åpent spørsmål.

Viktige skiller

Skill samlet prosjektansvar fra én felles årsak og personlig skyld. Flere aktører kan eie ulike deler av oppfølgingen.

Språk og formulering

Bruk «dette er rettet ...; dette gjelder nå ...; dette vet vi ennå ikke ...», med ansvar og frist.

Kontekst, register og implikasjon

Tonen må være fast nok til ansvar og åpen nok til revisjon. Applaus eller beklagelse erstatter ikke handlingslisten.

Kontrasteksempel

For glatt: «Vi har lært og går videre.» Ansvarlig: «To feil er rettet; pilotregelen gjelder; årsak og varig kontroll er åpne.»

Dialog

Dialog ID: l21.dialog.no.c2.story-v2.c12.l05

Roller: Deltaker, Liv

Liv: Hva er prinsippet ditt når også en begrunnet løsning rammer noen?

Deltaker: Vi svarer samlet for oppfølgingen, men materialet viser ikke at de tre hendelsene hadde én årsak.

Liv: Kan du skille det vi vet, fra det vi tolker?

Deltaker: Mina har ansvar for tildelingsvedtaket, Samir for portaltiltaket og planleggingsgruppa for programvalget.

Liv: Hva blir konsekvensen dersom vi sier det sterkere?

Deltaker: Regnearkfeilen påvirket tildelingen, og testen påviste en feil i vedleggskoblingen; programreduksjonen var et begrunnet valg som fortsatt kostet fire økter.

Liv: Hva kan vi gjøre uten å foregripe saken?

Deltaker: Vi har rettet regnearket og vedleggskoblingen, men årsaken til formelfeilen, den permanente kontrollen og kostnadene etter fireukersperioden er ikke ferdig avklart.

Deltaker: Spørsmålet jeg lar stå, er hvem som kan kreve en ny vurdering når kostnaden bæres av dem som ikke satt ved bordet.

Forstår du teksten?

- Hva sier deltakeren først?
 - Svar: Vi svarer samlet for oppfølgingen, men materialet viser ikke at de tre hendelsene hadde én årsak.
- Hvilket skille eller hvilken begrunnelse kommer videre?
 - Svar: Mina har ansvar for tildelingsvedtaket, Samir for portaltiltaket og planleggingsgruppa for programvalget.
- Hvilken avgrensning blir viktig?
 - Svar: Regnearkfeilen påvirket tildelingen, og testen påviste en feil i vedleggskoblingen; programreduksjonen var et begrunnet valg som fortsatt kostet fire økter.
- Hva sier deltakeren til slutt?
 - Svar: Spørsmålet jeg lar stå, er hvem som kan kreve en ny vurdering når kostnaden bæres av dem som ikke satt ved bordet.

Muntlig fokus

I «Spørsmålet jeg lar stå, er **hvem som kan kreve en ny vurdering** når kostnaden bæres av **dem som ikke satt ved bordet**» må spørsmålet forbli rettet mot adgang og makt, ikke høres ut som en filosofisk avrundning. Første ledd navngir den uavklarte ordningen; sluttledet identifiserer hvem ordningen skal vurderes fra. Ytringen skal ende åpent fordi mottakerne faktisk må svare, ikke fordi eleven mangler en posisjon.

Redaksjonell kontroll

- ☐ Jeg liker leseteksten
- ☐ Jeg liker dialogen
- ☐ Norsk språk er godkjent
- ☐ C2-nivået passer
- ☐ Teksten følger leksjonens fakta og mål
- ☐ Spørsmålene kan besvares fra teksten

Kommentar:

Godkjent av:

Dato:

Sporbarhet og validering

- Manifest: Norwegian21/norwegian21/Resources/CourseCatalog/complete-norwegian-c2-v1.json
- Historiekilder:
Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter01.md til
Chapter12.md

- Manifestets SHA-256:
79a00fd44baaffc40d3e4b49418e8c9f46ee626fcd83d38c9711260d46f72c4e
- Antall kapittelkilder: 12
- Antall unike section-ID-er: 12
- Antall unike placement-ID-er: 60
- Antall unike leksjons-ID-er: 60
- Leksjons-ID-er og rekkefølge i historiekildene samsvarer med kursmanifestet: **JA**
- Redaksjonelle legacy-ID-er løst gjennom manifestets aliaser: 0
- Registrerte statusverdier i historiekildene: Draft: 72

Kildekontroll per kapittel

Kapittel	Kildefil	
1	Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter01.md	94a
2	Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter02.md	283
3	Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter03.md	b3c
4	Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter04.md	ac0
5	Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter05.md	718
6	Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter06.md	c8e
7	Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter07.md	eb9
8	Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter08.md	a9c
9	Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter09.md	76a
10	Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter10.md	f1e
11	Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter11.md	66f
12	Content/Norwegian/C2/ReadingTexts/Editorial/Chapter12.md	a8e

Dokumentgenerering og identitetskontroll: PASS